

ZAMKI I PAŁACE EUROREGIONU PRADZIAD

ZÁMKY A HRADY EUROREGIONU PRADĚD
CASTLES AND PALACES OF PRADZIAD EUROREGION

FOTOGRAFIE	MARIUSZ PRZYGODA STANISŁAW KRÓLIKOWSKI ANDRZEJ DEREŃ DAMIAN WICHER MAREK GAWORSKI
CZĘŚĆ FOTOGRAFII UDOSTĘPNIŁY	URZĄD MIEJSKI w GRODKOWIE MUZEUM w BRUNTALU
ARCHIWUM UDOSTĘPNIŁY	BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA we WROCŁAWIU WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA w OPOLU ARCHIWUM PAŃSTWOWE w JESENIKU MUZEUM w JESENIKU MUZEUM w KRNOVIE MUZEUM w NYSIE MUZEUM ŚLĄSKA OPOLSKIEGO w OPOLU REDAKCJA "TYGODNIKA PRUDNICKIEGO" WYDAWNICTWO BEATRIS ALBERT SZYNDZIELORZ ERYK MURŁOWSKI ADAM LUTOGNIIEWSKI ANDRZEJ CISAK URZĄD MIEJSKI w BYCZYNIE
RYSUNKI HERBÓW	GRZEGORZ WEIGT MICHAŁ SZCZUREK
REKONSTRUKCJE ZAMKÓW	ROSTISLAV VOJKOVSKY
REDAKCJA I TEKST	MAREK GAWORSKI
KONSULTACJA	RADOSŁAW ROSZKOWSKI ANDRZEJ DEREŃ
OPRACOWANIE GRAFICZNE	SINDRUK - GRAŻYNA KŁAKOWICZ
TŁUMACZENIA	RENATA RAFA-RADIMERSKY (język czeski) SYLWESTER KMAK (język angielski)
MAPY	STUDIO PLAN
WYDAWCA	STOWARZYSZENIE GMIN POLSKICH EUROREGIONU PRADZIAD
Druk	ZAKŁAD POLIGRAFICZNY SINDRUK, Opole, tel. 077 442 09 69

NAKLAD 3000 egz.
Wydanie II poprawione

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Album jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa.
PRZEKRACZAMY GRANICE

PRUDNIK 2009

ZAMKI, PAŁACE I DWORY

SZLACHETNE POMNIKI ŚLĄSKIEJ HISTORII

Euroregion Pradziad powstał w szczególnym miejscu Środkowej Europy. Polsko-czeskie pogranicze pełne jest tu krajobrazowych kontrastów. Na północy leniwie płynie potężna Odra, a rozległe równiny urozmaicają niewielkie wzgórza, tylko Góra Chełm (400 m n.p.m.) wyróżnia się, będąc punktem orientacyjnym dla wędrowców. Nieco bardziej na południe teren przybiera charakter pagórkowaty, ziemie wybitnie urodzajne właśnie tu przed tysiącami lat przyciągały pierwszych osadników. Jeszcze bardziej na południe są już góry. Bramą do nich jest Biskupia Kopa (890 m n.p.m.), która w okolicy Prudnika swoim przysadzystym, dzwonowatym kształtem, wraz ze Srebrną Kopą (785 m n.p.m.) zdaje się być strażnikiem górskiego pasma Jesioników, w którym dominuje Pradziad (1491 m n.p.m.). To właśnie przez szczyt Kopy przeprowadzono w połowie XVIII wieku sztuczną granicę państwową, rozdzielającą Górny Śląsk na dwie części: pruską i austriacką. Dziś słupy graniczne oddzielają od siebie Polaków i Czechów. Linia na mapie nie ma już tak wielkiego znaczenia. Oba państwa należą do Unii Europejskiej, a granica nie jest już żadną barierą.

Tak urozmaicona przestrzeń krajobrazowa wzbogacona jest o liczne zabytki, a wśród nich dawne rezydencje książęce, rycerskie i szlacheckie, górskie strażnice i relikty najstarszych grodów. Niniejsze opracowanie jest swoistą zachętą do bliższego poznania tych budowli i miejsc, a zwłaszcza ich historii. Czytelnik przekona się, że istniejąca granica jest rzeczywiście sztucznym tworem, któremu nie poddawały się przez ostatnie dwieście lat pokolenia mieszkańców tych ziem. Te same nazwiska znajdziemy zarówno przy opisach czeskich zamków jak i polskich pałaców. Tutejsze rycerstwo i szlachtę kultywującą tradycje polskie, czeskie bądź niemieckie łączyła ziemia śląska. Przykładów skomplikowanych i wydawałoby się nielogicznych wyznaczników narodowych można podać bardzo dużo. Niemieccy Oppersdorffowie podczas górnośląskiego plebiscytu opowiedzieli się za Polską. Śląscy Piastowie stworzyli prawdziwie nieodgadnioną do dziś polsko-niemiecką „burzę kulturową”. Wpływy czeskie wyznaczały rody napływające z wnętrza kraju i Moraw, wreszcie długa przynależność Śląska do Korony Czeskiej i w końcu znaczenie języka czeskiego, o czym dowodzą do dziś dokumenty i płyty nagrobne (np. we Wierzchu koło Głogówka) sporządzone w tym języku.

Na terenie Euroregionu Pradziad zachowało się w całości, bądź w formie reliktywnej ok. 150-200 obiektów, które popularnie przyjęło się nazywać zamkami, pałacami i dworami. Próba ujęcia w definicji wszystkich tych pojęć podejmowana jest dość często w literaturze fachowej, bądź popularnonaukowej stąd zrezygnowano z tego w niniejszej publikacji. Spotkamy tu zróżnicowane rodzaje dworów, zamków i pałaców ze względu na ich **znaczenie historyczne, rozmiary, wartość architektoniczną, stopień zachowania, czy w końcu atrakcyjność turystyczną.**

Na stosunkowo niewielkim obszarze wyróżnić można kilka dawnych **siedzib książęcych** (Brzeg, Opole, Niemodlin, Nysa, Głogówek, Koźle, Karniów, Bruntal). Niektóre miasta, w których się one znajdowały były stolicami wydzielonych księstw, małych państewek przez kilka wieków (Opole, Nysa), inne zaledwie kilka, kilkanaście lat (Głogówek), czy wręcz tylko tytułarnie określane były stolicami (Bruntal). Pozostałe zamki wymienione w tekście były bądź siedzibami rodzin szlacheckich, bądź tylko jako lokalne przedstawicielstwa władzy książęcej (królewskiej) dzierżawiono je wybranym „panom”.

Niezwykle istotnym czynnikiem, determinującym w dużym stopniu lokalizację siedzib rycerskich były podziały polityczne interesującego nas fragmentu Śląska. Jego zachodnia część, i to zarówno po polskiej jak i czeskiej stronie granicy to dawne **księstwo nyskie** biskupów wrocławskich. O niezwyklej roli tamtejszej drobnej szlachty świadczy bardzo duże zagęszczenie dawnych siedzib rycerskich. Okolice Opola, ziemia prudnicka, niemodlińska i kozielska to **księstwo opolskie**. Dolnośląskie tradycje przetrwały na północnych kresach euroregionu, gdzie znajdowało się **księstwo brzeskie**. Rejon czeski, jego południowa i wschodnia część to dawne **księstwa karniowskie i opawskie** oraz ziemie **biskupstwa ołomunieckiego** z samym Prudnikiem, który dopiero w XIV w. włączony został w obszar polityczny Śląska.

Niestety wiele dawnych śląskich zamków i pałaców pozostaje albo w ruinie, albo opuszczone stają się pastwą czasu i wspomagających go złodziei i wandalów. Cezurą postępujących zniszczeń był 1945 rok, kiedy to wiele pięknych zamków, dworów i pałaców straciło swoich prawowitych właścicieli. Na szczęście po zmianach ustrojowych po 1989 roku, głównie siłą osób prywatnych niektóre zamki i pałace odzyskują dawny blask (Dobra), inne wciąż czekają na zagospodarowanie. Wydaje się, że dla niektórych budowli jedyną nadzieją jest zabezpieczenie w postaci ruin udostępnionych do zwiedzania.

Wśród opisanych budowli kilka cieszy się wyjątkowym uznaniem turystów, ze względu na spore walory poznawcze. Jest wśród nich zamek brzeski, nazywany „Śląskim Wawelem”. Pałac biskupi w Nysie zasługuje na uwagę także dzięki cennym zbiorom muzealnym (m.in. malarstwo zachodnioeuropejskie). Tysiące turystów odwiedza zamek Sovinec,

którego atutem jest górskie i malownicze położenie, pokaźne rozmiary oraz odbywające się tu często imprezy historyczne. Pałac w Mosznej fascynuje przybyszów przede wszystkim ze względu na bajkową, eklektyczną sylwetkę.

Czytelników, chcących poznać mniej znane obiekty zamkowe, pałacowe i dworskie odsyłamy do fotograficznego wykazu, znajdującego się za częścią albumową książki. Zarówno część główna opracowania jak i ikonograficzny spis nie prezentują wszystkich obiektów zamkowych, pałacowych i dworskich na terenie Euroregionu Pradziad. Skupiono się przede wszystkim na polskiej części euroregionu. Na obszarze czeskiego pogranicza jest spora liczba znacznie zredukowanych ruin średniowiecznych zamków i strażnic, których lokalizację podaje większość miejscowych map turystycznych. Te najciekawsze prezentujemy w albumie.

Godne uwagi są zwykle niedoceniane przez badaczy wiejskie dwory sołtysów dziedzicznych. Tradycja ich istnienia sięga czasów powstawania wsi, najczęściej jeszcze w XIII w., choć obecne budowle nierzadko pochodzą dopiero z XIX wieku. Ciekawymi obiektami są również domy zarządców, stawiane zwykle w uprzywilejowanym miejscu na terenie folwarków (Dobieszowice). Często, bez poznania historii miejscowości trudno jest ocenić, z jakim typem budowli mamy do czynienia, domem zarządcy, dawnym dworem sołtysa, czy tylko budynkiem mieszkalnym bogatego rolnika. Podprudnickie Czyżowice kilkaset lat temu były wsią rycerską i można domniemywać, iż na terenie obecnego folwarku istniał, być może drewniany dwór właściciela majątku. Dziś znajdują się tu budynki gospodarcze i niepozorny dom mieszkalny, a o rycerskiej tradycji mogą jedynie świadczyć zapiski w dokumentach oraz wyraźnie dominujące położenie folwarku wobec reszty zabudowań wsi.

Druga połowa XIX i początek następnego wieku były okresem wzrostu znaczenia właścicieli kopalń i zakładów przemysłowych, jednakże nie zawsze wywodzili się oni ze stanu szlacheckiego. Mimo tego, dla nadania splendoru własnej rodzinie decydowali się na budowę reprezentacyjnych rezydencji, które dziś popularnie nazywamy willami, bądź pałacami. Budynki tego typu często powstawały w miastach, a za przykład mogą posłużyć trzy okazałe pałace w Prudniku należące do właścicieli tutejszej fabryki włókienniczej *S. Fränkel*, żydowskich rodzin Fränkel i Pinkus. Uczni zgodni są, że I wojna światowa była schyłkiem budownictwa rezydencjonalnego w Europie i również na terenie Śląska.

Niniejsze opracowanie otwiera wydawałoby się skromny przedstawiciel „pradziadowych” rezydencji – *Wieża Woka* w Prudniku. Zdecydowano się na to z kilku powodów. Po pierwsze wieża jest pozostałością zamku w **polskim mieście** wybudowanego przez **czeskiego rycerza**. Jest to więc trwający przeszło 700 lat czeski symbol w polskim, a wcześniej niemieckim mieście. Po drugie prudnicką wieżę zamkową należy zaliczyć do najstarszych zabytków architektury obronnej tego typu w Polsce, zakładając iż powstała być może jeszcze za życia Woka z Rosenberga (stąd nazwa), a więc przed 1262 rokiem. Wypada zachęcić naukowców do szerszych badań w tej kwestii. Po trzecie Prudnik jest obecnie stolicą polskiej części Euroregionu Pradziad.

Jak rozpoznać zamek, pałac i dwór?

Może się wydawać się, iż odnalezienie w dużej wsi skromnego dworu jest trudne, ale tak nie jest. Większość śląskich wsi lokowana była w średniowieczu, według ustalonych tradycji i prawem koncepcji. Rycerz zasadzca budował swoją siedzibę w miejscu uprzywilejowanym, podkreślającym jego władzę nad mieszkańcami wsi, stąd najczęściej lokował ją w centralnej części przyszłych zabudowań, przy kościele. Rozwój gospodarki rolnej sprawił, iż z czasem dwór, zamek, bądź później pałac otaczany był bądź sąsiadował z folwarkiem z dużym dziedzińcem. Kościół, centrum wsi oraz zabudowania folwarczne są więc najczęstszymi elementami w krajobrazie pomagającymi odnaleźć poszukiwany obiekt. Oczywiście są odstępstwa od tej reguły, gdy np. zamek powstał na wykupionych gruntach, wiele lat po powstaniu wsi. I tak w zamek w Łące Prudnickiej, którego historia sięga XVI w. położony jest na skraju wsi.

O wiele łatwiej odnaleźć średniowieczne rezydencje obronne, bądź późniejsze budowle powstałe na ich miejscu, wyróżniające się przede wszystkim pozostałościami umocnień i z reguły lokalizacją w naturalnie obronnym miejscu (na szczycie wzniesienia, na grzbiecie góry, w zakolu rzeki).

Kościół dopełnieniem historii rezydencji.

Dogłębne poznanie historii dawnej rezydencji nie powinno zakończyć się na jej zwiedzeniu i poznaniu literatury. Warto odwiedzić niedaleki kościół, gdzie najczęściej pochowane są doczesne szczątki właścicieli dóbr, o czym świadczą liczne na terenie euroregionu płyty nagrobne wmurowywane tradycyjnie w ściany świątyń. W XIX w. zgodnie z ówczesną modą, rodzinne grobowce lokalizowano już na terenach przypałacowych, zwykle w parkach (Korfantów, Moszna).

Schemat opracowania jest prosty. Część główną zajmują skrótowe opisy, fotografie, rysunki i mapy uporządkowane w kolejności alfabetycznej nazw miejscowości, gdzie znajdują się obiekty, z podziałem na powiaty. Za nią, za pomocą małych fotografii ujęto budowle, które nie zostały opisane w części najważniejszej. Fragment końcowy zajmują skróto-we opisy w języku angielskim i czeskim poszczególnych obiektów. Autorzy namawiają do lektury innych opracowań na rynku wydawniczym, które były szczególnie pomocne przy pisaniu tekstów. Warto polecić albumową serię *Śląskie*

Zamki i Pałace wydawnictwa ADAN, *Herbarz Szlachty Śląskiej* Romana Sękowskiego (wciąż ukazują się kolejne tomy) oraz publikacje czeskiego wydawnictwa BEATRIS.

Album wzbogacono o stylizowane rysunki **herbów** rodów lub miejscowości związanych z określoną rezydencją, autorstwa Grzegorza Weigta. Zespołowi redakcyjnemu udało się zebrać najciekawsze XVIII-wieczne **rysunki Friedricha Berharda Wernera**, przedstawiające zamki i pałace ujęte w opracowaniu. Czyni to publikację prekursorem w dziedzinie upowszechniania dzieł Wernera w stosunku do budowli rezydencjonalnych na terenie Euroregionu Pradziad. Ważnym uzupełnieniem są również kopie archiwalnych fotografii udostępnionych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Opolu oraz Redakcję *Tygodnika Prudnickiego*. Część albumową tworzą głównie zdjęcia Mariusza Przygody. Doskonałym uzupełnieniem jest kilka ujęć „z lotu ptaka” Stanisława Królikowskiego, któremu należą się szczególnie gorące podziękowania.

Andrzej Dereń

Radosław Roszkowski

Drodzy Czytelnicy!

Strona Polska Euroregionu Pradziad zdecydowała się na reedycję niniejszego albumu z kilku powodów. Najważniejsze z nich to: bardzo znaczący rozwój terytorialny Euroregionu, a zatem nowe obszary z jakże interesującymi budowlami oraz sukces I wydania, zbierającego świetne recenzje i nagradzanego na międzynarodowych targach turystycznych. Postanowiono jeszcze uatrakcyjnić formę nowego wydawnictwa m.in. zwiększając jego format czy umieszczając najbardziej aktualne fotografie. Jednocześnie postanowiono się by nic nie utracić z jego wyjątkowego charakteru. Wydawca – Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad - kieruje podziękowania dla wszystkich instytucji i osób, które udostępniły swoje zbiory. W szczególności są to: Stowarzyszenie Rozwoju Dorzecza Osobłogi (wydawca I edycji publikacji), Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu, Muzeum w Nysie, Muzeum w Bruntalu, Muzeum w Jeseniku, Statni Okresni Archiv w Jeseniku, Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, Muzeum Miejskie w Krnovie, Urząd Miejski w Grodkowie, Redakcja Tygodnika Prudnickiego, Wydawnictwo BEATRIS, Stanisław Królikowski, Adam Lutogńiewski, Albert Szyndzielor, Eryk Murlowski, Walenty Steć, Andrzej Cisak, Roman Biernacki oraz oczywiście Marek Gaworski. Wydawnictwo nie powstałoby także bez finansowego wsparcia Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, z którego finansowany jest Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013.

*Zarząd Stowarzyszenia: Radosław Roszkowski
Edward Szupryczyński
Jan Woźniak
Norbert Rasch
Stefan Czarnecki*

SPIS TREŚCI

POWIAT PRUDNICKI

PRUDNIK / WIEŻA ZAMKOWA WOGENDROSSEL	8
BIAŁA / ZAMEK PRÓSZKOWSKICH	10
CHYZELICE / ZAMEK PRÓSZKOWSKICH	12
GŁOGÓWEK / ZAMEK OPPERSDORFFÓW	14
TRZEBINA / ZESPÓŁ DWORSKI Z PARKIEM	16
OLSZYŃKA / DWÓR	18
WILLE FRÄNKLA	19

POWIAT BRZESKI

BRZEG / ZAMEK PIASTÓW ŚLĄSKICH	24
JANÓW / PAŁAC MOLLÓW Z BRZEGU	26
JĘDRZEJÓW / PAŁAC VON FRANCKEN-SIERSTOPFFÓW	28
KOPICE / PAŁAC SCHAFFGOTSCHÓW	30
KRZYŻOWICE / PAŁAC VON PFEILÓW	32
LEWIN BRZESKI / PAŁAC VON BEESÓW	34
ŁOSIÓW / PAŁAC ZAKONU JOANNITÓW	36
SULISŁAW / PAŁAC VON FRANCKEN-SIERSTORPFFÓW	38
WRONÓW / PAŁAC VON SCHALSCHÓW	40

POWIAT KĘDZIERZYŃSKO-KOZIELSKI

GRUDYNIA WIELKA / PAŁAC VON REIBNITZÓW	44
KĘDZIERZYN-KOŹLE / ZESPÓŁ ZAMKOWY, BASZTA	46
SŁAWIĘCICE / PAŁAC VON HOHENLOHÓW	48
GRUDYNIA MAŁA / PAŁAC DELOCHÓW	49
POLSKA CEREKIEW / PAŁAC GASCHINÓW I OPPERSDORFFÓW	50
WIĘKSZYCE / PAŁAC HEYMANA	52
ZAKRZÓW / PAŁAC VON LARISCH-MÖNNICHÓW	54

POWIAT KLUCZBORSKI

BAKÓW / PAŁAC VON BETHUSY-HUCÓW	58
BISKUPICE / DREWNIANY GRÓD RYCERSKI	60
GIERAŁCICE / PAŁAC VON STUDNITZÓW	62
MACIEJÓW / PAŁAC VON DONNERSMARCKÓW	64
POLANOWICE / PAŁAC VON RUDOLPHIÓW	66
PROŚLICE / PAŁAC DWORSKI STRACHWITZÓW	68
ROSZKOWICE / PAŁAC VON CRAMON-TAUBADELÓW	70
WĘDRYNIA / PAŁAC VON REISWITZÓW	72

POWIAT KRAPKOWICKI

DĄBRÓWKA GÓRNA / PAŁAC VON TEICHMANN-LOGISCHENÓW	76
DOBRA / PAŁAC VON SEHERR-THOSSÓW	78
KAMIEŃ ŚLĄSKI / KOMPLEKS PAŁACOWO-PARKOWY STRACHWITZÓW	80
KRAPKOWICE / ZAMEK KRAPKOWICKICH HAUGWITZÓW, ZAMEK W OTMĘCIE	82
KUJAWY / PAŁAC THIELE-WINCKLERÓW	84
PISARZOWICE / PAŁAC OPPERSDORFFÓW	86
ROZKOCHÓW / PAŁAC RODZINY VON SEHERR-THOSSÓW	87
ROGÓW OPOLSKI / ZAMEK RODU VON HAUGWITZÓW	88
ŻYROWA / PAŁAC GASCHINÓW	90
MOSZNA / PAŁAC THIELE-WINCKLERÓW	92

POWIAT NYSKI

BIECHÓW / PAŁAC MATUSCHKÓW	98
FRĄCZKÓW / PAŁAC VON FRANCKEN-SIERSTOPFFÓW	100
GOWOROWICE / PAŁAC SCHOLZÓW	102

JASZENICA DOLNA / PAŁAC SCHOLZÓW	103
JARNOŁTÓWEK / PAŁAC STRACHWITZÓW	104
LISIE KĄTY / DWÓR RODZINY VON STILLFRIED	105
KORFANTÓW / PAŁAC VON BURGHAUSSÓW	106
NYSA / PAŁAC BISKUPI	108
OTMUCHÓW / ZAMEK BISKUPÓW WROCŁAWSKICH	110
PIOTROWICE NYSKIE / PAŁAC BISKUPÓW WROCŁAWSKICH	112
RYSIOWICE / PAŁAC VON REISWITZÓW	113
PRZYDROŻE MAŁE / PAŁAC VON HERBERSTEINÓW	114
SIESTRZECHOWICE / PAŁAC BISKUPÓW WROCŁAWSKICH	116
UJEŹDZIEC / PAŁAC BISKUPÓW WROCŁAWSKICH	118
WILEMOWICE / PAŁAC FELIXA SCHÖTHANDERA	119
ZWIERZYNIEC / PAŁAC BISKUPÓW WROCŁAWSKICH	120

POWIAT OPOLSKI

DĄBROWA / PAŁAC TSCHETSCHAU-METTICHÓW	124
JEDLICE / DWÓR ZARZĄDCY HUTY	126
KARŁOWICE / ZAMEK BEESÓW	127
NAROK / PAŁAC WICHTELHAUSÓW	128
ZIMNICE MAŁE / DWÓR ZAMIENTONY NA SPICHLERZ	129
NIEMODLIN / ZAMEK PRASCHMÓW	130
NIWODNIKI / PAŁAC WICHTELHAUSÓW	132
OPOLE / WIEŻA ZAMKU PIASTOWSKIEGO I BRAMA WJAZDOWA ZAMKU GÓRNEGO	134
PRÓSZKÓW / ZAMEK PRÓSZKOWSKICH	136
TUŁOWICE / PAŁAC FRANKENBERGÓW	138

CZECHY

BÍLÁ VODA / PAŁAC MARIANNY ORAŃSKIEJ.....	146
BRANTICE / ZAMEK VON LIECHTENSTEINÓW	160
BRUNTÁL / ZAMEK KRZYŻACKI	142
BOHUŠOV / FULŠTEJN	171
HORNÍ ÚDOLÍ / KOBERŠTEJN	158
DÍVČÍ HRAD / ZAMEK MAIDELBERG	172
HOŠŤÁLKOVY / PAŁAC STRACHWITZÓW	162
JANOVICE / ZAMEK HARRACHÓW	178
JAVORNÍK / JÁNSKÝ VRCH	148
JESENÍK / ZAMEK WODNY	150
JINDŘICHOV / PAŁAC VON HODITZÓW	164
ZLATÉ HORY / EDELŠTEJN, LEUCHTENŠTEJN	165
KOBYLÁ NAD VIDNAVKOU / PAŁAC VON SKALÓW	152
KRNOV / ZAMEK HOHENZOLLERNÓW, RUINY ZAMKU CVILIN	166
LINHARTOVY / PAŁAC SEDLNITZKICH	168
SLESKÉ RUDOLTICE / PAŁAC VON HODITZÓW	174
SOVINEC / ZAMEK - WAROWNIA	180
VELKÉ LOSINY / PAŁAC ŽEROTYŃSKICH	154
VRBNO POD PRADĚDEM / WILLA GROHMANN	182
ŽULOVÁ / POZOSTAŁOŚCI DAWNEGO ZAMKU	156
INNE ZAMKI, PAŁACE I DWORY NA TERENIE EUROREGIONU	183
ZARYS HISTORII ZAMKÓW I PAŁACÓW /WERSJA ANGIELSKA I CZESKA/	184
WYBRANA LITERATURA	212

ZARYS HISTORII ZAMKÓW I PAŁACÓW EUROREGIONU PRADZIAD

NÁSTIN HISTORIE ZÁMKŮ A PALÁCŮ EUROREGIONU PRADĚD

AN OUTLINE OF HISTORY OF CASTLES AND PALACES OF THE PRADZIAD EUROREGION

PRUDNICKÝ OKRES PRUDNIK DISTRICT

BIAŁA

Biała, která patří k nejstarším městům Horního Slezska, byla od 13. stol. sídlem kastelánství. Na počátku 13. stol. zde bylo postaveno dřevěné knížecí sídlo zastávající funkci kastelánství, které bylo později obehnané hradbami. V roce 1270 byl místo něho vybudován obranný hrad. V tomto období městu vládli Tomas von Kamen Świętopełk a rytíř Henryk z Grabiny. V pozdější době patřila Biała do niemodlińskiego knížectví. Po smrti posledního Piastovce byla majetkem Habsburků až do roku 1606, kdy ji císař Maximilián II., spolu s hradem, prodal rodině Prószkowských. V letech 1638-1640 Prószkowští nechali přestavět hrad na zámek, který tak pozbyl charakter pevnosti. K dalším změnám vlastníka došlo v roce 1747 (Bartłomiej Oderfeld) a v roce 1796, kdy Białou zakoupil formou dražby hrabě Rudolf von Matuschka. V jeho rodině zůstala do roku 1841, kdy po smrti Antonína von Matuschky majetek odkoupili příslušníci von Gersdorffů – Ferdinand a Karel. Ve stejném roce zámek prodali Müllerovi. V roce 1872 zámek odkoupilo město, dále pak byl využíván pro vzdělávací účely. Od roku 1925 v objektu sídlil učitelský seminář, potom dívčí škola, městské gymnázium, základní škola, lyceum a od roku 1987 se stal sídlem firmy Moda Polska. Dnes zámek čeká na nového investora, což se vzhledem k jeho rozloze jeví jako problematické.

Viz též: strana 10-11

BIAŁA

Biała is one of the oldest towns of the Upper Silesia region and since the 13th century has been a place of residence for the castellany. At the beginning of the 13th century there was constructed a wooden seat for prince which performed the role of the castellany, and later it was encircled by protection wall. In 1270, in the location of the castellany, there was built a brick protection castle. During that period the town was governed by Tomas von Kamen Świętopełk and the knight Henryk from Grabina. Then, Biała belonged to the Duchy of Niemodlin. When the last Piast died it became a property of Habsburg until 1606 when the emperor Maksymilian II sold the town, including the castle, to the Prószkowscy family. Between 1638 and 1640 the Prószkowscy reconstructed the castle depriving its fortress character. The following changes were performed in 1747 by Bartłomiej Oderfeld, and in 1796 when Biała was bought on an auction by the count Rudolf von Matuschka. His family held the property until 1841 when Antoni von Matuschka died and later it was bought by the representatives of the von Gersdorff – Ferdinand and Karl line. They sold the castle to Müller the same year. In 1872, the town bought the building back, and it was later used for education purposes. Since 1925, the castle has been a seat of teacher training seminar, then a school for girls, town gymnasium, elementary school, high school and since 1987 it has been a seat for Moda Polska. At present, the palace is waiting for a new investor, but due to its size it seems to be very difficult to find one.

See also: 10-11

CHYZELICE

Hrad byl vybudován v gotickém stylu jako nepravidelný čtverec. V jihozápadním a jihovýchodním nároží se nacházely dvě obytné

budovy. V severozápadní části nádvoří stála samostatná věž. Hrad byl umístěn na vyvýšenině mezi zaplavovaným územím a navíc byl obehnan vodním příkopem. Pevnost patřila do roku 1532 piastovským knížatům. V roce 1557 se majitelem Chrzelic stal Wenzl von Posadowski a po jeho smrti v roce 1572 přešly na jeho mladšího bratra Jana III. Posadowského. V roce 1578 se nájemcem Chrzelic stává Jerzy IV. Prószkowski. Dalšími majiteli pak jsou Jan Krzysztof I. Prószkowski a Mikołaj a Wacław Oblankowští.

V roce 1648 byl hrad přestavěn na barokní zámek. K další přestavbě došlo na konci 90. let 17. stol. V té době zámek vlastnila Karolína Maximiliána, manželka knížete Waltera Xavera von Dietrichsteina. V roce 1769 přechází majetek v Chrzelicích do vlastnictví této rodiny. Ne nadlouho, neboť roku 1783 král Friedrich II. odkoupil Prószków a Chrzelice a o dva roky později je předal svému rádcí Janu Bohumilovi Leopoldovi. Dalším nájemcem se stala rodina Hellerů. Za období jejich vlastnictví vznikl nový zámecký park. Po roce 1920 majetek patřil rodině von Tiele-Winckler z Moszné a nájemcem byla nadále rodina Hellerů. Během II. světové války zámek nebyl poškozen. V roce 1977 silná bouřka způsobila, že se propadla střecha a stropy v jihozápadním křídle zámku a v r. 1986 se pak zřítíla vnější stěna jednoho křídla.

Viz též: strana 12-13

CHYZELICE

The castle was constructed in the Gothic style on the plan of irregular square. In the northwestern and southeastern corner there were situated two dwelling-houses. The detached tower was facing the northwestern part of the courtyard. The castle was located on a little elevation among flood waters, and, additionally, it was surrounded by wet moat. Until 1532 the fortress belonged to successive Piast princes. In 1557, Wenzel von Posadowski took over the ownership of Chrzelice, and after his death in 1572 it was taken over by younger Rother Jan III Posadowski. In 1578, the property were leased by Jerzy IV Prószkowski. The successive holders were Jan Krzysztof I Prószkowski, Mikołaj and Wacław Oblankowski.

In 1648, the building underwent a transformation and became a Baroque palace. The next reconstruction took place at the end of the 90s of the 17th century. At that time, Karolina Maksymiliana, wife of the prince Walter Xaver von Dietrichstein, was a holder of the building. In 1769, the property in Chrzelice was taken over by that family. However, this did not last long, since in 1783, the king Fryderyk II bought Prószków and Chrzelice back and two years later transferred it to his advisor Jan Bogumił Leopold. The successive owner is the Heller family. In that days, was formed a new natural landscape park. After 1920, the property belonged to von Tiele-Winckler from Moszna family while the Heller family was still a tenant. During the World War II, the palace did not suffer any damage. In 1977, a powerful storm resulted in roof and ceilings' collapse in the south-western wing of the palace, and in 1986 the external wall of one of the wings collapsed.

See also: 12-13

GŁOGÓWEK

Dějiny Głogówku sahají do počátku 13. století. V roce 1275 obdržel Głogówek od opolského knížete Vladislava I. městská práva. Do r. 1532 głogówecké území patřilo opolským knížatům. V letech 1561 až 1945 bylo ve vlastnictví rodiny Oppersdorffů. Kdysi stál v Głogówku strážný

hrad s velkou obytnou věží. Dnes je objekt rozdělen na horní a dolní hrad. K prvním stavebním úpravám došlo v letech 1562-1571. Jan von Oppersdorff tehdy zbýval starou hradní pevnost a nechal vybudovat trojkřídový korpus horního hradu se západním rizalitem kaple a jižní přístavbou knížecího sálu. Mezi roky 1584 a 1606 vystavěl Georg, jeho nástupce, střední křídlo a v nárožích čtyři cylindrické věže. V r. 1606 byl postaven dolní hrad, začalo se stavbou jižního a severního křídla, ve kterém bylo přistavěno patro a v roce 1618 ozdobeno ochozem. Další velká přestavba se uskutečnila v letech 1848-49. Knížecí sál byl zlikvidován, schodiště přestavěno a věže zvýšeny. Po II. světové válce byl zámek opravován, stejně se tomu děje i v současné době. Soukromý investor má v úmyslu bývalé sídlo Oppersdorffů zrekonstruovat.

Zmiňujeme-li se o Głogówku, nemůžeme vynechat dvě velmi zajímavé události uplynulého období. Během švédské potopy byl v roce 1655 na zámku hostem král Jan II. Kazimír se svým doprovodem a v 19. stol. zde pobýval Ludwig van Beethoven, který Františkovi Václavovi IV. von Oppersdorffovi věnoval symfonii B-dur.

Viz též: strana 14-15

GŁOGÓWEK

The history of Głogówek dates back to the beginning of the 8th century. It obtained municipal rights in 1275 from the Opole prince Władysław I. Until 1532 Głogówek land belonged to Opole princes. From 1561 to 1945 it belonged to the Oppersdorff family. In the past, a castle fortress with huge dwelling tower was located in Głogówek. At present, the building is divided into upper and lower castle. The first extension of the town was carried out between 1562 and 1571. At that time, Jan von Oppersdorff destroyed the old fortress and built a three-wing body of upper castle with western break of a chapel and southern outhouse of Prince room. Between 1584 and 1606 Georg and his successor developed a middle wing and erected four cylindrical towers in the corners. In 1606, the lower castle was constructed starting from the south and north wings where a floor was extended. In 1618, it was decorated with galleries. The following large rebuilding took place between 1848 and 1849. The Prince room was liquidated, staircase reconstructed and towers' height was increased. Since the World War II the castle has been renovated until this day. The building was bought by a private investor who intends to repair the former seat of the Oppersdorff.

When writing about Głogówek, we cannot forget about two extremely interesting facts of that time. In the period of the Swedish Flood, in 1655, the castle was visited by the king Jan II Kazimierz and his suite, in the 19th century, Ludwig von Beethoven was present there and dedicated the b-dur symphony to Franciszek Wacław IV von Oppersdorff.

See also: 14-15

OLSZYŃKA

Nejstarší informace o vsi pocházejí z r. 1319 a 1379. Kdysi nesla název Olzna, Olschinka a Ellsnig. K památkám Olszynky patří kostel Nejsvětější Panny Marie a bývalý folverk. Stavba byla postavena v polovině 19. stol. Měla přibližně čtvercový tvar s plochou střechou. Hlavní vchod je situován z východní strany. Zde také najdeme zděný altán s nevelkou terasou a kamennou balustrádou. Čelní průčelí budovy je sedmiosé, boční průčelí pětiosé. Dvorec je obklopen hospodářskými budovami a zámeckým parkem.

Viz též: strana 18

OLSZYŃKA

The oldest pieces of information about the village date back to 1319 and 1379. In the past, it was named Olzna, Olschinka and Ellsnig. The monuments of Olszynka are as follows: church of Blessed Virgin Mary and a manor built in the former farm style. The building was erected in the middle of the 19th century. It was constructed on plan of square like figure and covered with flat roof. The main entrance is situated on the eastern side. In this place, there is a brick porch with little terrace

and stone balustrade. Front elevation of the building has 6 axis and 5 side axis. The manor is located in surroundings of the maintenance buildings and the little natural landscape park.

See also: 18

PRUDNIK

Hrad v Prudniku, dříve zvaný Wogendrossel, byl postaven před rokem 1262 českým šlechticem a nejvyšším maršálkem Království českého Vokem I. z Rožmberku. Podle něho byla později nazvána jediná pozůstalost po středověké tvrzi – hradní věž. Dalším vlastníkem hradu byl Vokův syn Jindřich I. z Rožmberku, kterému se připisuje založení města Prudniku a udělení mu městských práv v roce 1279. Od roku 1310 do roku 1321 hrad patřil Schnellewaldům z Szybowic a do r. 1337 přímo podléhal české koruně. V roce 1337 objekt přešel do vlastnictví niemodlińských knížat a po smrti posledního Piastovce se stal majetkem Habsburků. V r. 1597 místní Městská rada hrad odkoupila. V roce 1744 se pak rozrostl o další křídlo. V roce 1806 objekt bohužel shořel. V r. 1844 byl rozebrán a ponechána byla pouze cylindrická věž, kterou můžeme dodnes obdivovat.

Viz též: strana 8-9

PRUDNIK

In the past, the castle in Prudnik, was referred to as Wogendrossel, and it was constructed before 1262 by the Czech knight and a marshal of royal manor Woka von Rosenberg. The castle tower, the only medieval fortress that remains, was called by his name. The next owner of the castle was Wok's son, Henryk, who is attributed to settle Prudnik town and municipal rights assignment in 1279. From 1310 to 1321 the castle belonged to the Schnellewald family from Szybowice, and until 1337 it was subordinated directly to the Czech crown. In 1337, the building became an ownership of the Niemodlin princes and when the last Piast died, it became the Habsburgs property. In 1597, the local Town Council bought the castle back, and in 1744, it was enriched with additional wing. Unfortunately, the building burnt in 1806. It was pulled down in 1844 and only cylindrical tower has left and can be admired to this day.

See also: 8-9

PRUDNIK WILLE FRÄNKLA

Samuel Fränkel, jeden z těch podnikatelů, jež se významně zasloužili o město Prudnik, založil v roce 1840 ve městě svou první továrnu, která se pak s velkým rozmachem nejen rozvíjela, ale také získala uznání po celé Evropě. Časem se on a jeho rodina stali mecenáši Prudniku. Z Fränkelových fondů vznikaly ve městě četné stavby. Spolu se svými společníky, Josefem a Maxem Pinkusem a Albertem Emanuelem Fränklem založili pro město Prudnik mj. lázně a nemocnici a Fränkel sám nechal postavit budovy, které dodnes promlouvají o bývalé slávě této rodiny. Nejokázalejší z nich jsou tři tzv. Fränkelovy vily, které svou architekturou a vzhledem připomínají sídla a paláce významných šlechticů.

Hlavní Fränkelovou rezidencí byla budova postavená na nynější Ny-ské ulici. Vila byla dokončena v polovině 19. stol. v neobarokním stylu. Sídlem Samuela Fränkla byla velká, trojpodlažní budova s rizalitem a portikem podpírajícím tympanon zdobený plastikami. Měla plochou střechu. V pozdější době zde sídlila vědecká knihovna, byla tu umístěna obrovská kolekce Maxe Pinkuse a mateřská škola.

Druhým objektem je reprezentativní budova nacházející se hned vedle hlavní vily, která sloužila hostům prudnických průmyslníků. Byla postavena v roce 1873 v neoklasicistním stylu. Je to dvoupodlažní budova s kamennými křížovými kytkami na okrajích střechy, bohatě zdobená, s členitým korpusem. Dnes se ve zdech rekonstruované vily nachází školní komplex a zdravotní škola.

Další člen rodiny, Hermann Fränkel, který také plnil funkci konzula německého císaře v Persii, byl stavitelem třetí vily, dnes zvané Dom Włókniarza (Dům textiláka). Tento objekt uchovával nádhernou výzdobou interiérů a sbírkami pocházejícími z Fränkelových dalekých cest.

Rezidence byla vybudována na konci 19. stol. v eklektickém stylu jako italská renesanční vila. Budova je bohatě zdobena. Okna a dveře mají ostění, vchod je umístěn pod sloupovou terasou.

Rodina Fränklů opustila Prudnik v roce 1938 po tzv. Křišťálové noci. Jejich majetek byl tehdy vládnoucími nacisty skonfiskován.

Viz též: strana 19

PRUDNIK WILLE FRÄNKLA

One of the most remarkable persons of merit in business for Prudnik, Samuel Fränkel, in 1840 set up his first factory in the town which was further extended significantly and gained an approbation in the whole Europe. As the time showed, he and his family became one of the Maecenas of Prudnik. Numerous buildings in a town were completed due to Fränkl funds. Together with his partners, Josef and Max Pinkus and Albert Emanuel Fränkl founded, among other things, a bath and a hospital for Prudnik, and Fränkel erected a building which does not allow to forget former glory of a family. The most magnificent are the three so called Fränkl villas which resemble residences and palaces of great noblemen both by architecture and looks.

The main Fränkl residence was a building erected at Nyska street. A villa was constructed in a middle of the 19th century in Neo-baroque style. The seat of Samuel Fränkl is a huge three-storey building with a break and portico supporting a tympanum decorated with statues. It is covered with flat roof. Later, this place was a place of residence for scientific library, huge collection of Max Pinkus and a kindergarten.

The following building is located close to main villa and used by guests of Prudnik industrialists. It was erected in 1873 keeping Neo-classical style. It is two-storey building with stone flower detail on roof edge, highly decorated and fragmented block. Currently, inside of the renovated villa there are situated a School Complex and medical School.

One of family member, Hermann Fränkel who was performing a role of a Consul of German emperor in Persia, was a constructor of the third villa which is currently called Dom Włókniarza. This building was filling with admiration and beautiful decorations of interiors as well as collections which come from far journeys of Fränkl. The residence was rebuilt at the end of XIX century in Eclectic style, the type of Italian renaissance villa. A building is highly decorated. Windows and doors are in architraves, an entrance is located under column terrace.

Fränkl family abandoned Prudnik in 1938 after the so called Cristal Night. Their wealth was confiscated by the Nazi reigning over at that time.

See also: 19

TRZEBINA

V roce 1362 je ves zmiňována pod názvem Kunczendorf. Do roku 1337 patřila českým králům, později do roku 1532 opolským knížatům. V r. 1532 byl jejím majitelem Adam Kotuliński von Friedberg, v r. 1559 Christoph von Wachtel a jeho dědicové. V roce 1670 prodala tehdejší majitelka – Helena Polixena von Schmeskal – ves klášteru v Nise, kterému byl majetek odbrán v důsledku sekularizace v roce 1810. V r. 1812 byla Trzebina za zásluhy ve válce s Napoleonem předána pruskému polnímu maršálovi Gebhardovi von Blücherovi; žila zde však jen jeho manželka, kterou Blücher někdy navštěvoval. Od roku 1817 do 1945 patřila ves bývalému nájemci Hübnerovi a jeho rodině.

Renesanční zámek byl postaven na přelomu 16. a 17. stol. rodinou von Wachtelů. V 2. polovině 19. stol. byl přestavěn. Byla to dvoupodlažní budova s nepravidelným půdorysem, s balkonem a manýristickým štítem na západní straně.

Dvorec shořel během bojů v roce 1945 a od té doby stále více chátrá. Dodnes se zachovaly fragmenty zdí s atikou a sgrafitovou rostlinnou dekorací pocházející z období kolem roku 1600.

Viz též: strana 16

TRZEBINA

The village mentioned in 1362 under Kunczendorf name. Until 1337

it belonged to Czech kings, and until 1532 to Opole princes. In 1532, the owner was Adam Kotuliński von Friedberg, in 1559, it was owned by the Christoph von Wachtel and his inheritors. In 1670, contemporary owner Helena Polixena von Schmeskal transferred the village to a monastery from Nysa which was deprived of the property as a result of secularization in 1810. In 1812, Trzebina was a subject of credit for Napoleonic Wars and transferred to Prussian Field Marshal Gebhard von Blücher, however, only his wife resided the property which was sometimes visited by Blücher. From 1817 to 1945 the village belonged to Hübner, former tenant of the property and also his family.

Renaissance castle in the property was erected at the turn of 16th and 17th century by von Wachtel family. In the second half of the 19th century the castle was rebuilt. It was two-storey construction in irregular plan with a balcony and mannerism on the top of the western side.

A manor was burnt while fighting in 1945 and since this time felt into decay. Fragments of walls with the attic and graffito plant decoration originating from approx. 1600 remained to this day.

See also: 16

BRZESKÝ OKRES

BRZEG COUNTY

BRZEG

Opevněný dvorec v Brzegu je zmiňován již v roce 1235. Postupně budovaný hrad byl založen kolem roku 1296 pravděpodobně díky iniciativě Bolka I. Svidnického. První přestavba se uskutečnila za Boleslava III. kolem roku 1342. Po Boleslavovi žil na hradě v Brzegu jeho syn Ludvík I., který sídlil v letech 1359-1398 rozšířil. V r. 1521 se brzesko-legnickým knížetem stává Bedřich II. V r. 1538 vypukl na hradě požár, při kterém shořely komnaty patřící kněžně. Kníže hrad nechal opevnit a v letech 1544-1560 provedl jeho důkladnou přestavbu. Po smrti Bedřicha II. pokračoval v započatých pracích jeho syn Jiří II. Bylo přestavěno jižní křídlo a vybudováno křídlo východní s dodnes zachovanými renesančními sály. Dekorativní plastika složená z poprsí 24 vládců, knížat a tehdejších majitelů Brzegu – Jiřího II. a jeho manželky Barbary - zdobící bránu, vznikla podle Polské kroniky vydané roku 1518 v Krakově. V letech 1554-1564 byly restaurovány interiéry a vybudována jezdecká dráha a kolem roku 1670 byla v hradní zahradě postavena voliéra a střelnice.

V listopadu 1675 umírá Jiří IV. Wilhelm, poslední piastovský brzesko-legnicko-wołowský kníže. Město spolu s hradem přešly do rukou Habsburků. Na konci 17. stol. a počátku 18. stol. byl Brzeg dočasně rezidencí různých rakouských knížat. V roce 1701 byly opět částečně opraveny hradní interiéry. Bohužel, během obléhání Brzegu pruskými vojsky v roce 1741 byl hrad silně poškozen. Zničeny byly téměř dvě třetiny základů. Z rozkazu krále Bedřicha II. byly prostory, které zůstaly nepoškozeny, zřízeny sklady potravin. V r. 1801 poškodil požár jihozápadní křídlo a horní část Lvi věže. O čtyři roky později byly provedeny opravy. Po likvidaci vojenských skladů převzalo v letech 1925-1926 hrad město a došlo k přestavbě památky pro muzejní účely a k přípravě na rekonstrukci zchátralého objektu. V průběhu II. světové války tento záměr bohužel nemohl být uskutečňován. Rekonstrukce ochozů a oprava hradu byla prováděna v letech 1966-1978. Dnes je hrad v Brzegu je místem „povinných“ prohlídek při návštěvě města. V jeho zdech sídlí Muzeum slezských Piastovců a v jeho sklepeních najdeme v Evropě největší soubor náhrobků představitelů jedné dynastie.

Viz též: strana 24-25

BRZEG

Fortified manor in Brzeg dates back to 1235. Brick castle, in turn, was probably constructed due to the initiative of Bolek I Świdnicki in around 1296. The first reconstruction took place about 1342 by Bolesław III. The Brzeg castle was subsequently resided by his son Ludwik I who

developed the residence in 1359-1398. In 1521, Fryderyk II became a duke of Brzeg and Legnica. In 1538, the fire broke out in the castle and the princess's apartments were burnt. In 1544-1560, the prince fortified the castle and started a thorough reconstruction. When Fryderyk II died the works were continued by his son Jerzy II. Southern wing was rebuilt, eastern wing was erected with renaissance rooms which remained to this day. Decorative sculpture consisting of 24 busts of rulers, princes and contemporary owners of Brzeg – Jerzy II and his wife Barbara who decorated a gate, were constructed according to the Polish Chronicle issued in 1518 in Kraków. In 1654-1664, the interiors were renovated. Moreover, around 1670, the horse-riding track was built in castle garden aviary and shooting-range were erected.

In November 1675, died Jerzy IV Wilhelm who was last Piast prince of Brzeg, Legnica and Wołów. The town and the castle became a property of Habsburg dynasty. At the end of the 17th and at the beginning of the 18th century Brzeg was a temporary residence of various Austrian princes. In 1701, the castle interiors were once again partially renovated. Unfortunately, while a siege of Brzeg by Prussian army in 1741 the castle was considerably damaged. Almost two thirds of the installation were destroyed. As a result of an order by the king Fryderyk II, the food warehouses were set up in the remained interiors. In 1801, the fire damaged south-western wing and upper part of Lions Tower. Luckily, four years later the repair was conducted. When warehouses were liquidated in 1925-1926, the town took over a castle and adopted it for a museum, as well as prepared for reconstruction of the building which was damaged as a result of negligence. Unfortunately, it was again suffered during the World War II. Reconstruction of a gallery and the castle renovation took place in 1966-1978. Nowadays, the castle in Brzeg is obligatory place for trips visiting the town and Opole region. In the castle there is the Museum of Silesian Piast, and in its cellar is the largest in Europe tombstones' set of one the dynasty's representatives.

See also: 24-25

JANÓW

Dobře zachovalý a architektonicky neobyčejně zajímavý zámek se nachází v severní části obce. První informace o Janowě pocházejí z roku 1409, kdy ještě nesl název Johnsdorf. K řadě mnoha majitelů Janowa můžeme započítat i rodinu Tschirschkyh (asi od r.1765), kteří po převzetí vsi přebudovali bývalý středověký hrad ve dvorec. Jednalo se o nevelký objekt s dvoutraktovým uspořádáním interiérů. Vchod do vnitřku vedl skrze barokní portál, zachovaný dodnes jako vchod do sklepa. V r. 1828 Janów náležel Geppovi a od r. 1845 patřil k majetku rodiny von Pfeilů z Krzyżowic. Ti po roce 1886 prodali ves Albrechtu Winklerovi, který se na počátku 20. stol. vsi zbavil a získala ji rodina Mollů. Noví majitelé byli továrníci z Brzegu, kterým patřila mj. i kožešna ve městě. Přestavba dvorce na okázalý, eklektický palác byla zahájena v roce 1904. Práce dokončil Otto Moll v r. 1913. V rukách jeho rodiny zůstal Janów do roku 1945. Po přestavbě získal palác vysokou věž, lodžii, nové interiéry a mansardovou středu. V současnosti je budova v dobrém technickém stavu a je obklopena nevelkým zámeckým parkem.

Viz též: strana 26-27

JANÓW

In the northern part of the village there is located a well maintained and extremely interesting palace, as far as architecture is concerned. The first pieces of information relating to Janów date back to 1409 when it was named Johnsdorf. Tschirschki family is attributed to the group of many owners, since around 1765, who reconstructed, after a village takeover, old medieval castle into a brick manor. At that time, it was little building of two-bay arrangement of interiors. An entrance to inside conducted through Baroque portal maintained to this day as the cellar entrance. In 1828, Janów belonged to Geppert, and since 1845 it was owned by the von Pfeil from Krzyżowice family. After 1886, they sold the village to Albrecht Winkler who at the beginning of the 20th

century got rid of for the benefit of the Moll family. The new owners were manufacturers from Brzeg and held, among other things, a town tannery. A reconstruction of manor into grand, eclectic castle started in 1904. The works were completed by Otto Moll in 1913. His family held Janów until 1945. The castle, after the reconstruction, gained high tower, loggia, new interiors and mansard roof. Currently, the building is well maintained and surrounded with a little natural landscape park.

See also: 26-27

JĘDRZEJÓW

Jędrzejów byl založen kolem r.1250. Pravěpodobně již ve středověku patřil zdejší hrad Řádu německých rytířů. Od 14. stol. byla ves majetkem Franze von Rottenberga, Gabriela von Hundta a rodu von Hennenbergů. V 18. stol. patřila rodu von Frankenbergu. V roce 1830 se Jędrzejów ocitl v rukách rodiny Teodora von Gilgenheimba, který v místě zničeného zámku nechal postavit novou rezidenci. V r. 1851 již tento majetek patřil hraběti Harry von Francken-Sierstorpffovi, který zámek začal rozšiřovat podle svých představ. Plán zhotovil C. Lüdecke a v r. 1868 byla dokončena první fáze stavby. Další práce byly prováděny v roce 1882. Po dostavění východního křídla s kulatou věží vznikla dvoupodlažní neogotická budova s nepravidelným schématem, s cimbuřím, krenelážemi, věžičkami a čtyřpatrovou čtvercovou věží. Interiéry byly rovněž zařízeny v neogotickém stylu. Posledním majitelem Jędrzejowa před rokem 1945 byl hrabě Harry von Francken-Sierstorpff. V r.1966 zničil požár část východního a jižního křídla, v sedmdesátých letech 20. stol. se podařilo zámek opravit. Dnes v jeho zdech sídlí Středisko sociální pomoci.

Viz též: strana 28-29

JĘDRZEJÓW

Jędrzejów was founded in 1250. The castle was probably owned by the Teutonic Knights in the Middle Ages. Since the 14th century it belonged to Franz von Rottenberg, Gabriela von Hundt and von Hennenberg family. In 18th century, it was a property of von Frankenbergs family. In 1830, Jędrzejów was in possession of Teodor von Gilgenheimb family who constructed new residence on the place of the ruined palace. In 1851, the property already belonged to the count Harry von Francken-Sierstorpff who developed the palace at his own discretion. Plans were prepared by C. Lüdecke and in 1868 the first phase of building was completed. The next works were carried out in 1882. As the eastern wing with circular tower was built, a square tower was formed on a two-storey, neo-Gothic building of irregular background with blanks, crenelage, spirelets and four-storey. Interiors were also arranged in Neo-Gothic style. The last owner of Jędrzejów before 1945 was a count Harry von Francken-Sierstorpff. In 1966, the fire destroyed a part of eastern and southern wing, luckily, in the 70s. of the 20th century the palace was reconstructed, and currently it has been a social welfare centre.

See also: 28-29

KOPICE

V současné době je zámek v Kopicích jen půvabnou ruinou, přestože kdysi patřil k nejkrásnějším šlechtickým sídlům na Opolsku. Před staletími patřily Kopice rodům von Borsnitzů, von Bessů, von Neckernů, von Rosenthalů, von Spatgenů a Francken von Sierstorpffů. V roce 1859 se staly majetkem rodu von Schaffgotschů, jež zámek obýval do roku 1945. Neogotická stavba vznikla kolem roku 1863 na místě bývalého barokního dvorce. Budovu navrhl Carl Lüdecke z Vratislavi, po něm práce řídil Carl Heidenreich. Zámek je obklopen velkým romantickým parkem, který postupně přechází v přírodní krajinu. Zde se nacházela mj. umělá zřícenina, hrobová kaple, Dianin chrám, řecký a čínský pavilon a socha Niké. Zámek v Kopicích byl následkem požáru zničen na konci padesátých let 20. stol. V současnosti ho koupila velká firma, kdy však bude zahájena jeho oprava, není známo.

Viz též: strana 30-31

KOPICE

Presently, a castle in Kopice is a picturesque ruin, however, in the past, it was the most beautiful residence of the nobility in Opole region. The local property belonged for ages to such families as: von Borsnitz, von Bess, von Neckern, von Rosenthal, von Spatgen and Francken von Sierstorpff. In 1859, it became a property of von Schaffgotsch family who resided the palace until 1945. Noe-Gothic building was erected around 1863 in a place of former Baroque manor. The building was designed by Carl Lüdecke from Wrocław and works were conducted by Carl Heidenreich. The palace was surrounded by huge Romanticism style park which was later changed into natural landscape. In this place, there were situated, among other things, artificial ruin, grave chapel, Diana's temple, Greek and Chinese pavilion and Nike figure. A place in Kopice was destroyed at the end of 50s. of the 20th century as a result of an arson. Currently, it is owned by a huge company, however, the date of the residence's renovation is unknown.

See also: 30-31

KRZYŻOWICE

Podle výzkumu, který provedla rodina von Pfeilů, se název obce Kresewitz (Krzyżowice) pojí se jménem Criso, příbuzným legendárního Petra Wlasta. V roce 1235 získal Walter von Crisowitz jako desátek kostel, který byl postaven ke slávě svatého Blažeje. V 15. stol. vznikl název Krzyżowice na památku pozdějšího rektora krakovské univerzity Františka Krzyżowce, narozeného v r. 1370. Slovo „krzyż“ (kříž) vzniklo pozměněním slova „Kreis“. Ves je opět zmiňována v r. 1273. Ve středověku patřila mj. rodu von Leyningenu, od r. 1580 Georgu von Kittlitzovi. V pozdějším období byly Krzyżowice ve vlastnictví pruského státu. V roce 1845 k panství patřil dvorec či zámek, není však přesně známo, kdo a kdy ho nechal vybudovat. Dobře zachovaný zámek v současné době obývá několik rodin. Od roku 1860 do 1945 roku byl vlastnictvím rodu von Pfeil und Klein Ellguth.

Viz též: strana 32-33

KRZYŻOWICE

According to research carried out by von Pfeil family, the name Kresewitz (Krzyżowice) place is connected with Criso name, a relative of the legendary Piotr Wlast. In 1235, Walter von Crisowitz received a church as a desyatina which was constructed to honour of saint Blasius. In the 15th century, it was a base for Krzyżowice name, in memory of the future rector of the Kraków University, Franciszek Krzyżowicz, who was born in 1370. The word "cross" was formed through "Kreis" word distortion. A village was mentioned once again in 1273. In the Middle Ages, it belonged to von Leyningen family and since 1580 to Georg von Kittlitz. Later the Krzyżowice belonged to Prussian government. In 1845, a manor or palace was situated in the property, however, it is not known who built it and when. At present, the well maintained palace is resided by few families. From 1860 to 1945 it was held by von Pfeil and Klein Ellguth family.

See also: 32-33

LEWIN BRZESKI

Lewin Brzeski – město ležící v blízkosti ústí Kladské Nisy do Odry. Založeno bylo v polovině 13. stol. Přelavem z Pogarel (Bogusz z Pogorzeli).

Zámek v barokním stylu se nachází v jižní části města. Výstavbu začal hrabě Otton Leopold von Bees v roce 1772; nová rezidence vyrostla na místě bývalé, která v roce 1666 shořela. V r. 1860 v době, kdy Lewin náležel do majetku hraběte Wilhelma Bernharda Julia von Eckardstein, byl zámek od základů opraven. Došlo ke změnám interiéru, které byly modernizovány v souladu s duchem tehdejší doby. Zámek byl postaven v půdorysu podkovy. Jedná se o patrovou stavbu, se čtyřspádovou, dříve mansardovou střechou. Hlavní vchod vede balkonovým portálem umístěným v centrální části průčelí. Interiéry mají dvoutraktové uspořádání. Před bývalou rezidencí rodu von Beesů se nachází malé

nádvoří a zezadu je budova obklopena nevelkým zámeckým parkem. Zámek byl během požáru v roce 1955 zničen, byl však opraven a dnes v něm sídlí místní gymnázium.

Viz též: strana 34-35

LEWIN BRZESKI

Lewin Brzeski, a city and a place of residence for a municipality, is located in the vicinity of Nysy Kłodzka, a mouth of the Odra river. It was located by Bogusz from Pogorzela in the middle of the 8th century.

A palace in Baroque style is situated in the southern part of the city. The building was built by count Otton Leopold von Bees in 1772, and a new residence was constructed in a place of the previous one, which was burnt in 1666. In 1860, while Lewin was a property of count Wilhelm Bernhard Julius von Eckardstein, the palace was thoroughly renovated. Interiors were also changed and modernized keeping up with the times. The palace was built on a horseshoe plan. This is a story building covered with hip roof which was a mansard roof in the past. The main entrance leads through a cascade portal situated in the central part of a facade. The interiors have a two-bay system. In the front of the former residence of von Bees family there is the small courtyard, and at the rear of the building, surrounded by little natural landscape, there is a park. The palace was damaged as a result of fire in 1955, however it was renovated and currently, there is a gymnasium.

See also: 34-35

ŁOSIÓW

První informace o Łosiowě pocházejí z roku 1238. Tehdy byla obec známá pod názvem Lossowe. Další informace o obci pochází z roku 1284.

Od 13. stol. byla ves ve vlastnictví johanitů a za jejich správy vznikla v Łosiowě komturie řádu. V důsledku sekularizace byl v roce 1810 majetek řádu odebrán. Na počátku 18. stol. nechal jeden z komturů řádu Leopold Bedřich von Jauer roku 1709 zhotovit sochu sv. Jana Nepomuckého, která se zachovala do dnešní doby. V průběhu staletí Łosiów patřil také do majetku hraběte von Herbersteina, von Wartenburga, hraběte von Reuka a rodině brzeských průmyslníků Mollů. Zámek v Łosiowě byl na konci 19. stol. rodinou Briegerů přestavěn. K zajímavým fragmentům budovy lze zařadit jónské sloupky na jižní straně zámku, který je obklopen krásným parkem v anglickém stylu.

Viz též: strana 36-37

ŁOSIÓW

First pieces of information about Łosiów date back to 1238 when it was named Lossowe. The next pieces of information concerning the village come from 1284.

Since the 8th century, the village belonged to Knights Hospitalers and due to their actions the first headquarters of monastic order were established in Łosiów. The property was taken from monastic order in 1810 as a result of secularization. At the beginning of the 18th century, one of the monastic order commander was Leopold Fryderyk von Jauer who, among others, founded in 1709 the statue of saint Jan Nepomucen, which exists to this day. Over the ages, the property also belonged to counts von Herberstein, von Wartenburg, von Reuk and to a family of Brzeg industrialists, the Molls. The palace in Łosiów was reconstructed at the end of the 19th century thanks to the Brieger family. Interesting fragments of the building constitute the Ionian columns at southern part of the palace, which is surrounded by a beautiful park in English style.

See also: 36-37

SULISŁAW

Malá ves ležící nedaleko Grodkowa patřila ve středověku mj. rodu Zedlitzů. Dalším známým vlastníkem byl v roce 1776 rod Bordelebehnů. V roce 1814 patří Sulisław císaři Wilhelmu I., který ho dále daruje hraběti Yorkovi von Wartenburgovi za zásluhy v napoleonských

válkách. V r. 1888 ves je v majetku hraběte Hanse Karla von Schaffgotsch z Kopic, který zahajuje stavbu nového zámku. Vzniká eklektická budova s tvarem nepravidelného čtyřstěnu s věží v jihovýchodním rohu. V roce 1909 byl zámek pronajat a v r. 1919 se stal majetkem rodu Francken-Sierstorpffů. V jejich vlastnictví zůstal Sulisław do roku 1945. Zámek leží v hezkém parku a je v dobrém technickém stavu. Po válce byl v sedmdesátých letech 20. stol. opraven a přestavěn na nemocnici pro Krajské policejní ředitelství v Opoli. V současnosti je zámek oprávněn se záměrem provozovat zde hotel.

Viz též: strana 38-39

SULISŁAW

Sulisław is a small village located close to Grodków which in the Middle Ages belonged to, among other, the Zedlitzs family. In 1776, it belonged to remarkable owner, the Bordelebehn family. In 1814, Sulisław was in an ownership of the Emperor Wilhelm I who, in turn, gave it to count York von Wartenburg as a contribution for the war against Napoleon. In 1888, the village belonged to the count Hans Karl von Schaffgotsch from Kopic who started the building or developed a new palace. As a result of the works, an eclectic building was constructed, founded on a plan of irregular quadrangle with a tower in south-eastern corner. In 1909, the property was leased and in 1919 it became a property of Francken-Sierstorpff line. They hold Sulisław until 1945. The palace is situated in a beautiful park and is well preserved. In the 70s of the 20th century, after the war, a renovation was carried out and transferred as a hospital for the Regional Police Headquarters in Opole. Presently, the palace is changed for a hotel.

See also: 38-39

WRONÓW

Informace o obci pocházejí z roku 1374. Původně Wronów patřil rodu Waldau. Stavba mající charakter rezidence byla vybudována na přelomu 18. a 19. stol.

Zámek koupil v roce 1867 hrabě Alexander von Schalscha od Engelberta von Fürstenberga. Podle majitele byl příliš malý, proto se r. 1907 hrabě Emanuel von Schalscha rozhodl ho přestavět za významné pomoci architekta Roberta Webera. Zámek, který je obklopen parkem z 19. stol., se nachází na levém břehu řeky Odry, v nedaleké vzdálenosti od řeky. Je to stavba obdélníkového tvaru se zmiňovanou východní částí dostavěnou ve 20. stol. Nad zámkem se tyčí čtvercová věž se zakulacenými rohy, postavená v prvních letech 20. století. V interiérech se dochovalo několik fragmentů původní výzdoby - dřevěné táflování, krby a štuky. Zámek je v soukromém vlastnictví.

Viz též: strana 40-41

WRONÓW

Pieces of information about a village date back to 1374. At the beginning, it was a property of the Waldku family. A construction of residence character was erected at the end of 18th and beginning of the 19th century.

In 1867, the count Aleksander von Schalsch bought the palace from Engelbert von Fürstenberg. According to the owner, it was too small, therefore, in 1907 the count Emanuel von Schalsch extended it with the help of an architect Robert Weber. The palace, which is surrounded by the 19th century style park, is situated at left bank of the Odra close to the river. This is a building on plan of rectangle with the mentioned eastern part which was built in the 20th century. A square tower of a rounded corner is towering over the palace and it was constructed in the first years of the 20th century. Inside of the building, there are preserved few fragments of the former decor such as: wooden panelling, fireplace and the stucco. The palace is currently a private property.

See also: 40-41

KĘDZIERZYŃSKO-KOZIELSKÝ OKRES KĘDZIERZYN AND KOZLE DISTRICT

GRUDYNIA MAŁA

První informace o Grudyni pocházejí z roku 1354. S krátkou přestávkou byl tento majetek od roku 1393 roku do roku 1754 ve vlastnictví rodiny Larischů. Pak došlo k jeho rozdělení mezi Annu Larisch a hraběnkou Dambrowku. V r. 1755 Grudyni zdědil Jan von Schipp ze Steblowa. V rukách jeho rodiny zůstala Grudynia do roku 1835, kdy byla odprodána Františkovi Schmidtovi z Dobré. Po svatbě jeho dcery Anny s Hermannem Bonischem se Grudynia stala Bonischovým majetkem. V r. 1870 byl již vlastníkem jejich syn, Rudolf Bonisch s manželkou. Poněvadž se toto manželství nedočkal právoplatného dědice, ocitl se majetek v Grudyni Małej na konci 19. stol. ve vlastnictví Hanse a Anny Delochových z Karchowa a v jejich rukách zůstal až do roku 1945.

Zámek byl v roce 1859 postaven a přistavěn s využitím zdí bývalé budovy. Další práce byly prováděny v roce 1910 z iniciativy rodiny Delochů. Eklektický zámek má řadu pozdně klasicistních a neobarokních prvků. Byl vybudován v profilu čtyřúhelníku s risalitem se sochami v centrální části hlavního průčelí, menším risalitem na severní straně a s přístavky na straně jižní. Má mansardovou střechu.

Viz též: strana 49

GRUDYNIA MAŁA

The first pieces of information about Grudynia come from 1354. The property, including short break since 1393 until 1754, was owned by the Larischs family. At that year, it was divided between Anna Larisch and the countess Dambrowka. In 1755, Grudynia was inherited by Jan von Schipp from Steblow. His family held the property until 1835 when it was sold to Franciszek Schmidt from Dobra. After his daughter Anna married Hermann Boniach, Grudynia became a property of the latter. In 1870, their son Rudolf Bonisch and his wife inherited the property. Due to the fact that the marriage did not have any children, at the end of the 19th century, the property in Grudynia Mała became an ownership of Hans and Anna Deloch from Karchow and remained in their possession until 1945.

The palace was constructed or extended with the use of the former building walls in 1859. The next works were conducted in 1910 at the initiative of the Delach family. The eclectic palace has many late Classicism and Neo-Baroque elements. It was built on the rectangle plan with break and columns in a central part of the main facade, smaller break on north side and annexes on southern side. It is covered with mansard roof.

See also: 49

GRUDYNIA WIELKA

Grudynia Wielka je zmiňována v roce 1223. V roce 1361 byl majitelem vsi Jeschek Kossobor. Stejně jméno figuruje rovněž v letech 1524-1531, kdy ves náležela Petrovi a jeho manželce Barbaře. Na konci 17. stol. patřila Heleně Kateřině Pelce, která se v r. 1692 provdala za Jana Jiřího Mertko von Klodnitz. V r. 1700 Grudynia Wielka byla již majetkem Leopolda Borenského von Roztropitze, následovně Sylvia von Hohenhausena. Část Grudyně byla rovněž ve vlastnictví Františka Josefa von Görtze, který zde nechal vystavět svoji novou usedlost. František zemřel 4. června 1765 a majetek zůstal v rukách dědiců do roku 1802. V té době se novým vlastníkem stává hraběnka von Knobelsdorff a Löwe, avšak již v r. 1811 je majetek prodán radovi opolské provincie Frisonovi. Rytířskou usedlost v Grudyni Wielkiej zakoupil v r. 1850 Joseph Neumann, po něm ji pak převzal jeho zeť – baron Ernst von Reibnitz. Po tragické smrti jeho manželky v r. 1859 se stala majetkem Reibnitzů a v jejich vlastnictví také do roku 1945 zůstala.

Zámek v současné podobě byl skoro od základů přestaven v letech 1858-1859. Tehdy vznikly úpravy v neogotickém stylu, v návaznosti na anglické zámky, které v té době byly v módě. V současnosti je budova

v dobrém technickém stavu. V parku a na místním hřbitově najdeme hrobky rodiny von Reibnitzů.

Viz též: strana 44-45

GRUDYNIA WIELKA

Grudynia Wielka was mentioned in 1223. In 1361, the village was owned by Jeschek Kossobor. This name appears also in 1524-1531, at the time when the village belonged to Piotr and his wife Barbara. At the end of the 17th century, it belonged to Helena Katarzyna Pelka who, in 1692, married Jan Jerzy Mertko von Klodnitz. In 1700, the Grudynia Wielka belonged to Leopold Borenski von Roztropitz, and later to Sylwiusz von Hohenhausen. Part of the Grudynia was owned by Franciszek Józef von Görtz who constructed there a new estate. Franciszek died on the 4th of June 1765, whilst the property remained in hands of the heirs until 1802. Then, the new owners became the countess von Knobelsdorff and Löwe. However, already in 1811 they sold it to an advisor of Opole region, Frison. In 1850, the knights properties in Grudynia Wielka were bought by Joseph Neumann and later his son-in law, the count Ernst von Reibnitz. As his wife died, under tragic circumstances, in 1859, the property became an ownership of the Reibnitzs and remained in their hands until 1945.

The palace was rebuilt almost as a green-field project between 1858 and 1859. At that time, there was created the installation in neo-gothic style which was connected with the English castles and contemporary fashion. Currently, the building is well preserved. In the park and local graveyard there are tombs of von Reibnitz family.

See also: 44-45

KOZŁE

Obranný hrad v Koźlu byl vybudován již na přelomu 13. a 14. století. Patřil tehdy knížatům olešnickým. Poté, co byl hrad několikrát poškozen, mj. i požáry, majitelé znovu postavili svou tvrz v druhé polovině 16. století. Od r. 1583 byla tvrz v majetku Oppersdorffů, kteří ji následně přestavěli a přizpůsobili svým potřebám. V té době byla zbořena věž, uprostřed byla vystavěna nová obytná budova a zvednuty obranné zdi. Stavba byla opět zničena v roce 1807, během obléhání francouzsko-bavorskými vojsky. V 19. stol. zde byl umístěn vojenský špitál a od r. 1915 na jeho místě vznikly nové budovy. Dnes z původních staveb zůstala pouze věž a fragment obranné zdi.

V poslední době byla obnovena rovněž jedna z bašt, která je po celkové rekonstrukci jednou z atrakcí kozelské tvrze.

Druhým, stejně zajímavým obranným prvkem v Koźlu, je tzv. Montalembertova bašta. Tato stavba byla kdysi součástí k obranného systému kozelské tvrze vybudované Rakušany a později přestavěné pruskými vojsky. „Věž“ měří více než 24 metrů na výšku a kdysi byla schopná pojímat 28 děl spolu s jejich posádkou a zásobami. V r. 1807 tvrz odolávala útokům napoleonské armády a dnes je zajímavou památkou na dávné časy.

Viz též: strana 46-47

KOZŁE

The protection castle in Koźle was constructed at the end of 8th and beginning of the 9th century. At that time, it belonged to Oleśnica princes. After lots of damage suffered by the property such as, among other things, fire, owners reconstructed a fortress at the second half of the 16th century. Since 1583, the castle belonged to Oppersdorffs who then rebuilt it and adopted it to their needs. At that time, the tower was pulled down, in the middle a new dwelling building was constructed and protection walls increased in height. The building was once again destroyed in 1807, during the siege of French and Bavarian arm. In the 19th a century military hospital was located there, and since 1915 on its place there were erected new buildings. Nowadays, from the old building remained only the tower and a fragment of the protection walls.

Recently, there has also been reconstructed one of the Bastei, which after major repairs, is one of the best fortress attraction in the Koźle.

The next, interesting protection installation in the Koźle is the so called Montalembert tower. In the past, the building belonged to the protection system included in the Koźle fortress built by the Austrian and later extended by the Prussian army. The "tower" is over 24 meters high and it could contain 28 cannons and the logistics team. In 1807, the fortress resisted Napoleon army and is an interesting remembrance of that times.

See also: 46-47

POLSKA CEREKIEW

První psaná zmínka o Polské Cerekwi pochází z roku 1337. Jak uvádějí prameny, již ve středověku zde stál opevněný hrad obklopený vodou. Byl postaven z kamene a cihel a obklopen příkopem s padacím mostem. V pozdějších dobách byl zbořen a na jeho ruinách postaven nový zámek. Dodnes se zachoval fragment původního hradního příkopu na východní straně zámku.

V 15. stol. ves vlastnili: rytíř Vavřinec Rorav, Mikoláš Wrochen, na přelomu 15. a 16. stol. pak rytíř Jakub Wrochen a jeho syn, rovněž Jakub. V r. 1539 se zemských deskách opolsko-raciborského knížectví objevuje Jan Kotliński zvaný Wroch, majitel Polské Cerekwe. Do r. 1562 ves patřila Bartłoměji von Donatovi.

V r. 1562 se Polska Cerekiew stala majetkem rodu von Oppersdorffů. Noví majitelé zbořili zbytky starého gotického hradu a začali s výstavbou svého nového sídla. Stavební práce byly zakončeny v roce 1563. Dalším vlastníkem byl rod Gaschinů, který rovněž zámek přestavoval, a hrabě von Matuschka. Během II. světové války byla pozdně renesanční stavba zničena.

Viz též: strana 50-51

POLSKA CEREKIEW

The first mention of the Polska Cerekiew dates back to 1337. As the sources claim, in the Middle Ages, there was a brick castle surrounded by water. It was made of stone and brick, surrounded by a moat and a drawbridge situated above the moat. Then, the protection building was destroyed and a new palace was erected on its ruins. A fragment of the former moat remained on the eastern side of the palace until this day.

In the 15th century, the owners of the village were as follows: Wawrzyniec Roraw knight, Mikolaj Wrochen, and at the end of the 15th century and beginning of the 16th century knight Jakub Wrochen and his son, Jakub. In 1539, in land documents of Opole and Raciborz Duchy, Jan Kotliński named Wroch is named as the owner of the Polska Cerekiew. Until 1562, the property belonged to Bartłomiej von Donat.

In 1562, the Polska Cerekiew became a property of von Oppersdorff family. As the village was taken over, the new landlords pulled down ruins of the ancient Gothic castle and started to build a new residence. The Building works were completed in 1563. The successive owners were Gaschin family, who also continued to renovate the palace, and count von Matuschka. During the World War II, the late renaissance building was destroyed.

See also: 50-51

ŚLAWIĘCICE

Ślawięcice, dříve samostatná ves, nyní administrativně patří k obci Kędzierzyn-Koźle.

Z pěkného a okázalého zámku knížat Hohenlohe-Öhringen se do dnešního dne zachoval pouze jeden z vedlejších vchodů a zahradní pavilon zvaný Belveder nacházející se v jiné části parku. Kdysi dávno patřilo ślawięcické panství opolským knížatům a po vymření piastovské linie, byli jeho vlastníky mj. Wilhelm von Oppersdorff, hrabě von Zwole a Anna von Henckel. Dalšími majiteli byli rody von Flemmingů a von Hoymů, její poslední představitelka, hraběnka Amálie se roku 1782 provdala za Bedřicha Ludvíka von Hohenlohe-Öhringen a věnem mu Ślawięcice přinesla. Manželé žili ve starém zámku z 18. století. Po požáru z r. 1827, který vypukl následkem úderu blesku, bylo postaveno nové sídlo. K hlavní budově byla v letech 1867-1868 dostavěna dvě boční

křídla, čímž se objekt zvětšil. Vlastníkem panství byl v té době kníže Hugo von Hohenlohe-Öhringen, který na zámku - zřídil hlavní rodové sídlo a spravoval odsud své slezské fabriky.

V roce 1945 byl zámek zničen a zanedlouho po válce byl zbořen.

Viz též: strana 48-49

ŚLAWIĘCICE

Ślawięcice, a village which in the past was separated, is situated currently situated within the administrative borders of the Kędzierzyn-Koźle.

From the beautiful and magnificent palace of Hohenlohe-Öhringen family remained only one of the side entrance and garden pavilion, the so called Belweder. In the past, it was the property of Ślawięcice and belonged to Opole princes, and after the end of the Piasts' line, to, among others, Wilhelm von Oppersdorff, count von Zwole and Anna von Henckel. The successive owners are von Flemming and von Hoym family and the last representative, countess Amalia, who in 1782 married Fryderyk Ludwik von Hohenlohe-Öhringen and gave him Ślawięcice by way of dowry. The couple took up residence of the old palace from 18th century, however, as a result of fire, which broke out in 1827 after thunder strike, a new residence was constructed. Between 1867 and 1868 two side wings were built on to the main body of the building, and due to this, the building gained its greatness. The owner of the property was Hugo von Hohenlohe-Öhringen prince who prepared in the palace a seat for the main line and managing board for the purpose of Silesian factories.

The palace was destroyed in 1945 and pulled down soon after the war.

See also: 48-49

WIĘKSZYCE

Ves se v pramenech objevuje v roce 1516. Kdysi Większyce patřily do kozelského panství, proto byl ve vsi postaven dům pro panského správce. Dvorec byl vybudován na nejvýše položeném místě panství. V roce 1871 byl přestavěn na zámek a byl založen velký zámecký park. Posledním soukromým majitelem byl Heyman, po jeho smrti, poněvadž umřel bez potomků, byl zámek v prvních letech 20. století používán pro vzdělávací účely. Byla zde umístěna mateřská škola, potom nemocnice pro německé a sovětské vojáky. Po II. světové válce měla v zámku sídlo Lidová univerzita a dnes je v soukromém vlastnictví. Nový vlastník zde provádí moderní rekonstrukční práce. Budova je ozdobena žlutou keramickou cihlou, díky čemuž se stala jedním z nejvíce charakteristických objektů kozelské země a Opolska.

Viz též: strana 52-53

WIĘKSZYCE

The village is mentioned in documents from 1516. In the past, the Większyce belonged to the Koźle property, therefore, there was built in the village a house for the manager of the property. A manor was built in the highest point of the property. In 1871, it was converted into a palace, and a huge natural landscape park was created. The last private holder was Heyman, and after his heirless death, in first years of the 20th century, the palace was transferred for education purposes. A kindergarten and then a hospital for German and Soviet soldiers were situated in the palace. After the World War II, the People University was located in the palace, and now, it is a private property. The new owner is carrying out advanced repair works. The building was decorated with yellow ceramic brick, and due to this action, it became one of the most distinctive buildings of the Koźle and Opole land.

See also: 52-53

ZAKRZÓW

Ves se nachází poblíž silnice z Kędzierzyna-Koźla do Ratiboře, hned před Polskou Cerekwí. První informace o Zakrzowě se v písemné podobě objevily kolem roku 1300, tehdy název vsi zněl Zacraw. Ves byla

kdysi v majetku opolsko-ratibořského knížectví, vlastníků Polské Cerekwi, a také mj. Andrzeje Zakrzewského a hraběte von Halsingena.

Zámek v Zakrzowě byl postaven mezi léty 1898 a 1900 hrabětem Georgem Larisch von Mönlich na místě bývalého dvorce z roku 1814. Majetek v Zakrzowě se v roce 1829 dostal do vlastnictví Larischů, když otec Georga Heinrich, odkoupil panství od rodu von Promnitzů. Po II. světové válce proběhla v budově zásadní rekonstrukce, která se podepsala na zániku stylových atributů. Rovněž na počátku 21. stol. byl zámek opraven. Rezidence hraběte von Mönliche je obklopena pěkným zámeckým parkem. V současné době se zde nachází sídlo jezdeckého střediska Lewada; v Zakrzowě se každoročně konají závody za účasti mnoha filmových hvězd a dalších celebrit.

Viz též: strana 54

ZAKRZÓW

A village is situated near the road leading from the Kędzierzyn-Koźle to the Racibórz ahead of the Polska Cerekiew. The first pieces of information about the Zakrzów in a written form date back to around 1300, when the village was named Zacraw. In the past, the property belonged to Opole and Racibórz Duchy, the owners of the Polska Cerekiew, and, among others, to Andrzej Zakrzewski and von Halsingen count.

A palace in Zakrzów was constructed between 1898 and 1900 by Georg Larisch von Mních count, it stood on a place of a former manor from 1814. The property in the Zakrzów became an ownership of the Larisch in 1829 when Georg's father, Heinrich, bought land from von Promnitz family. After the World War II, it was thoroughly repaired, it blurred numerous of its style features. At the beginning of the 21st century, the palace was renovated. The residence of von Mönlich count is surrounded by a beautiful natural landscape park. At present, a seat of horse-riding centre Lewada is situated there. Every year, in Zakrzów takes place a competition with many film and scene stars.

See also: 54

KLUCZBORSKÝ OKRES KLUCZBORK DISTRICT

BAKÓW

Kdysi patřil rytířský majetek v Bąkowě rodu Paczeńských a rodině Heinricha von Seydlitze (od r.1711), později také rodině von Stertze a von Frankenbergu.

Zámek ve stylu italské vily byl postaven v roce 1855. V té době patřil Eduardu von Bethusy-Huc. Prvním vlastníkem Bąkova z rodu von Bethusy byl Ernest Filip, který ho v roce 1785 odkoupil od Paula von Salische. Po Ernestovi zde sídlil jeho syn – Jindřich, který se oženil s Charlottou von Bosse. Z tohoto manželství pocházel zmiňovaný Eduard Georg. Jeho manželkou se později stala Emma von Ohnem.

Zámek se skládá ze třech objektů. Hlavní část tvoří centrální díl, kde se nachází reprezentativní vchod do zámku zvýrazněný sloupy, které podpírají balkon nad podjezdem. Zbývající části budovy tvoří dvě boční křídla situovaná na levé a pravé části budovy. Zámek je situován čelem k severní straně. Na jižní straně se nachází velký zámecký park, který je momentálně bohužel značně zanedbaný. Nad hlavním vchodem do zámku lze vidět erbovou kartuši rodu von Bethusy-Huc. Budova byla přestavěna v roce 1900 a po II. světové válce a její dnešní vzhled je výsledkem těchto prací.

Viz též: strana 58-59

BAKÓW

In the past, a knight property in Bąków belonged to the Paczeński and Heinrich von Seydlitz family (since 1711), and von Stertz with von Frankenberg.

In 1855, was erected a palace in Italian style villa which at that time belonged to Eduard von Bethusy-Huc. The first owner from Bąków

was Ernest Filip from the von Bethusy line, who in 1785 bought the property back from Paul von Salisch. After some time, the palace was governed by his son Henryk who married Charlott von Bosse. The already mentioned Eduard Georg was a fruit of the marriage, and later Emma von Ohnem became his wife.

The palace consisted of three blocks. The main part of the installation constituted a middle fragment where representative entrance to the palace is located, it is emphasized by pillars supporting a balcony under the driveway. Remaining parts of the building constituted two side wings situated on the left and right part of the building. The palace is facing north. Huge natural landscape park is situated on the south, i.e. the garden side, it is currently quite neglected. Over the main entrance to the palace, there is a cartouche of the von Bethusy-Huc family. The building was reconstructed in 1900 after the World War II, and its current look results from the conducted works.

See also: 58-59

BISKUPICE GRÓD

Obec Byczyna se může pyšnit jedinečným objektem, jakých je na našem území jen málo. Nedaleko vodní nádrže Biskupice-Brzózka vznikl dřevěný rytířský hrad, ve kterém má své sídlo Polsko-české centrum pro školení rytířstva. Stavba trvala od roku 2006 do roku 2007, záměr byl uskutečněn mj. z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Iniciativy Společenství INTERREG III A Česká republika – Polsko. Na hradě, který je pro turisty přitažlivý především rytířskými soubory a turnaji polských i zahraničních rytířů, lze najít ubytování, krčmu, zbrojnici, kovárnu a stáj. Partnery obce Byczyna jsou Opolskie Bractwo Rycerskie a na české straně město Zlaté Hory a šermířská skupina z Jeseníku.

Viz též: strana 60-61

BISKUPICE GRÓD

Byczyna municipality can praise itself with unique buildings which are few of this kind in the country. Near the water reservoir in Biskupice-Brzózka was built an original knight castle, which currently holds the Polish and Czech Knights Training Centre. The construction works were conducted from 2006 to 2007 and the Project was funded, among other things, from the European Regional Development fund in the scope of Community Initiative INTERREG III A Czech Republic – Poland. In the castle, which attracts tourists due to the fights, as well as the knights from Poland and abroad competition, there are guest rooms, inn, armoury, smithy and stable. Partners of Byczyna are the Opole Company of Knights, and on Czech side, the Zlate Hory city and swordsmen group from Jeseník.

See also: 60-61

GIERAŁCICE

Ves, spojovaná především s Geraltowskými a von Studnitzmi byla jejich sídlem od roku 1499, kdy se Georg von Studnitz oženil s hraběnkou von Strachwitz a ta mu přinesla věnem právě Gierałcice.

Na přelomu 17. a 18. století byl majitelem Jan Wolff von Frankenberg. Kolem roku 1733 se Gierałcice staly majetkem Adama Friedricha von Studnitz až do jeho smrti v r. 1740. Tehdy byl majetek pronajat Krystianovi Gottlieb von Janischovi. Od r. 1749 do r. 1754 bylo bývalé sídlo rodu von Studnitzů ve vlastnictví Karla Henryka von Naefe. Dalším majitelem byl Jan Wilhelm Burski, který byl ženat s Helenou Eleonorou Frederikou von Lichnowski.

V roce 1841 sídlo koupil generál pruské armády August de Monts. Byla to rodina s bohatou tradicí sahající do roku 1222, která pocházela z Langwedocu v dnešní Francii. August se narodil 15. dubna 1806 v Erlangenu. Byl dvakrát ženat, poprvé s Paulinou von Eisenhart a pak s Adelaidou Zofí Hermann von Konen. Z obou manželství měl šestero potomků, jeden ze synů – Jeannot Karel August Ludvík von Monts po něm převzal Gierałcice, které následně v roce 1902 prodal

rodině von Studnitzů. Od r. 1903 do r. 1945 byl zámek ve vlastnictví Felixe von Studnitz. Poté zde byly umístěny kanceláře státního statku a od roku 1957 je ve vlastnictví Caritasu. Sídli zde Dům sociální pomoci pro děti.

Viz též: strana 62-63

GIERAŁCICE

The village is, first of all, equated with the Geraltowski and von Studnitz, which was their seat until 1499. Then, Georg von Studnitz married countess von Strachwitz who gave him Gierałcice by way of dowry.

At the end of 17th and beginning of 18th century, Jan Wolff von Frankenberg owned it. Since 1733, the Gierałcice belonged to Adam Friedrich von Studnitz until his death in 1740. At that time, the property was leased to Krystian Gottlieb von Janisch. From 1749 to 1754, the former seat of von Studnitz family belonged to Karol Henryk von Naefe. The successive owner was Jan Wilhelm Burski who married Helena Eleonora Fryderyka von Lichnowski.

In 1841, the property was bought by August de Monts, a general from the Prussian army. He came from a family having rich tradition that dated back to 1222 and came from the Langwedocja in today's France. August was born on the 15th of April 1806 in Erlangen. He was married twice, first time to Paulina von Eisenhart, and then to Adelajda Zofia Hermann von Konen. He had six children from these two marriages. One of his son Jeannot Karol August Ludwik von Monts was inherited the Gierałcice, which in 1902 was sold to the von Studnitz family. From 1903 to 1945, the palace belonged to Felix von Studnitz. Then, there were offices of the State Agricultural Enterprises, and since 1957 it has been owned by the Caritas. Currently, there is a Care Centre for Children.

See also: 62-63

MACIEJÓW

Informace o vsi se objevila v roce 1466, zámek v Maciejowě byl postaven kolem roku 1800 v klasicistním stylu. Je to patrová budova postavená v obdélníkovém půdorysu s vysunutým sloupovým uprostřed hlavního průčelí. Zde najdeme podjezd a zmiňované sloupové s dvěma jónskými sloupy spojenými ažurovou balustrádou. Zámek má dvoutakové uspořádání vnitřních prostor s rozsáhlým schodištěm a hlavním sálem – salonem, který se nachází uprostřed budovy obklopené velkým zámeckým parkem.

K nejznámějším vlastníkům Maciejowa můžeme řadit rodinu slezských magnátů von Henckel Donnersmarcků. Investorem zámku byl představitel tohoto rodu, hrabě Gottlieb Ernest, syn Karla Erdmanna von Henckel Donnersmarcka ze Świerklańce. Dalšími vlastníky byly mj. rodiny von Rothkirch-Pantheu a von Prittwitz-Gaffron. V současné době objekt v Maciejowě patří soukromým podnikatelům, kteří mu vrátili dřívější lesk a v rekonstruovaném zámku zřídili muzeum.

Viz též: strana 64-65

MACIEJÓW

Pieces of information date back to 1466, a palace in Maciejów was built about 1800 in the Classical style. It is a storey building erected on a rectangular plan with extended portico in the middle of the main facade. There were situated a driveway and the already mentioned portico with two Ionian columns connected with open-work balustrade. The palace has a two-bay system of interiors with spacious staircase and huge room – salon located in the middle of the building surrounded by a natural landscape park.

The most remarkable owner of the Maciejów was the von Henckel Donnersmarck family, who were Silesian magnates. The palace constructor was a representative of the family, count Gottlieb Ernest, a son of Karol Erdmann von Henckel Donnersmarck from Świerklańce. The successive owners were as follows: von Rothkirch-Pantheu and von Prittwitz-Gaffron family. At present, the building in the Maciejów

belongs to private entrepreneurs, they restored it to its former glare and prepared in the well renovated palace the Museum of Interiors.

See also: 64-65

POLANOWICE

Ves ležící západně od Byczyny je zmiňována v roce 1313. Po dlouhou dobu byla majetkem zdejšího známého rodu von Frankenbergů. V roce 1872 ves patřila rodu von Pogrellů, který ve stejném roce své sídlo rozšířil. Dalším vlastníkem Polanowice se stal hrabě Karl von Rittberg, po něm Wanda Korn z rozená Rudolphi, která v roce 1911 zámek přestavěla a modernizovala. Polanowice patřily až do roku 1945 právě rodině Rudolphi. Dnes se v dobře udržovaném objektu nachází Integrovaná střední zemědělská škola.

Viz též: strana 66-67

POLANOWICE

The village located at the west direction of the Byczyna was mentioned in 1313. For a long time it was owned by the von Frankenberg, well known family of that land. In 1872, the village belonged to von Pogrell family who extended it that year. The successive owner of Polanowice was count Karl von Rittberg, and then, Wanda Korn from Rudolphia who in 1911 reconstructed and modernized the palace. Until 1945, the Polanowice belonged to the Rudolphia family. Nowadays, an Agriculture School Complex is situated in this well preserved and well cared building.

See also: 66-67

PROŚLICE

Ves leží v západní části obce Byczyna. Jejími hlavními atrakcemi jsou dřevěný kostelík a pozdně barokní zámek. Proślice patřily po celá staletí rodu von Frankenbergů, kteří tento majetek získali již v roce 1300. Tento rod rovněž nechal postavit první šlechtické sídlo ve vsi. Datum vzniku nynějšího zámku se datuje do přelomu 18. a 19. století, kdy Proślice patřily rodu Strachwitzů. Po zakladateli zámku, jímž byl hrabě Ernst, pak ves patřila také Janu a Jindřichovi von Strachwitz (do r. 1857), dále Ernstu von Rittberg (do r. 1872) a v roce 1872 přešla do vlastnictví rodiny von Watzdorfů. V jejich rukou zůstal majetek do roku 1945. V roce 1914 došlo na zámku k přestavbě, jejíž výsledky můžeme dodnes obdivovat. Jelikož se na zámku nachází agroturistické centrum, můžeme se o tom přesvědčit i osobně.

Viz též: strana 68-69

PROŚLICE

The village is located on the western side of the Byczyna municipality. Its main attraction is the wooden church and late Baroque palace. For ages, the Proślice belonged to the von Frankenberg family which bought the property in 1300. The family was a sponsor of the first nobleman's building in the village. Today's palace was founded at the end of 18th and beginning of the 19th century, when Proślice belonged to the Strachwitz line. After count Ernst, the palace constructor, the village belonged to Jan and Henryk von Strachwitz (since 1857), and then, to Ernst von Rittberg (until 1872), and in 1872, it was taken over by the von Watzdorf family which held the property until 1945. In 1914, the palace was reconstructed and the results can be admired to this day. We can verify it personally because inside the palace there is an agriculture centre.

See also: 68-69

ROSZKOWICE

V nevelké vzdálenosti od Byczyny leží ves zmiňovaná v roce 1231, ve které nachází velmi zajímavý zámecký parkový komplex. Z počátku patřily Roszkowice vratislavským biskupům, v roce 1414 byl jeho majitelem Bernhard Kewtchnicz. V r. 1530 přechází majetek do rukou rodiny von Frankenbergů, která ves spravovala do 18. století. Po rodině von Frankenbergů byli dalšími majiteli mj. major von Kleist a rodina

von Falkenheynů, která ves v roce 1842 prodala Wilhelmu von Taubadelovi. Roszkowice pak byly v majetku jeho dědiců do roku 1945. Díky svému manželství se novým vlastníkem stal Fryderyk Hans von Cramon, který přijal jméno von Cramon-Taubadel. Neoklasicistní zámek vznikl v roce 1845. Později v roce 1914 byl hrabětem Bertramem přestavěn v eklektickém stylu. V interiéru objektu se dodnes zachovalo několik fragmentů původní výzdoby, mj. neorenesanční krb v hale, táfování a světlý mramorový podklad.

Viz též: strana 70-71

ROSZKOWICE

Roszkowice is a village not far from the Byczyna which was mentioned for the first time in 1231. In the village there are very interesting palace and park installation. At first, Roszkowice belonged to Wrocław bishops, and in 1414 it belonged to Bernhard Kewtchnicz. In 1530, the property was taken over by the von Frankenberg family which governed the village until the 18th century. After the von Frankenberg family, some of the successive owners were the major von Kleist and the von Falkenheyn family which sold it in 1842 to Wilhelm von Taubadel. Roszkowice was owned by his heirs until 1945. As a result of a marriage, Fryderyk Hans von Ramon became a new owner and accepted von Cramon-Taubadel name. The Neo-Classical palace was constructed in 1845. Then, in 1914 it was extended in eclectic style by count Bertram. At present, few fragments of the former interior of the palace can be seen such as, among other things, the Neo-Renaissance fireplaces in a hall, panelling and a floor made of light marble.

See also: 70-71

WĘDRYNIA

Ves je poprvé písemně zmiňována v roce 1305 jako Wandrina. Další informace pak pocházejí teprve z r. 1447. Z řady mnoha majitelů můžeme jmenovat jméno Lubawski na konci 18. století a rodinu von Reiswitzů v letech 1819 až 1945, za jejichž éry došlo k největšímu rozkvětu Wędryni. Zámek v neogotické stylu byl postaven v roce 1860. Je umístěn v severní části vsi a obklopen zámeckým parkem. Budova se skládá ze tří objektů. Dvě zámecká křídla jsou trojpodlažní se čtyřspádovou střechou, centrální část má patra dvě a dvouspádovou střechu. Stíty budovy jsou pro zvýraznění stylu zdobeny cimbuřím.

V parku se také nachází místo posledního odpočinku členů rodu von Reiswitzů. Tento rod opustil Wędrynia v roce 1945 před příchodem sovětské armády. Dnes zámek patří soukromému podnikateli. V obci najdeme také další zajímavou památku, a to dřevěný kostelík z přelomu 17. a 18. století.

Viz též: strana 72-73

WĘDRYNIA

The village was mentioned in documents for the first time in 1305 as Wandrina. The next pieces of information about the village date back to 1447. Among many property owners at the end of the 18th century we can distinguish Lubawski and from 1819 to 1945 the von Reiswitz family. The fastest development of Wędrynia took place at that time. A palace in Neo-Gothic style was constructed in 1860. It is located in the northern part of the village and surrounded by a natural landscape park. The building consists of three blocks. Two wings of the palace has three storeys and are covered with hip roof, middle part has two storey and is covered with pitched roof. Top of the building is decorated with a crenellation in order to emphasise the building style.

In the park there is a place of bury of the von Reiswitz line members. The family left Wędrynia in 1945 before the attack of the Soviet army. Nowadays, the palace belongs to a private entrepreneur. An interesting monument in the village is a wooden church from the turn of 17th and the 18th century.

See also: 72-73

KRAPKOWICKÝ OKRES KRAPKOWICE DISTRICT

DĄBRÓWKA GÓRNA

První informace o vsi najdeme letech 1361 a 1403. V šedesátých letech 15. století byl majitelem Henryk Groschik z Groszowice poblíž Opole. Od r.1490 ves patřila mj. rodině Rogoyských a v letech 1786-1793 byla ve vlastnictví Jana von Duesterloha. V roce 1801 se novým vlastníkem Dąbrówki stal baron Georg Ludwik von Dallwigk a jeho syn Edgar, který v roce 1849 vykonával funkci starosty opolského okresu. V r.1850 ves přešla do rukou Waltera von Teichmann-Logischen a v této rodině zůstala do roku 1945.

Za stavbu barokního zámku na rozvalinách starého hradu můžeme vděčit rodu Rogoyských. Do jejich rukou se ves dostala spolu se zámekem, který byl během třicetileté války zničen Mansfeldovými vojsky. Konečný (eklektický) vzhled sídlo dostalo po přestavbě v letech 1905-1907, kterou inicioval Walter von Teichmann-Logischen. Od r.1937 zámek spravoval Hans Gottfried von Teichmann-Logischen.

Po II. světové válce byl zámek využíván jako kancelářské prostory pro státní statek, byty, hotel a mateřská škola. V roce 1965 a na konci devadesátých let zde byly provedeny opravy. Dnes je objekt soukromým majetkem.

Viz též: strana 76-77

DĄBRÓWKA GÓRNA

The first pieces of information about the village date back to 1361 and 1403. In the 60s. of the 15th century, the Groschik from Groszowice owned the village. Since 1490, it belonged to, among others, Rogoyski, and in 1786-1793, the property belonged to Jan von Duesterloh. In 1801, the new owner of the Dąbrówka was a count Georg Ludwik von Dallwigk and his son Edgar who in 1849 performed the function of the head of the Opole district. In 1850, the village was taken over by Walter von Teichmann-Logischen and remained in this family until 1945.

Construction of a palace in Baroque style on the place of the former castle ruins was carried out by the Rogowski family. They took over the village together with the castle destroyed as a result of Thirty Years' War and Mansfeld army. The latest (eclectic) looks of the residence results from the reconstruction conducted in 1905-1907 which was initiated by Walter von Teichmann-Logischen. Since 1937, the palace was governed by Hans Gottfried von Teichmann-Logischen.

After the World War II, the palace was used as an office of the State Agricultural Enterprise, house, hotel and kindergarten. In 1965 and at the end of 1990s, there were carried out repair works. Currently, the building is a private property.

See also: 76-77

DOBRA

První zmínky o Dobré pocházejí z písemností opolského knížete Kazimíra z roku 1228. Dobra původně patřila opolským a ratibořským knížatům, pak Rohoffským ze Steblowa. Od r.1582 přechází do rukou rodu von Redernů, který má ves v držení do roku 1780. Kolem roku 1750 buduje Erdmann Carl von Redern v Dobré nové sídlo ve stylu francouzského baroka a zakládá park s krásnou lipovou alejí. Dne 28. února 1780 se ves stává majetkem Heinricha Leopolda von Seherr-Thoss. Ve své závěti v roce 1800 hrabě ustanovil pro své syny tři fideikomisy (svěření). Do doby získání plnoletosti majetek spravovala manželka Heinricha Leopolda – hraběnka von Zollighofer. Panství v roce 1806 převzal Ernst narozený 4. srpna 1786. V r. 1807 se oženil s Agnes Leopoldine von Loen. Ernst zemřel 19. ledna 1856 a jeho nástupcem se stává nejstarší syn Hermann. Za jeho správy byla zahájena velká přestavba zámku v Dobré. Již v prvním roce svého panování vybral Hermann projektanta pro nové sídlo. Angažován byl Martin Gottgetreu, který se od začátku věnoval pracem na přestavbě zámku; právě z tohoto roku se

dochovaly ranné návrhy zámku. Po jisté době se v Dobré také objevil známý architekt Carl Lüdecke.

Po Hermannově smrti se novým vlastníkem zámku stal jeho syn Roger a později vnuk Hermann. Po válce byl majetek rodu von Seherr-Thoss opuštěn. V roce 2001 se novým majitel stává soukromý podnikatel, je zahájena rekonstrukce zámku, která probíhá do současnosti.

Viz též: strana 78-79

DOBRA

The first mentions about the Dobra originate from documents of the Opole prince, Kazimierz, from 1228. At first, it belonged to the Opole and Racibórz princes, then, to Rohoffsky from Steblów. In 1582, the property was taken over by von Redern family who owned it until 1780. About 1750, Erdmann Carl von Redern built in Dobra a new residence in the French Baroque style and created a park with a beautiful lime alley. On the 28th February 1780 the village became a property of Heinrich Leopold von Seherr-Thoss. In 1800, the count transferred it to his three sons by way of will and created fidei commissum. Until they came to a lawful age, the property was governed by Heinrich Leopold's wife, von Zollighofer countess. In 1806, the property was taken over by Ernst who was born on the 4th of August 1786. In 1807, the count married Agnes Leopoldine von Loen. Ernst died on the 19th of January 1856 and the oldest of the Hermann's sons became the successor. At that time, a large reconstruction of the Dobra palace was carried out. In the first year of governing, Hermann selected a designer of his new residence. Martin Gottgetreu, who dealt with initial works in the palace, was selected to this work. The early designs of the palace come from that year. After some time, the remarkable architect Carl Lüdecke appeared in Dobra.

After death of Hermann his son Roger became the new owner of the palace, and later the grandson of Hermann. After the war, the property was left by the von Seherr-Thoss family. In 2001, a private entrepreneur became a new owner and commenced reconstruction works which have been taking place until this day.

See also: 78-79

KAMIEŃ ŚLĄSKI

Ves byla od 12. století do roku 1660 sídlem rodiny Odrowążů. Další známým rodem, kterému Kamień Śląski patřil, byli Larischové (1660 až 1779). Právě v období jejich panování byl zámek přestavěn na okázalou rezidenci. V roce 1701 vznikla v jednom ze sálů kaple zasvěcená sv. Jackovi, který se podle tradice narodil právě tady.

V roce 1779 se Kamień Śląski stává majetkem rodiny von Strachwitzů a jejich rukách zůstává až do roku 1945. V roce 1858 a 1891 je objekt opět přestavován.

Jeden z nejzajímavějších zámeckých objektů na Opolsku v roce 1973 shořel, avšak v roce 1994 byla díky biskupské kurii v Opoli rezidence Strachwitzů obnovena a dnes patří mezi stavby, které stojí zato navštívit.

Viz též: strana 80-81

KAMIEŃ ŚLĄSKI

From the 12th century to 1660 the village was a seat of the Odrowąż family. The successive remarkable line who owned Kamień Śląski descended from the Larisch family (from 1660 to 1779) and at that time, the palace was converted into a magnificent residence. In 1701, in one of room a chapel devoted to Saint Jacek who was born in that place was built.

In 1779 Kamień Śląski became an ownership of von Strachwitz family and they held it until 1945. In 1858 and 1891 a building was reconstructed once again.

One of most interesting palace objects in Opole region was burnt in 1973, however in 1994 due to Bishop Curia in Opole a residence of the Strachwitz was rebuilt and is included in objects which should be visited.

See also: 80-81

KRAPKOWICE

Krapkowitz patřily před staletími knížectví opolskému, po smrti posledního knížete Jana Dobrého se staly majetkem Georga von Ansbacha z linie Hohenzollernů. V roce 1562 přešly do vlastnictví hraběte von Rederna, v roce 1769 již byly v rukách rodu von Haugwitzů. Po smrti posledního vlastníka z tohoto rodu se novými hospodáři stali členové dánské linie Haugwitz-Hardenberg-Reventlowů.

Barokní zámek v Krapkowicích byl postaven v roce 1678 z popudu hraběte Rederna na místě bývalého hradu, který založila opolská knížata. Po požáru v roce 1772 nechal zámek obnovit hrabě von Haugwitz. V 18. století byla budova změněna na tkalcovnu a majitelé přesídlili na nedaleké Rogów Opolski. Zámek v Krapkowicích je čtyřkřídlová budova s vnitřním nádvořím obklopeným loubím. Od sedmdesátých let 20. století je v budově umístěna odborná škola.

Viz též: strana 82-83

KRAPKOWICE

In the past, Krapkowitz belonged to Opole Duchy, and as the last prince Jan Dobry died, it became the ownership of Georg von Ansbach from the Hohenzollern line. In 1562, it was taken over by the count von Redern, and in 1769, it was owned by the von Haugwitz family. When the last owner of that family died, it went into the hands of the Danish Haugwitz-Hardenberg-Reventlow line.

The Baroque palace in Krapkowitz was constructed in 1678, as an initiative of the count Rederna on the place of the former castle erected by the Opole princes. After the fire in 1772, it was reconstructed by the count von Haugwitz. In the 18th century the building was converted into a weaving-mill, and its owners resided at the nearby Rogów Opolski. The palace in Krapkowitz consists of four wing building with internal courtyard and is surrounded by an arcade. Since the 1970s, there is a vocational school in the building.

See also: 82-83

KUJAWY

Ves je v roce 1383 roku zmiňována pod názvem Kojá, název podobný dnešnímu se objevuje v roce 1531. Původně patřily Kujawy k církevnímu majetku a opolskému knížectví. V roce 1468 byly prodány Janu von Proskau a v 16. století patřily mj. Balzerovi Betschovi a hraběti Pücklerovi z Niemodlina.

Kujawy v průběhu následujících let velmi často měnily svého majitele. Nejvíce se však o ně zasloužila rodina von Tiele-Wincklerů, která v roce 1863 zakoupila okolní pozemky. Zámek byl postaven po roce 1900, objekt byl přestavován a rozšiřován v klasicistním stylu. V roce 1909 bylo dostavěno severní křídlo, čímž dostal zámek tvar písmene U. O rok dříve byla do Kujaw přestěhována hlavní správa majetku hraběte Tiele-Wincklera, známého průmyslníka vlastníciho ve Slezsku obrovský majetek. V současné době je zámek zabezpečen a je na prodej.

Viz též: strana 84-85

KUJAWY

The village was mentioned in 1383 under Kojá name, whilst the name resembling the contemporary name appeared in 1531. At first, Kujawy belonged to the church and Opole Duchy. In 1468, it was sold to Jan von Proskau, and in the 16th century, it belonged to, among others, Balzer Betach and the count Pückler from Niemodlin.

Over the years, Kujawy was often changing its owners. The largest amount of them descended from the von Tiele-Winckler family who bought the neighbouring land in 1863. A palace was constructed on the property in 1900, and the building was rebuilt and extended in Classical style. In 1909, a north wing was built on which gave to the palace a U-shape. One year earlier, the main headquarters of the property of the count Tiele-Winckler, a remarkable industrialist having huge property in Silesia, was transferred to Kujawy. At present, the palace is secured and put up for sale.

See also: 84-85

MOSZNA

První informace týkající se vsi sahá do roku 1687. V té době Moszna patřila Urszule von Skal, v roce 1725 se dostala do rukou Georga Wilhelma von Reiszwitze. Dalšími vlastníky byli: rodina von Seherr-Thossů, Henryk von Erdmansdorf a od r. 1866 roku až do roku 1945 roku rodina von Tiele-Wincklerů.

Barokní zámek vznikl pravděpodobně v druhé polovině 18. století. Byla to nevelká budova bez bočních křídel. V roce 1896 byl zámek následkem požáru zničen. V té době byl vlastníkem Moszné Franz Hubert von Tiele-Winckler a jeho manželka Jelka.

Poškozeny byly střechy, interiéry a část stěn budovy. Rodina se prozatím přestěhovala do rezidence v Miechovicích. Na zámku v Moszné byla zahájena velká přestavba. Práce byly rozděleny na dvě etapy. V první etapě probíhala oprava stávající budovy a nová výstavba východního křídla spolu se skleníkem. Rekonstrukce trvala od r. 1896 do r. 1900. Ve staré budově byla zachována pouze hlavní vstupní hala. Kolem roku 1911 byla zahájena druhá etapa přestavby zámku, která trvala do roku 1913. Závěrečná část přestavby přinesla plod v podobě nádherné budovy navazující na styl německé renesance.

Franz Hubert zemřel 14. prosince 1922 v Luzernu. Pohřeb se konal v Moszné a zde také na rodovém hřbitově spočinuly jeho ostatky. Hlavním dědicem byl jeho jediný syn Klaus Hubert. Vzhledem k tomu, že byl jediným dítětem, a navíc sám zůstal bez přímého potomka, adoptoval (!) Klaus Hubert v roce 1932 svého bratrance Hanse Wernera von Tiele-Wincklera, který se v listopadu 1938 stal posledním vlastníkem Moszné.

V roce 1972 bylo na zámku zřízeno Krajské profylaktické a sanatorijní zařízení pro pacienty s neurózou a psychosomatickými chorobami. V zámeckých zdech je také možné se ubytovat, neboť je zde rovněž hotel.

Viz též: strana 92-94

MOSZNA

The first information about the village dates back to 1687. At that time, the Moszna belonged to Urszula von Skal, and in 1725 it was transferred to Georg Wilhelm von Reiszwitz. The successive owners were von Seherr-Thoss, Henryk von Erdmansdorf and from 1866 to 1945 the von Tiele-Winckler family.

The Baroque palace was probably constructed in the second half of the 18th century. Then, it was a small construction without the side wings. In 1896, the palace was damaged as a result of fire. At that time, it was owned by the Franz Hubert von Tiele-Winckler and his wife Jelka.

Roofs, interiors and part of walls were damaged; therefore, the family temporary resided at the residency in Miechowice. Later, a great extension of Moszna palace was commenced. The works, as later occurred, were divided into two phases. The first phase was a repair of the remained building and construction of the east wing as a green-field, project including a green house. The extension was carried out from 1896 until 1900. In the old building only the main entrance hall was left. About 1911, began the second phase of palace extension which lasted until 1913. The last part of the extension resulted in magnificent building referring to German Renaissance style.

Franz Hubert died on the 14th of December 1922 in Lucerna. A funeral took place in Moszna, the count's corps were buried on line graveyard. His son, Klaus Hubert, was the heir of the property. Due to the fact that he was childless, in 1932 Klaus Hubert adopted (!) a cousin Hans Werner von Tiele-Winckler who, in November 1938, became the last owner of Moszna.

In 1972, there was establish the Regional Prevention and Health Centre for patients with neurosis and psychosomatic diseases. Currently, there is a hotel in the palace.

See also: 92-94

OTMĘT

Otmęt patřil od roku 1316 rytířskému rodu Strzelů až do r. 1514, kdy ho odkoupil Łukasz Buchta. V rukách jeho rodiny hrad zůstal do roku

1608 a pak byl prodán hraběti von Redernovi. Dalšími vlastníky byli: rody von Larischů, von Pücklerů, von Strachwitzů, von Thunů a von Reilů. V dalších stoletích byl hrad několikrát přestavován, až bylo v polovině 19. století staré sídlo vyměněno za pohodlnější zámek stojící opodál. Tento objekt postavený v 19. stol. na svahu nedaleko řeky Odry byl pro rodiny žijící na hradě na Otmęcie sídlem mnohem pohodlnějším. Dnes se z bývalého hradu zachovaly pouze fragmenty dávné obytné budovy, které můžeme najít v blízkém sousedství kostela, zbytky valů a příkopu a hradní věž přeměněná na kostelní zvonici.

Viz též: strana 83

OTMĘT

From 1316, Otmęt belonged to the knight family Strzeli until 1514 when it was bought by Łukasz Buchta. His family owned it until 1608, then, it was sold to the count von Redern. The successive owners are as follows: von Larisch, von Pückler, von Strachwitz, von Thun and the von Reil family. Over the next centuries, the castle was renovated a few times, and at the end of the 19th century, the seat was left for the benefit of more comfortable palace. It was built on the edge of the near Odra river and in the 19th century the palace performed the role of more comfortable residence of families residing at the Otmęcie castle. Currently, there are only fragments of the former castle and they can be admired near a church, since the remains of ramparts and a moat with castle tower was adopted for the church belfry.

See also: 83

PISARZOWICE

Pisarzowice se v písemnostech poprvé objevují v roce 1285. Je to dlouhá řetězová vesnice, zámek se nachází v její jižní části. V letech 1301 až 1428 patřila řádu cisterciánů z Lubiąže, kteří ji dostali od knížete Boleslava Opolského. V r. 1538 se novým vlastníkem stal Jan Janikowski, po jeho smrti jeho manželka a v r. 1561 Mikołaj Lesota. V roce 1590 Pisarzowice patřily Wacławu Dzierżanowskiému, v r. 1607 Katarzyně Wachtel a v r. 1614 Hansi Wachtelovi. Od r. 1646 do r. 1945 byla ves ve vlastnictví rodiny von Oppersdorffů z Głogówku a následovně přešla do vlastnictví představitelů moravské a české linie tohoto rodu. Po zakoupení nových statků zahájil Jan Jiří III. von Oppersdorff (z Oppersdorffů) stavbu pozdně renesančního dvorce, který byl určen pro jeho rodinu. V polovině 18. století byl dvorec přestavěn na barokní zámek a jeho stávající vzhled je většinou výsledkem těchto prací. Další rekonstrukci realizoval hrabě Franz Joachim Wenzel na počátku 19. století. Při ní byl zámek vybaven pěkným nábytkem, byl zřízen taneční sál a knihovna a došlo i na modernizaci interiéru s přizpůsobením k tehdejší módě. Po smrti Alexandra von Oppersdorffa v roce 1893 na zámku bydleli správci statků. Dnes je budova v soukromém vlastnictví.

Viz též: strana 86-87

PISARZOWICE

Pisarzowice was mentioned in documents for the first time in 1285. It is a long chain village, and the palace is located in its northern part. From 1301 to 1428 it belonged to Cistercian order from Lubiąż who received it from the prince Bolesław Opolski. In 1538, Jan Janikowski became its new owner, and after his death, it belonged to his wife, and later in 1561 to Mikołaj Lesota. In 1590, Pisarzowice was owned by Wacław Dzierżanowski, in 1607 Katarzyn Wachtel and in 1614 Hans Wachtel. From 1646 to 1945 the village was a property of von Oppersdorff from the Głogówek family and then, a representative of the Moravian and Czech line, Jan Jerzy III von Oppersdorff, after the purchase of the property, started a construction of the late renaissance manor which was intended for his family purposes. In the middle of the 18th century, the manor was converted into Baroque palace and its present looks is a result of these works. At the beginning of the 19th century, the count Franz Joachim Wenzel carried out the successive repair works. At that time, the residence was equipped with beautiful pieces of furniture, ball

room and library, whilst the interiors were modernized adapting them into the contemporary fashion. After death of the Aleksander von Oppersdorff in 1893, the palace was resided by the managers of the property. Nowadays, the building is a private property.

See also: 86-87

ROGÓW OPOLSKI

Na místě dnešní budovy stál kdysi středověký hrad postavený nepochybně již ve 13. století. Jeho hlavním úkolem byla kontrola přepravy přes Odru a zajištění bezpečnosti na tomto úseku řeky. V 15. století patřil Rogów rytířům z Füllsteinu. V dalších stoletích byl vlastnictvím mj. Ottona von Bees a rodiny Rogoyských, která kolem roku 1620 objekt rozšířila o východní věž. Během těchto prací vznikly také ochozy, které byly v pozdější době zazděny. Od r. 1769 je ves ve vlastnictví Karla Wilhelma von Haugwitz. Na přelomu 18. a 19. století přistavěl další majitel, Kurt von Haugwitz, severní křídlo. V šedesátých a sedmdesátých letech 20. století byl zámek v Rogowě rekonstruován s důrazem na navrácení jeho vzhledu ze 17. století. Dnes jsou zde umístěny zvláštní sbírky Krajské veřejné knihovny v Opoli.

Viz též: strana 88-89

ROGÓW OPOLSKI

In the past, at the place of the current building there was a medieval castle which was probably built at the 13th century. Its main task was to control passages through Odra river and provide safety of this place. In the 14th century, the Rogów belonged to the von Füllstein knights. In the successive centuries, the local castle belonged to, among others, Otton von Bees and the Rogoyski family who, about 1620, built up to the building the eastern tower. During these works, there were constructed corridors that lead to a courtyard, which was later bricked up. In 1769, the village became a property of Karol Wilhelm von Haugwitz. At the turn of the 18th and the 19th century, the next owner of the castle, Kurt von Haugwitz build on the northern wing. In the 1960s and 1970s, the castle in Rogów was renovated restoring its look from the 17th century. At present, there is a special collection of the Regional Public Library from Opole.

See also: 88-89

ROZKOCHÓW

Pozdně barokní zámek nechal s využitím zdí bývalého objektu postavit v roce 1734 hrabě von Pückler. Dříve patřilo panství v Rozkochowě Rozkochowským, hraběti von Kaltenbrunnovi a rodině von Redernů. Po dalším vlastníkově - rodině von Pücklerů, byl majitelem Winckler a Karl Filip von Harrach, který ves prodal hraběti von Seherr-Thosovi. Jeho rodina byla vlastníkem Rozkochowa od r. 1851 do r. 1945. Hlavním sídlem rodu v Opolsku byla Dobra, v Rozkochowě obvykle žil další dědic panství. Nyní je zámek v soukromém vlastnictví.

Budova se nachází v severozápadní části obce. Je obklopena zástavbou poplužního dvora a zámeckým parkem přecházejícím v přírodní krajinu.

Zámek byl postaven čelem k jihovýchodní straně. Jedná se o patrovou budovu se dvěma bočními křídly s mansardovou střechou a věžičkou v centrální části hlavního průčelí.

Viz též: strana 87

ROZKOCHÓW

The late Baroque palace was built in 1734 by the count von Pückler using walls of the former construction. In the past, Rozkochów land belonged to the Rozkochowscy, the count von Kaltenbrunn and the von Redern family. After the next owner – the von Pückler family, the property was governed by Winckler and Karol Filip von Harrach who sold the village to count von Seherr-Thoss. The family owned Rozkochów from 1851 to 1945. The main seat of the family line in Opole region was Dobra, and in Rozkochów usually resided the successive owner of the property. At present, the palace is a private ownership.

The building is located in the north-western part of the village and is surrounded by farm houses, as well as the natural landscape park which changes into natural landscape.

He front of the palace faces south-eastern side. It is a storey building with two side wings and is covered with mansard roof and has a tower in central part of the main facade.

See also: 87

ŻYROWA

Żyrowa, ves v masívu Hory sv. Anny, se může pyšnit nádherným barokním zámek, jen je škoda, že řadu let nemůže najít svého majitele.

Obec je poprvé zmiňována v roce 1302, kdy byla vlastnictvím rodiny Żyrowských. V jejich rukách zůstala až do roku 1629. Poslední majitel, Georg Fryderyk, byl ve stejném roce odsouzen za vlastizradu do vězení, rodinný majetek byl zkonfiskován a určen k prodeji. V roce 1631 ho koupil hrabě Melchior Ferdinand von Gaschin a ve vlastnictví jeho rodiny zůstalo žyrowské panství do roku 1864. Nový majitel zámek Żyrowských, poničený z dob třicetileté války, v letech 1631-44 přestavěl. V roce 1781 dochází opět k další přestavbě. V r. 1864 žyrowské panství zakoupil hrabě von Hatzfeldt-Schönstein a von Nostiz. Dalšími vlastníky byli Godecke, Guradze a od r. 1899 rodina Francken von Sierstorpffů. Zámek byl celkově rekonstruován a přestavěn, další práce probíhaly také v letech 1904-11. Rodina hraběte Francken von Sierstorpffa zámek opustila před koncem II. světové války.

Viz též: strana 90-91

ŻYROWA

Żyrowa, a village in Saint Anna mountain massif, can pride itself with a beautiful Baroque palace, which, unfortunately, for many years now cannot find any suitable owner.

The village was mentioned for the first time in 1302 when it belonged to the Żyrowscy family which owned it until 1629. The last owner, Georg Fryderyk, was sentenced to prison for high treason, the family property was confiscated and put up for sale. In 1631, Melchior Ferdinand von Gaschin count bought it and held the property until 1864. The new owner rebuilt the Żyrowscy palace between 1631 and 1644, which was previously damaged as a result of the Thirty Years' War. In 1781, the building was extended once again. In 1864, the property was bought by von Hatzfeldt-Schönstein and the count von Nostiz. The successive holders were as follows: Godecke, Guradze and since 1899, the Francken von Sierstorpff family. Between 1904 and 1911, the palace was thoroughly renovated and reconstructed. The family of the count Francken von Sierstorpff left the palace before the end of the World War II.

See also: 90-91

NISSKÝ OKRES NYSÁ DISTRICT

BIECHÓW

Po staletí Biechów patřil mj. Matěji von Logau, Joachima von Besovi, Jiřímu Ludvíkovi von Starhembergovi, rodině von Hoditzů, Bohlu von Montbachů a rodině von Matuschka.

Po požáru v roce 1854 hrabě Eloi von Matuschka zámek přestavěl podle návrhu známého vřatislavského architekta Carla Lüdeckeho. Po dokončení byla budova považována za jednu z nejpěknějších staveb ve Slezsku.

Na poschodí se nacházely obytné prostory hraběcí rodiny. V celém severním křídle se nacházelo von Matuschovo apartmá, do kterého vedl vstup přímo ze schodiště. Ve střední části patra po dvou stranách chodby byly ubytovací prostory pro služebnictvo. Zde byl také umístěn velký zahradní salon, který byl spojen s otevřenou arkádovou lodžii. V jižním křídle se nacházely tři rozsáhlé hostinské pokoje. Nad křídlem pána domu byl situován největší sál v zámku. Jednalo se o Reprezentační sál,

který byl spojen s Biliardovým pokojem nebo, jak uvádějí jiné prameny, s loveckým salonkem. Tyto sály byly vyzdobeny cennými trofeji ze společných loveckých výprav s maharadžou po Asii. Vedle se nacházel přijímací pokoj, který sousedil s apartmá hraběnky. Na opačné straně zámku byly umístěny pokoje pro děti. Obývací pokoje byly také zřízeny v jižním křídle.

V průběhu stavby zámku byl rovněž založen velký park, který tím, že dokázal využít terénní nerovnosti, získal nepopsatelný půvab. V parku se nacházel skleník, růžový sad, dům pro zahradníka a tenisový kurt. Naproti zámku vyrostla kaplička v neogotickém stylu, jejímž autorem byl rovněž Lüdecke.

Viz též: strana 98-99

BIECHÓW

For centuries Biechów had been a property of Maciej von Logau, Joachim von Bess, Jerzy Ludwik von Starhemberg, von Hoditz family, Bohl von Montbach family, and von Matuschka family, among many others.

After the 1854 fire, the castle was reconstructed by the Earl Eloi von Matuschka according to the project designed by a well-known architect from Wrocław - Carl Lüdecke. When the reconstruction was finished, the castle was thought to be one of the most beautiful buildings in Silesia.

Earl's living quarters were located on the ground floor. The whole north wing of the building was occupied by von Matuschka's apartment and one could have entered it directly from the staircase. Servants' living quarters were located in the center part of the ground floor, on both sides of the corridor. The spacious garden room joined with the open arcade loggia was also situated there. Three commodious guest rooms were located in the south wing. The greatest room in the palace was situated above the lord's wing. It was the Representative Chamber which was joined with the Billiards Room or, as other sources claim, hunting room. It was decorated with the trophies seized during the hunting with the Maharaja in Asia. Nearby, there was the reception room which adjoined the Countess' apartment. Children's rooms were located on the other side of the palace. Other living quarters were also situated in the south wing of the building.

During the palace's construction, a large park was designed, which took advantage of the terrain's unevenness, giving it a unique charm. Greenhouse, rose garden, gardener's house, and tennis court were also situated there. A chapel in a neo-gothic style designed by Lüdecke was constructed across the palace.

See also: 98-99

FRĄCZKÓW

První zmínka o vsi pochází z roku 1365, kdy její název zněl Franczisdorf. V letech 1672-1673 byl Frączków majetkem Jana Henryka Heymanna von Rosenthala, do r. 1693 biskupa Karla Franciszka Neander von Petersheiden a kolem roku 1728 Zygmunta von Habichtfelda. Jedním z dalších vlastníků Frączkowa byla rodina von Gilgenheimbů a von Francken-Sierstorpffů.

Zámek v barokním stylu byl vybudován v letech 1730-1750 rodinou Gilgenheimbových a rozšířen mezi lety 1886 a 1889 Alexandrem von Francken-Sierstorpffem.

Vznikl několikakřídlý soubor s průčelími obtočenými rizality, portiky, arkýři a tvarově různorodými věžemi. V čelním průčelí se vedle masivní čtyřboké věže se tyčila vysoká štíhlá věž zakončená kuzelem s vitlínou s barokním poklopem. Červená barva průčelí kontrastovala se světlými prvky architektonických detailů. Střecha byla zdobena stupňovitými štíty inspirovanými holandským a německým uměním z 16. a 17. století.

Dne 17. června 1907 Alexander zemřel, aniž se dočkal potomka. Jeho majetek přešel do rukou Alexandrova staršího bratra Harryho a o osm let později do rukou druhého Harryho syna - Josepha Maria. Za jeho panování byl zámek rekonstruován. Byl posledním vlastníkem zámku ve Frączkowě. 16. března 1945 spolu s rodinou opustil své panství a utekl před blížící se frontou.

Současný vzhled zámku pochází z let 1935-1936, kdy byl po požáru, který zámek téměř pohltil, objekt zmenšen a dostal nový vzhled. Po II. světové válce měl zámek štěstí. Byl zachráněn před požárem a převzat státním zemědělským statkem. Po generální opravě pak sloužil jako rekreační středisko. Dnes se v jeho prostorách nachází hotel a restaurace.

Viz též: strana 100-101

FRĄCZKÓW

The first mention of the village dates back to 1365 when its name was Franczigisdorf. From 1672 to 1673 Frączków belonged to Jan Henryk Heymann von Rosenthal, then until 1693 it belonged to Bishop Karol Franciszek Neander von Petersheiden, and about 1728 it was in the hands of Zygmunt von Habichtfeld. The successive proprietors of Frączków were families von Gilgenheimb and von Francken-Sierstorf.

The palace in the Baroque style was constructed between 1730 and 1750 by the Gilgenheimb family and between 1886 and 1889 it was enlarged by Aleksander von Francken-Sierstorf.

A multi-wing building was erected, with porticos, oriels, breaks embracing its façades, and towers having various shapes. On the front façade, near the massive quadrilateral tower, one constructed a high, slender column which was crowned with a lantern cone with a Baroque helmet. The red color of the façade contrasted with the light elements of the architectural details. The roof was decorated with step gables inspired by the 16th and 17th-century Dutch and German art.

Aleksander died on the 17th of June, 1907 without leaving a son. His property was taken over by his older brother Harry and eight years later by Harry's second son Joseph Maria. During his reign, the palace was renovated. The Earl was the last owner of the palace in Frączków. On March 16, 1945 he and his family abandoned their property fleeing from the approaching front line.

The contemporary outlook of the palace dates back to 1935-1936, when after the fire which consumed the palace it was reduced in size and gained a new appearance. After the Second World War the building had a lot of luck. Saved from being burnt down, it was adapted by the State Farm. After the complete renovation it served as a holiday camp. Today one can also rest here because the building hosts a hotel and a restaurant for the guests.

See also: 100-101

GOWOROWICE

Goworowice, středověká ves se nachází v jižní části obce Kamiennik na cestě do Paczkowa. První zmínky o osadě pocházejí z roku 1371 a 1396. V té době její název zněl Gauwirs a Gowornici. Stejně jako všechny sousední vsi i ona patřila k nisskému knížectví a vratislavským biskupům. V roce 1840 se panství stalo majetkem Oskara Scholze a v rukách potomků jeho rodiny zůstalo až do roku 1945. Scholz byl doktorem práv a poručíkem v pruské armádě. V Goworowicích se rozhodl vybudovat sídlo podle svých představ. Zámek vznikl po etapách. Jako první byl postaven hlavní korpus souboru v ose východ-západ. Další části byly postaveny do roku 1903.

Stavba v eklektickém stylu vyrostla na mírně zvýšeném terénu. Ze severní a západní strany je zámek obklopen parkem s mnoha exempláři památkových stromů.

Viz též: strana 102

GOWOROWICE

Goworowice is a village of the Medieval origins which is situated in the southern part of the Kamiennik commune, on the road to Paczkowo. The first mentions of the settlement date back to 1371 and 1396. Then, it held names of Gauwirs and Gowornici. As all the neighboring villages, it belonged to the Nysa Principality and the bishops of Wrocław. In 1840, the property was acquired by Oskar Scholz and it remained in the hands of the family until 1945. Scholz held a doctorate in law and was a lieutenant in the Prussian army. He decided to construct

in Goworowice a settlement that would meet his expectations. The palace, as it later turned out, was constructed in phases. The first part built was the main body on the east-west axis. The following parts were being erected until 1903.

The building in an eclectic style was constructed on a little elevation of terrain. From the northern and western side the palace is surrounded by a park with many specimens of historic trees.

See also: 102

JASIEINICA DOLNA

Ves ležící v obci Łambinowice zprvu patřila k nisskému knížectví a vratislavským biskupům. Ve druhé polovině 14. století byl jedním z majitelů Mikołaj Mrakota s manželkou Małgorzatou, pak rodina Meinholtova, jednoho z rytířů nisského knížectví. K dalším majitelům můžeme v 17. stol. zařadit baronku von Nowagk a Mikołaja von Burghause.

Do roku 1810 ji měli v pronájmu Mikołaj Silwiusz, Mikołaj Wilhelm, Filip Kuntschky, jeho syn Józef a Jan Rudziński. Za největší rozmach však ves vděčí Augustu Rappsilberovi – továrníkovi z Nisy. Jeho dědicům pak ves patřila do roku 1912, kdy ji získal student práv August Johann Scholz. Nový majitel přestavěl bývalý dvorec na nevelký zámek, v jehož zdech se dnes nachází škola. Budova je obklopena hospodářskou zástavbou a nevelkým parkem.

Viz též: strana 103

JASIEINICA DOLNA

A village situated in the Łambinowice commune firstly belonged to the Nysa Principality and the bishops of Wrocław. In the second half of the 16th century its proprietor was Mikołaj Mrakowa and his wife Małgorzata, then the family of Meinholt, who was one of knights of the Nysa Principality. In the 17th century, among its other owners were the von Nowak Baroness and Mikołaj von Burghaus.

Until 1810 its lessees were Mikołaj Silwiusz, Mikołaj Wilhelm, Filip Kuntschky, his son Józef and Jan Rudziński. The greatest development of the village was attributed to August Rappsilber – a manufacturer from Nysa. The village belonged to his heirs till 1912 when it was purchased by the law student – August Johann Scholz. The new proprietor converted the old mansion into a small palace which today hosts a school. The building is surrounded by the homestead buildings and a small park.

See also: 103

JARNOŁTÓWEK

První informace o vsi pocházejí z roku 1268. V r. 1377 patřila rytíři Hubenkovi, později rodině von Arnoltowiczů. Kolem roku 1600 zde vznikl opevněný dvorec. V polovině 17. století ves patřila Georgu Ludwigovi Steimecherovi von Sarenwald. V druhé polovině 17. stol. byl dvorec přestavěn na barokní zámek a pozbyl obranného charakteru. Na konci 18. století byl v majetku Franze Xaviera von Berezko. Mezi léty 1819 až 1864 se majitelé Jarnołtówki často měnili, až se nakonec dostala do rukou rodiny von Knobelsdorfů. V této době vzniká dvorcový útvar s nevelkým zámekem v pozdně klasicistním stylu. Ve sklepních prostorách stavby se nacházejí pozůstatky renesančního dvorce, jehož zdi byly využity při přestavbě. Ve 20. století zámek patřil mj.rodině von Strachwitzů. Po válce byl zničen, ale v současnosti je díky opravě soukromým majitelem v dobrém technickém stavu.

Viz též: strana 104

JARNOŁTÓWEK

First pieces of information about the village dates back to 1268. In 1377, it belonged to the knight named Hubenek and then to the von Arnoltowicz family. About the year 1600, a fortified manor was erected. In the middle of the 17th century the village belonged to Georg Ludwig Steimecher von Sarenwald. In the second half of the 17th century the manor was converted into a Baroque palace which was deprived of its fortified character. At the end of the 18th century, the estate was owned

by Franz Xavier von Berezko. From 1819 to 1864 Jarnołówka had been changing its proprietors and finally, it landed in good hands of von Knobelsdorf family. At the same time, the palace in the late classical style was erected. In its basements one may find relicts of the Renaissance manor, the walls of which were used during its creation. In the 20th century, the palace belonged to von Strachwitz family, among other families. After the war it was completely destroyed, yet at present it is in good condition thanks to the reconstruction carried out by a private proprietor.

See also: 104

KORFANTÓW

První informace o Korfantowě pocházejí z roku 1379, kdy patřil opolským Piastovcům. V r. 1470 Paulik osadu prodal rodině Dluhomilů z Bierawy. V 15. století patřil rodině Bieroschinských. Dalším vlastníkem byl od třicátých let 16. stol. Gotsche Schaff, který ho získal ve věnu své manželky Kathariny, rozené Dluhomilové. V třicetileté válce byl majetek zkonfiskován a novým vlastníkem se stal von Redern. Dalším pánem na Korfantowě byl Heinrich von Nowagk s rodinou a v r. 1670 pak rodina von Burghaussů z Bavorska. V jejich rukách Korfantów zůstal do roku 1885. V r. 1783 se vlastníkem stává Joseph Ferdinand. Po něm patřil majetek Ferdinandovi a Hermannovi Nicolausovi.

Nynější zámek v Korfantowě byl postaven na pozůstatcích bývalého hradu, který zde stál minimálně dvě století. Rodina Burghaussů nechala budovu postavit na nevelké vyvýšenině. Pozdněrenesanční zámek je trojkřídlým útvarem rozšířeným v druhé polovině 19. století o jižní křídlo. V roce 1885 se po příbuzenských svazcích majetek ocitl ve vlastnictví rodiny von Pücklerů. Posledním pánem na Korfantowě z tohoto rodu před rokem 1945 byl hrabě Carl Fryderyk von Pückler-Burghauss. Dnes je v zámku rehabilitační středisko.

Viz též: strana 106

KORFANTÓW

First pieces of information about Korfantów dates back to 1379 when it belonged to the Opole Piast line. In 1470, the settlement was sold by Paulik to Dluhomil family from Bierawa. In the 15th century Korfantów belonged to the Bieroschinsky family. The successive owner, since the 1330s, was Gotsche Schaff who received the settlement as a dowry of his wife Katharina from the Dluhomil family. During the Thirty Year's War all the belongings were confiscated and von Redern became a new proprietor. The successive lord of Korfantów was Heinrich von Nowagk and his family, and then since 1670 the von Burghauss family from Bavaria. They owned Korfantów until 1885. In 1783, it was owned by Joseph Ferdinand. After him, the settlement belonged to Ferdinand and Hermann Nicolaus.

The present-day palace in Korfantów was build on the foundations of the old castle which had been standing there for more than two centuries. The Burghauss family erected the building on a small hill. The late Renaissance palace consisting of three wings was enlarged in the second half of the 19th century by a south wing. Thanks to family affinities, von Pückler family took the possession of the palace in 1885. The last clan owner before 1945 was Earl Carl Fryderyk von Pückler-Burghauss. At present, the castle is a seat of a rehabilitation center.

See also: 106

LISIE KĄTY

Lisie Kąty je bývalá rytířská ves datovaná do 14. století. Podle Knie, první informace o vsi pochází z roku 1379, kdy se jmenovala Fochswinkl. Na konci 18. století patřily Lisie Kąty hraběnce Anně Marii von Stillfried, v 19. stol. rodině von Skumowitzů.

První stavba ve vsi vznikla kolem roku 1600. V té době byl postaven renesanční dvorec, jehož fragmenty se nacházejí v nynějším objektu. Další rozšiřování probíhalo na konci 17. století, o čemž svědčí nálezy fragmentárně zachované polychromie s renesančními motivy, tzv. festony s trsy ovoce a listů. V této době je dvorec rozšířen ve třech osách

a zvednut o jedno nevysoké patro. Nad stavebním komplexem se tyčí mohutná čtvercová rožní věž s vysokou pyramidovou střechou a neogotickými okny, které jsou výsledkem přestavby z 2. poloviny 19. století. Během prací také exteriér získal nový, neogotický vzhled. Dvorec „přežil“ II. světovou válku v neporušeném stavu. Bohužel, dnes se z opuštěného objektu stává pomalu zřícenina.

Viz též: strana 105

LISIE KĄTY

Lisie Kąty used to be a knight village dating back to the 14th century. According to Knie, the first note about the settlement comes from the year 1379. At that time, it held a name of Fochswinkl. At the end of the 18th century, Lisie Kąty belonged to the Countess Anna Maria von Stillfried and in the 19th century to the von Skumowitz family.

The first building was constructed in the village around 1600. Then the Renaissance manor was probably erected, the remains of which are present in the contemporary body. The successive enlargement took place in the 17th century, which is proven by the fragments of polychromes with Renaissance motifs discovered, i.e. festoons with bunches of leaves and fruits. At the same time, the manor was enlarged by three axis and was lifted by one floor. A massive, square, corner tower with a high pyramidal roof and neo-gothic windows, which are the result of the reconstruction carried out in the second half of the 19th century, dominates above the manor. During the reconstruction the interiors obtained a new, neo-Gothic decor. The manor survived the war intact. Unfortunately, the abandoned property goes to rack and ruin.

See also: 105

NISA

Nisa, jedno z měst opolského vojvodství, které je bohatě obdařeno památkami, patří k nejkrásnějším ve Slezsku. Najdeme zde stavby zastupující každý architektonický styl. Nás nejvíce zajímá objekt ležící nedařleko bývalého gotického hradu z roku 1292. Stavbu okázalého zámku v barokním stylu zahájil biskup Karl Habsburg v roce 1620. Nejprve byla vybudována tři křídla a první práce byly kolem roku 1670 ukončeny. Výstavba posledního, jihozápadního křídla byla na příkaz Ludwiga von Neuburga dokončena v roce 1729. Výsledkem mnoholeté práce byl čtyřúhelníkový objekt s velkým nádvořím. V roce 1945 byl zámek zničen, avšak díky zajišťovacím pracím nebyly s obnovením objektu v šedesátých letech 20. století problémy. Dnes se v rekonstruovaných prostorách zámku nachází muzeum Nisské země s mnoha vzácnými exponáty.

Viz též: strana 108-109

NYSA

Nysa, endowed with the highest number of monuments in the Opole region, is one of the most beautiful cities in Silesia. One can find there buildings representing each style in architecture. However, the most interesting is the one situated near the former Gothic castle from 1292. The construction of the magnificent palace in the Baroque style was commenced by the Bishop Karol Habsburg in 1620. At the beginning, three wings were constructed and the works finished around 1670. The construction of the last, south-west wing was terminated in 1729 under the order of Ludwig von Neuburg. As a result of many years of work, a building on the plan of quadrangle with a courtyard was constructed. In 1945, the palace was destroyed, yet it was reconstructed and preserved in the 1960s. Nowadays, the palace's interiors are occupied by the Museum of the Nysa Region and its numerous valuable exhibits.

See also: 108-109

OTMUCHÓW

Zámek tyčící se nad Otmuchowem byl postaven před rokem 1155. Následovně byl biskupem Przecławem z Pogorzeli rozšířen a v letech 1484-1485 biskupem Janem Rothem přestavěn. Další přestavba, kterou zahájil v roce 1585 biskup Jerin, vtiskla budově renesanční vzhled.

led. Hrad zničený v průběhu třicetileté války byl nedlouho poté Karlem Ferdinandem Wasou obnoven. V roce 1810 byl biskup přinucen v důsledku sekularizace opustit svou rezidenci a přestěhovat se na jiné místo. Do roku 1821 byl hrad opuštěn a teprve ve stejném roce se stal majetkem ministra Wilhelma von Humboldta. V tomto období, tj. v r.1828, se objekt dočkal další přestavby. Tehdy byly zbourány zničené části objektu. Dnes je v hradních zdech hotel a na nádvoří se často konají různé akce.

Druhým zajímavým objektem s charakterem rezidence je barokní zámek, stojící téměř u podnoží otmuchowského hradu. V současné době je zde sídlo městského úřadu. Zámek postavil v letech 1706-1707 architekt Michael Klein z Nisy na příkaz jednoho z vatislavských biskupů. Je to nevelká, patrová budova se širokou průchozí síní.

Viz též: strana 110-111

OTMUCHÓW

The palace overlooking Otmuchów was erected before 1155. Later it was enlarged by the Bishop Przeclaw from Pogorzela and reconstructed between 1484 and 1485 by the Bishop Jan Roth. The successive reconstruction was initiated by the Bishop Jerin in 1585, endowing the building with a Renaissance outlook. The castle was destroyed during the Thirty Years' War. Not a long time after the war, it was rebuilt by Karol Ferdynand Waza. In 1810, as a result of secularization, bishop was forced to abandon his residence and move to another place. The castle was abandoned and it was not until 1821 that it became a property of the minister Wilhelm von Humbolt. Thanks to his attempts, the building faced yet another reconstruction in 1828. The destroyed fragments of the building were disassembled. At present, within the castle walls there is a hotel and its courtyard hosts many events.

The second interesting residential building is a Baroque palace situated at the foot of the Otmuchów castle. At present, the building hosts the Municipal Office. The palace was constructed between 1706 and 1707 by an architect Michael Klein from Nysa, under the orders of one of the bishops of Wrocław. This is a small, one storey building with a wide, cruising vestibule on the axis.

See also: 110-111

PIOTROWICE NYSKIE

První informace o Piotrowicach pocházejí z roku 1284, v té době byly známé jako Petrovici a z 1305 roku, kdy byl jejich majitel Mikołaj Czelm. Ves pak po staletí patřila vatislavským biskupům, kteří sídlili v nedalekém Otmuchově. Pravděpodobně v roce 1660 byl na panství, s využitím bývalého obranného sídla, vybudován renesanční dvorec. Z tohoto období se zachovaly fragmenty původní sgrafitové dekorace, datované právě do zmiňovaného roku a pozdněrenesanční fresky s rostlinnými a koloniálními motivy, které se nacházejí v bývalém tanečním sále.

V roce 1744 Piotrowice jako pacht převzala rodina von Wimmersbergů. V jejich držení ves zůstala do roku 1858, kdy přešla do rukou rodiny von Lorentzů. Posledním známým majitelem byl v roce 1937 Fritz von Lorentz. V současné době na zámku, který patří soukromým majitelům, probíhají rekonstrukční práce. K nejzajímavějším externím fragmentům objektu patří starobylé malované sluneční hodiny a dveře do kaple s dekorací ze 17. století.

Viz též: strana 112-113

PIOTROWICE NYSKIE

First pieces of information about Piotrowice dates back to 1284, when it held a name of Petrovici, and to 1305, when it belonged to Mikołaj Czelme. In the following centuries, the village was a property of the bishops of Wrocław inhabiting the nearby village of Otmuchów. Probably in 1660, taking advantage of a former fortification, a Renaissance manor was constructed on the property. From that period survived fragments of the former scratchwork ornaments dated to that

year and the late Renaissance murals bearing colonial and plant motifs which can be found in the former ball room.

In 1744, the settlement was taken into tenancy by von Wimmersberg family. They owned the village until 1858 when it became a property of von Lorentz family. The last known proprietor, mentioned in 1937, was Fritz von Lorentz. At present, the palace belongs to private owners who conduct renovation works. One of the most interesting fragments of the building's exterior is an antique painted solar clock and the chapel's door with 17th -century ornaments.

See also: 112-113

PRZYDROŻE MAŁE

Před staletími byly dvě spolu sousedící vsi, Przydroże Wielkie a Małe, díky společnému majiteli úzce spojeny. Od konce 17. století obhospodařoval majetek, který nás zajímá, hrabě von Herberstein a po něm hrabě von Starkenberg. Barokní zámek vznikl v roce 1730. V r. 1741 se v něm uskutečnilo setkání pruského krále Bedřicha II. se zplnomocněncem Marie Terezie, v důsledku čehož pak rakouská vojska opustila Horní Slezsko. V říjnu r.1862, k výročí této události, nechal tehdejší majitel Hermann Henze před zámkem odhalit pomník Bedřicha II. Przydroże Wielkie patřilo od roku 1868 rodině Blomenerů, která v zámku žila do roku 1945. Za Blomenerů byla rezidence v druhé polovině 19. století přestavěna a doplněna o řadu neorománských a neogotických prvků. Poslední přestavba se konala v roce 1982, kdy byly renovována střecha a vyměněna část stropů. Zámek je obklopen zámeckým parkem a ohraničen kamennou zdí s neogotickou baštou.

Viz též: strana 114-115

PRZYDROŻE MAŁE

Centuries ago two neighboring villages – Przydroże Wielkie and Przydroże Małe were related to each other by the common proprietors. Since the end of the 17th century the property was managed by Earl von Herberstein, and then Earl von Starkenberg. The palace in the Baroque style was constructed in 1730. In 1741 it held a meeting of the king Fryderyk II Prussian with the plenipotentiary of Empress Maria Theresa, the result of which was a withdrawal of the Austrian army from Upper Silesia. In October 1862, on the occasion of this event's anniversary, Herman Henze who owned the propriety at that time unveiled the monument of Fryderyk II, which stood in front of the palace. Since 1868, Przydroże Wielkie belonged to the Blomener family which had been living in the palace until 1945. During their residency, in the second half of the 19th century the residency was remodeled and many neo-Roman and neo-Gothic elements were included. The last remodeling took place in 1982, when the roof and parts of ceilings were replaced. The palace is surrounded by the park which is enclosed by a stone wall with a neo-Gothic tower.

See also: 114-115

RYSIOWICE

Ves byla od 15. stol. do 18.stol. sídlem rodiny von Reischwitzů, v té době byl součástí jejich majetku i dvorec. Dalším vlastníkem byla rodina von Jerinů a v letech 1774-1790 ves patřila rodině von Nerlichů. Ve dvacátých letech 19. století se Rysiowice staly majetkem hraběnky Eugenie Thiery von Ingenheim, rozené hraběnky von Marck, manželky hraběte Gustava Adolfa. Po její smrti přešlo v r.1881 panství na Konstancii, která zámek přestavěla na pěknou, eklektickou rezidenci spojující v sobě neogotiku, neorenesanci a románský styl. Období II. světové války proběhlo bez větších škod na vnějším vzhledu budovy, bohužel vybavení rezidence beze stopy zmizelo. Dnes je zámek v soukromých rukách a postupně je opravován.

Viz též: strana 113

RYSIOWICE

From the 15th until the 18th century, the village was a propriety of von Reischwitz family and their mansion stood on the property. The suc-

cessive owner was von Jerin family and from 1774 to 1790 the village belonged to the von Nerlich family. In the 1820s, Rysiówice became a property of Countess Eugenia Thiera von Ingenheim from von Marck family, who was married to Earl Gustaw Adolf. After her death in 1882, the manor was inherited by Konstancja who rebuilt the palace and created a beautiful, eclectic residence which combined three styles: neo-Gothic, neo-Renaissance, and Roman. The Second World War did not make greater damage to the exteriors, however, the interior elements disappeared without leaving a trace. Today the palace has a private proprietor and it is being gradually renovated.

See also: 113

SIESTRZECHOWICE

V polovině 16. století patřily Siestrzechowice Matěji von Logau, následovně od roku 1557 Joachimovi von Hannsdorfovi, Adamu von Nimptschovi a Wolfu Dietrichu von Falkenhaynovi. V roce 1592 ves koupil Andreas von Jerin, vratislavský biskup pro synovce Andrzeje a jeho manželku Barbaru von Metzger. Stavba renesančního zámku byla zahájena již o rok později a ukončena v roce 1594. Na jedné ze stěn nádvoří se nachází erb pozdějšího majitele - biskupa Franciszka Ludwika von Strachwitze, podpíraný dvěma lvy. Těto rodině zámek patřil od r. 1730, biskup ho přenechal špitálu v Nise. Ve staré zámecké kapli byly v letech 1594-96 a v 17. století namalovány na klenbách a stěnách polychromní obrazy erbů slezských rodů z přelomu 16. a 17. století. Bývalý oltář z kaple byl po válce přemístěn do zámku ve Slezském Kamieniu (Kamień Śląski). Zámek v Siestrzechowicích byl pak přestavován kolem roku 1700 a v druhé polovině 19. století. Nyní je bývalé sídlo vratislavských biskupů sice soukromým majetkem, avšak ani to nebrání jeho chátrání.

Viz též: strana 116-117

SIESTRZECHOWICE

In the middle of the 16th century Siestrzechowice belonged to Maciej von Logau, since 1557 to Joachim von Hannsdorf, Adam von Nimptsch, and Wolf Dietrich von Falkenhayn. In 1592, the village was purchased by Andreas von Jerin, the bishop of Wrocław, for his nephew Andrzej and his wife Barbara von Metzger. The construction of the Renaissance palace began one year later and was finished in 1594. One of the walls of the courtyard guards a coat of arms supported by two lions which belonged to its successive proprietor – bishop Franciszek Ludwik von Strachwitz. This family owned the palace from 1730, then the bishop bestowed it to the hospital in Nysa. Between 1594 and 1596 and in the 17th century the antique palace chapel was decorated with beautiful polychromes on the ceilings and walls which displayed coats of arms of Silesian noble families from the turn of the 16th and 17th century. After the war, the antique altar was moved from the chapel to the palace in Kamień Śląski. The palace in Siestrzechowice was reconstructed around 1700 and again in the second half of the 19th century. At present, the property of the bishops of Wrocław is privately owned and gradually falls into ruin.

See also: 116-117

UJEŹDZIEC

Dějiny vsi sahají do roku 1291, kdy její název zněl Geseze. Další informace o Ujeźdźci pochází z r. 1371, v té době se v písemnostech objevuje jako Gesese. V první polovině 15. století se zde nacházelo obranné opevnění. Od 16. století ves patřila biskupovi Jerinovi, pak rodině von Brandů a nakonec byla v letech 1657 až 1945 majetkem Jerinů.

Původně renesanční zámek v Ujeźdźci byl postaven v roce 1595 z iniciativy biskupa Andreea von Jernina. V roce 1877, kdy ves patřila kapitánovi Karlu Franzu von Jerinovi, byl zámek od základů přestavěn. Památka na tyto práce se zachovala v podobě data na kohouhvičce na střeše. Uvnitř budovy se částečně zachoval neogotický rytířský sál s pěkným krbem a ozdobným dřevěným stropem. Hned vedle hla-

vního vchodu se nachází zakládací tabule biskupa Jerina. Neoklasicistní zámek obklopený zámeckým parkem je v současnosti obydlen soukromými osobami.

Viz též: strana 118

UJEŹDZIEC

The history of the village dates back to the 1291 when it held a name of Geseze. The successive pieces of information about Ujeździec appeared in 1371, and then it held a name of Gesese. In the first half of the 15th century there were located fortifications in the village. Since 16th century, the village belonged to the bishop Jerin, then to von Brand family, and finally from 1657 to 1945 it was owned by the Jerin family.

The palace in Ujeździec, initially Renaissance, was erected in 1595 as an initiative of the Bishop Andreas von Jerin. In 1877, when the village belonged to the Captain Karl Franz von Jerin, the palace was completely reconstructed. The date preserved on the roof's flag serves as a reminder of these works. In the interiors, the neo-gothic knight room with a beautiful fireplace and ornamented wooden ceiling are partially preserved. Nearby the main entrance there is an elective plaque of the Bishop Jerin. The neo-classical palace is surrounded by the park and it is now inhabited by private persons.

See also: 118

WILEMOWICE

Wilemowice je malá ves ležící skoro u hranic s dolnoslezským vojvodstvím na cestě z místní části obce Kamiennik do Ziębic. Před staletími patřila do ziębického knížectví. Na počátku 20. století byla ves ve vlastnictví průmyslníka Felixe Schothändera, kterému okolí vděčí za svůj největší rozvoj. Eklektický zámek s charakteristickými, bočními věžemi byl postaven na konci 19. století. Dnes je objekt obklopený zámeckým parkem, pocházejícím rovněž z 19. století, soukromým majetkem a probíhají v něm renovační práce.

Viz též: strana 119

WILEMOWICE

Wilemowice is a small village located near the boarder with South-Silesia province, on the road from the commune town of Kamiennik - Ziębice. Many centuries ago it used to belong to the Ziębice Pincipality. At the beginning of the 20th century, the village was a propriety of Felix Schothändera, a manufacturer who contributed to the highest development of the area. The eclectic palace with a characteristic side towers was erected at the end of the 19th century. At present, the monument is surrounded by a park designed also in the 19th century. Privately owned, it is undergoing a renovation.

See also: 119

ZWIERZYNIEC

Svým vzhledem atypický lovecký zámeček byl postaven v letech 1713-1714 pro majitele nedalekého Otmuchowa, biskupa Františka Ludvíka Neuburga. Práce řídil architekt Michael Klein. Zámeček vznikl v barokním stylu. Jedná se o stavbu elipsovitého tvaru s centrálně situovanou síní na patře a čtyřmi radiálně umístěnými chodbami. Na patře se nachází hlavní salon osvětlený cylindrickou svítlnou. Tento sál je obklopen řadou pokojů, do kterých vedou vstupy z oválného schodiště u severní síně. V některých prostorách se zachovaly pozdněbarokní krby, jejichž autory jsou pravděpodobně italští štukatéři – Alberti a Albuzzi.

Viz též: strana 120

ZWIERZYNIEC

Atypical in its outlook, the hunter palace was erected between 1713 and 1714 for an owner of a nearby Otmuchów, bishop Franciszek Ludwig Neuburg. The works were conducted by the architect Michael Klein. The palace presents the Baroque style. It is a building in the shape of ellipse with a vestibule situated in the center of the ground floor and

four corridors running like rays. On the first floor, there is a salon illuminated with a cylindrical lantern. The chamber is surrounded by the suite of rooms, which can be entered from the oval staircase of the northern vestibule. A few rooms still hold the late-Baroque fireplaces created probably by the Italian stucco decorators – Alberti and Albuzzi.

See also: 120

OPOLSKÝ OKRES OPOLE DISTRICT

DĄBROWA

Dąbrowa náležela před staletími původně rodině Czeczotů či Czehů (14. století).

Zámek v Dąbrowě vznikl v letech 1615-1617 z popudu Jana Joachima von Tschetschau-Metticha. Po jeho smrti přešla Dąbrowa do rukou jeho syna Karla Joachima a následně pak Karla Krzysztofa a Karla Joachima. V roce 1740 byla ves vnukem posledního zmiňovaného – Karlem Krzysztofem – prodána za 7400 tolarů Františkovi Janovi Larischovi, který zámek vlastnil do roku 1769. Od r. 1788 do r. 1878 objekt patřil rodině Ziegler-Klipphausenů (mj. Janu Grzegorzovi a Ludvíkovi). Dalším vlastníkem se v roce 1878 stal kníže Alfred von Hatzfeld-Wildenberg. V roce 1892 ho kníže prodává knížeti Janu Jindřichovi XI. von Hochbergovi, který ho předává Konradu von Hochbergovi. Po něm se zámek stává vlastnictvím Matyldy, kněžny pszczyńské a její dcery Anny, která po uzavření manželství s Hermanem zu Solms-Baruth, svému muži zámek předává do správy.

Po skončení válečných akcí v roce 1946 přechází zámek do rukou polských úřadů. Je v něm umístěn Státní úřad pro repatriaci, později má v jeho zdech sídlo Státní strojírenské středisko a do roku 1948 Krajské zemědělské vzdělávací středisko. V roce 1975 zámek převzala Vysoká škola pedagogická v Opoli a zvolna byly zahájeny rekonstrukční práce.

Viz též: strana 124-125

DĄBROWA

Many centuries ago Dąbrowa belonged to the Czeczot or Czechow family (14th century). The palace in Dąbrowa was constructed between 1615 and 1617, thanks to Jan Joachim von Tschetschau-Mettich. After the death of Jan Joachim, Dąbrowa was inherited by his son Karol Joachim, and later by Karol Krzysztof and Karol Joachim. In 1740, the village was sold by the grandson of the latter, Karol Krzysztof, to Franciszek Jan Larisch for 7400 thalers, who owned it until 1769. From 1788 to 1878 it belonged to the Ziegler-Klipphausen family (among other owners, to Jan Grzegorz and Ludwik). From 1878, the successive owner was Prince Alfred von Hatzfeld-Wildenberg. In 1892, Prince sold his property to Prince Jan Henryk XI von Hochberg, who later passed it on Konrad von Hochberg. After him, the property was owned by Matylda, Princess of Pszczyzna, and her daughter Anna, who after getting married to Herman zu Solms-Baruth gave the palace to his ruling.

After the end of the war, in 1946, the palace became the propriety of the Polish government. The State Repatriation Office was created there, later it became a headquarters of the State Machine Center, and since 1948 the County Center of Agricultural Training. In 1975, the palace was taken over by the Opole School of Pedagogy and it has been renovated.

See also: 124-125

JEDLICE

Jedlice je nevelká ves ležící v blízkosti města Ozimek. Jedlice vznikly v r. 1775 spolu s rozvíjející se hutí, která spadala pod podnik Małapanew. V roce 1960 byla v místech zástavby z 19. století – válcoven zinku - postavena sklářská huť, která dodnes dobře prosperuje. Vedle průmyslové zástavby se poblíž řeky Mała Panwia nachází půvabný dvorec zvaný Beatka. Budova vznikla kolem roku 1780. Kdysi patřila správci

hutě, dnes je soukromým majetkem. Přízemní dvorec se čtyřspádovou střechou má pětiosé hlavní průčelí a obytné podkroví.

Viz též: strana 126

JEDLICE

Jedlince is a small village situated nearby the commune town of Ozimek. It was created in 1775 along with a developing foundry belonging to the Małapanew manufacture. In 1960, on the place of the 19th-century buildings of the zinc rolling mills a glass works was created, and it has been successfully operating since then. Nearby the manufacturing site, on the bank of the Mała Panwia river, there is a picturesque mansion named Beatka. The building was erected around 1780. It used to belong to the glass work's owner, and now it is privately owned. One-storey mansion has a four-slope roof, five axis main facade, and a residential attic.

See also: 126

KARŁOWICE

Dějiny Karłowice sahají do roku 1344. Nejprve ves patřila rytíři Czamboru de Kertzendorfovi. Gotický hrad byl rodinou von Tschammerů vybudován ve 14. století.

V r. 1440 náležely Karłowice rodu von Beesů; kolem poloviny 16. století byla majiteli brzežská knížata, která hrad přestavěla. V roce 1715 byla rozšířena hradní kaple v barokním stylu. Původně byl hrad postaven v lichoběžníkovém profilu. Dnes je celý komplex složen z dvacetipětimetrové věže s kaplí, obytné a hospodářské budovy. Komplex je obklopen příkopem a parkem. Vybavení kaple a památky z hradu se nacházejí v brzežském Muzeu Piastovců.

Viz též: strana 127

KARŁOWICE

The history of Karłowice dates back to 1344. At the beginning, the village belonged to the knight named Czambor de Kertzendorf. The Gothic castle was constructed in the 14th century by the von Tschammer family.

In 1440 Karłowice belonged to the von Bees family, and since the middle of the 14th century it was owned by the princes of Brześć, who reconstructed the castle. In 1715, the palace chapel in the Baroque style was enlarged. The original castle was constructed on a shape of trapezium. Today, the mansion consists of a 25-meter high tower with a chapel, residential and farm buildings. It was surrounded by a moat and a park. The furnishing of the chapel, along with other palace's memorials, are in the Museum of Piast in Brześć.

See also: 127

NAROK

Ves je poprvé zmiňována v roce 1234. Od počátku 18. století patřil Narok rodině von Bessů a od roku 1752 hraběnce Luise Eleonoře von Bess. Její rodina na panství vybudovala zámek. V roce 1783 ves patřila Gottlobu Albrechtu von Saurmovi a v prvních letech 19. století starostovi Reinhardovi. Po jeho smrti byl zámek majetkem dcery, která ho prodala bratrům Guradzovým. V r. 1858 se v dražbě stal novým vlastníkem Fryderyk Wichelhaus, který v r. 1875 obdržel od císaře Wilhelma I. šlechtický titul. Místní zámek byl Fryderykem v letech 1859-1869 celkově přestavěn. Přál si, aby nová rezidence na Slezsku vynikala, proto ji nechal vystavět v anglikánsko-byzantském stylu. Za časů, kdy byl na Naroku pánem, vzrostla cena panství trojnásobně. Po smrti hospodářského majitele panství přešlo na syna Fryce a po něm majetek zdědil Piotr. Frycův syn opět pozvedl zanedbané hospodářství. V únoru 1945 majitelé zavčas opustili svou rezidenci před postupující frontou. Po obsazení vsi měl na zámku sídlo štáb sovětské armády. Od roku 1946 zde byly první byty. V současné době se budova opravuje.

Viz též: strana 128

NAROK

The village was first mentioned in 1234. From the beginning of the 18th century Narok belonged to the von Bess family, and from 1752 to the Duchess Luisa Eleonora von Bess. Her family built a palace on the property. In 1783, the village was owned by Hotdlob Albrecht von Saurma, and in the first years of the 19th centuries to the foreman Reinhard. After his death, the palace belonged to his daughter who sold it to Guradze brothers. In 1858, as a result of an auction, Fryderyk Wichelhaus became a new proprietor and in 1875 he received the title of a nobleman from the Emperor Wilhelm I. Between 1859 and 1869 the local palace was completely reconstructed by Fryderyk. He wanted his residence to be distinguishable in Silesia so it was build in the Anglican-byzantine style. During his reign in Narok, the price of the property tripled. After the death of the good owner, the propriety was taken over by his son Fryc, and later it was inherited by Piotr. Fryc's son made the abandoned manor prosper once again. In January, 1945 owners abandoned their residence fleeing from the war front line. After the village was seized, the palace became the headquarters of the Soviet army, and since 1946 it served as a residential building. At present, the building it under renovation.

See also: 128

NIEMODLIN

Niemodlin je zmiňován v roce 1224 a obýván opolským knížetem Boleslavem I. v r.1283. Piastovský hrad byl vybudován kolem roku 1313 knížetem Boleslavem Niemodlińským. V r. 1428 husité stavbu zničili. Po smrti posledního opolského Piastovce patřil rodině von Ansbachů, v r. 1557 Matheji von Logau a jeho synu Heinrichovi a od roku 1572 byl majetkem Caspara von Pücklera a jeho rodiny. Baltazar von Pückler dostavěl v letech 1589-93 západní křídlo a nechal postavit bránovou věž v ose nového křídla. Kolem roku 1610 byla přistavěna část hradu s kaplí, vzniká arkádové loubí na nádvoří a čtyři věže. Po smrti harběnky Polyxeny v roce 1617 dochází k boji o dědictví, až konečně se v roce 1650 hrad stává majetkem rodiny Žerotínů. V roce 1779 byl objekt zakoupen rodem von Praschmů. Po válce se na hradě nacházela škola a vzdělávací instituce. Dnes je objekt soukromým majetkem.

Hrad v Niemodlině je velký, čtyřkřídový komplex v renesančním stylu s gotickými, neogotickými a pozdněbarokními prvky. Uprostřed hradu se nachází velké nádvoří s arkádami. V severovýchodním křídle najdeme kapli s neogotickou výzdobou. V západním křídle je umístěna bránová věž, která se tyčí nad hradbami, ve rohových věžích jsou schodiště.

Viz též: strana 130-131

NIEMODLIN

Niemodlin is a town first mentioned in 1224 and located by the Prince of Opole, Bolesław I, in 1283. The Piast castle was erected around the year 1313 by the Prince Bolesław Niemodliński. In 1428, the palace was destroyed by Hussite. After the decease of the last Piast of Opole it belonged to the von Ansbach family, in 1557 it fell into hands of Mathej von Logau and his son Heinrich, in 1572 in became a priopriety of Caspar von Pückler and his family. Between 1589 and 1593 Baltazar von Pückler added a west wing to a building and built a gate tower on the axis of the new wing. About 1610 the part of the castle with a chapel was expanded – new arcade galleries on the courtyard and four towers were erected. After the decease of the Countess Polixena, in 1617, an argument over inheritance began and was terminated in 1650 when the castle became a property of the von Zierotin family. In 1779, the building was bought by the von Praschma family. After the war, the castle hosted a school and educational establishments. Today, it is a privately owned.

The palace in Niemodlin is a spacious, four-wing building in the Renaissance style with the Gothic, Neo-gothic, and late-Baroque elements. In the center of the palace there is a great courtyard with arcades. In the north-east wing there is a chapel with a neo-gothic decoration;

in the west wing – towers transcending overt the walls; in the corner towers – staircases.

See also: 130-131

NIEWODNIKI

Rytířské panství se v roce 1821 stalo majetkem Carla Bernharda von Saurma a v r. 1832 Caroliny von Arnstedt. Od ní ho v roce 1834 odkoupil Johann Gottfried Brieger, který ho v roce 1845 prodal doktoru filozofie Gustawovi Mayetovi. Od roku 1854 patřily Niewodniki již Gustawu von Kramstovi, v r. 1862 Robertu Krausovi a v r. 1870 Juliu Wichelhausovi.

O dva roky později byl vybudován pěkný zámek. V současné době je zámek s okolním malým parkem ideálním místem pro odpočinek od městského ruchu. V jeho zdech a v bývalé hospodářské zástavbě se dnes nachází příjemný hotelový komplex.

Viz též: strana 132-133

NIEWODNIKI

In 1821 knights' property became owned by Carl Bernhard von Saurma, in 1832 by Carolina von Arnstedt. In 1834, she sold the property to Johann Gottfried Brieger, who in 1845 sold it to Gustaw Mayer, a Philosophy Doctor. Since 1854, Niewodniki belonged to Gustaw von Kramst, since 1862 to Robert Krause, and since 1870 to Julius Wichelhaus.

The beautiful palace was erected two years later. At present, the palace surrounded by a park creates an ideal environment to take some rest from the noise of the city. Its walls and antique homestead buildings host a comfortable hotel complex.

See also: 132-133

OPOLE

Věž piastovského hradu je jediným pozůstatkem po dávné obranné tvrzi stojící na Ostrówku. Kdysi dávno zde leželo hradiště Opolanů, později hrad, který nechal vybudovat kníže Bolek I. Kolem roku 1300 byla postavena cylindrická věž, kterou (mnohokrát přestavovanou) dnes můžeme obdivovat. Po smrti posledního Piastovce, Jana Dobrého, hrad patřil markraběti von Ansbachovi, který se o opolské panství příliš nezajímal. Zchátralý hrad nechal opravit hrabě Jan Oppersdorff v roce 1560. V 19. století objekt sloužil jako sídlo opolského notářství. V prvních letech 20. století byl hrad rozšířen o neorenesanční křídlo, avšak již v roce 1928 byl zbořen. Ponechána byla pouze zmiňovaná věž, jejíž horní část byla přestavěna. Dnes z vyhlídkové terasy věže můžeme obdivovat panoráma města.

Viz též: strana 134-135

OPOLE

The tower of the Piast castle is the only preserved fragment of the former fortress standing in Ostrówek. Earlier, there was a Opolanie's garden, and later a stone castle erected by the Prince Bolko I. About 1300, a cylindrical tower was constructed and after numerous reconstructions it may be admired up to this day. After the decease of the last Piast, Jan Dobry, the castle belonged to the Margrave von Ansbach who was not interested in the Opole territory. The completely ruined castle was then reconstructed by the Earl Jan Oppersdorff in 1560. In the 19th century the building served as a seat for the Opole notary. In the first years of the 20th century, the castle was expanded and a new neo-Renaissance wing was erected. However, in 1928 it was pulled down. The only part preserved was the already mentioned tower yet it upper part was remodeled. Today, one can admire the panorama of the city from its viewpoint.

See also: 134-135

OPOLE

Těměř v samém centru města je umístěna druhá obranná stavba města Opole. Za budovatele tzv. Horního hradu je považován kníže Vladislav Opolczyk, který zde před rokem 1387 nechal postavit hrad, jež měl chránit východní hradby města. Stavba byla také považována za

jeho hlavní sídlo vzhledem k předchozímu rozdělení opolského knížectví. Hrad byl na přelomu 14. a 15. století obehnan dalším opevněním. Poněvadž byl v roce 1615 zničen během požáru, je v současné době jeho jediným pozůstatkem částečně zachovaný příkop a věž se zbytky obranných zdí.

Viz též: strana 135

OPOLE

The second fortified construction in Opole is situated almost in the center of the city. The Upper Castle is said to be erected by Prince Władysław Opolczyk, who built the castle before 1387 in order to protect the eastern walls of the city. The building was thought to be his headquarters because of the former division of the Opole Principality. The castle was surrounded by additional fortifications at the turn of the 14th and 15th century. At present, its only remaining parts are: partially preserved moat and a tower with the remains of the fortified ramparts. This is the result of the 1615 fire which consumed the castle.

See also: 135

PRÓSZKÓW

Prószków, město známé svými porcelánovými výrobky, je zmiňován v roce 1311. Od dob středověku do roku 1769 byl ve vlastnictví rodiny Prószkowských. Po smrti Leopolda Prószkowského přešel majetek sňatkem Karolíny Maximiliány do vlastnictví českého rodu von Dietrichsteinů. Později ho odkoupil pruský král Bedřich II., který na zámku založil Zemědělskou akademii. V r. 1881 zámek plnil funkci špitálu a po rekonstrukci v druhé polovině 20. století je místem Střediska speciální péče.

Zámek v Prószkowie nechal v roce 1563 postavit baron Jiří. Po zničení švédskými vojsky byl v letech 1677-83 obnoven díky italskému architektovi Giovannimu Seregno, který vtiskl stavbě barokní ráz. Bohužel, v té době byl také zasedn ochoz, čímž vzhled nádvoří značně ztratil na své atraktivitě. Stavbu tvoří čtyřkřídlý, původně renesanční komplex, obohacený o dvě věže v předním křídle. Zámek má tři patra a jednotrakové uspořádání vnitřních prostor s vnitřní chodbou na místě bývalého ochozu. Vzhledem na svou stávající funkci není bohužel v současné době přístupný návštěvníkům.

Viz též: strana 136-137

PRÓSZKÓW

Prószków, a town formerly known for its marvelous porcelain, was first mentioned in 1311. Since the Middle-Ages to 1769 it belonged to the Prószkowski family. After Leopold Prószkowski's death, as a result of Karolina Maksimiliana's marriage, the property became owned by the Czech family von Dietrichstein. Later, it was bought by Fryderyk II, Prussian king, who founded an Agricultural Academy in the palace. In 1881, the building was to serve as a hospital, and after the renovation in the second part of the 20th century it became an outpost of the Special Treatment Center.

The palace in Prószków was erected by Baron Jerzy in 1563. After it was demolished by the Swedish army, between 1677 and 1683 it underwent a reconstruction supervised by the Italian architect Giovanni Seregno, who endowed the building with the Baroque style. Unfortunately, the galleries were also walled up, which deprived the courtyard of its former beauty. The building, initially in the Renaissance style, consists of four wings with two towers in the front wing. The palace is a three storey building with single-route interiors and an interior corridor created on the place of the former galleries. Unfortunately, because of the function it serves today, it is not open to the visitors.

See also: 136-137

TUŁOWICE

Tułowice patřily před staletími mj. rodině Bischofsheimů, Mikołaje Dobischowského, Jana Pange a od roku 1604 rodině von Pücklerů. V roce 1650 byly v rukách hraběte Žerotína a od r.1779 rodiny von

Praschmů, aby se v roce 1835 staly majetkem hraběte von Frankenberg-Ludwigsdorfa.

První zámek v Tułowicích, tvarem podobným dnešnímu, byl vybudován pravděpodobně kolem poloviny 19. století pro hraběte Ludvíka z Žerotína. Italský architekt rozšířil zámek trojnásobně tím, že přidal dvě křídla a budovu prodloužil. Byla postavena kaple a rodinná hrobka. V roce 1874 a v letech 1879-89 byl zámek z iniciativy hraběte Freda von Frankenberg-Ludwigsdorfa přestavěn. Výsledkem je neorenesanční, trojkřídlá stavba s malou věžičkou. Škoda, že se dodnes zachovalo je málo prvků původní výzdoby, nemluvě o bohatém vybavení interiéru. V současnosti je zámek ve velmi dobrém technickém stavu. Leží v půvabném parku a v jeho zdech se nachází lesnická škola.

Viz též: strana 138-139

TUŁOWICE

Centuries ago, Tułowice belonged to the Bischofsheim family, Mikołaj Dobischowski, Jan Pange, and since 1604 to the von Pückler family. In 1650, the property was in the hands of Earl von Zierotin, then since 1779 it belonged to von Praschma family. In 1835, it became in the possessions of Earl von Frankenberg-Ludwigsdorf in 1835.

The first palace in Tułowice, the form of which resembled the present one, was probably erected in the middle of the 19th century by Earl Ludwig von Zierotin. An Italian architect enlarged the palace three times by constructing two additional wings and elongating the building. A chapel with a family vault was created. In 1874 and between 1879 and 1889 the palace was renovated thanks to the initiative of Earl Fred von Frankenberg-Ludwigsdorf. The works resulted in the creation of a three-wing neo-Renaissance building with a small tower. It is a pity that so few elements of the antique decoration have remained to this day, not to mention the extraordinary interior furnishings. At present, the palace is in a very good technical condition. It is located in a beautiful park and it hosts a Forest Technical High School.

See also: 138-139

ZIMNICE MAŁE

Zimnice Małe je nevelká ves ležící v obci Prószków. Její nejstarší památkou je svým tvarem atypický špejchar, který se ční na vysokém svahu u bývalého koryta Odry. Tato budova je výsledkem přestavby starého hradu, která probíhala v 19. století. Na tomto místě hrad pravděpodobně strážil přepravu přes řeku. Původní hrad byl vybudován již ve středověku, snad v 16. stol., rodinou Prószkowských, která vlastnila okolí. Jedná se o čtyřpatrovou stavbu se západně otevřeným nádvořím a podjezdem. Byla postavena ve tvaru nepravidelného písmene L s využitím nejstarší hradní části čili severojižního křídla. Vnitřní prostory dnešního špejcharu jsou jedno a dvoutraktové. V rožním rizalitu ve spoji dvou křídel se nachází schodiště s klenbami pocházející pravděpodobně z 16. století.

Viz též: strana 129

ZIMNICE MAŁE

Zimnice Małe is a small village in the Prószków commune. Its oldest monument is an atypically shaped granary located on a high slope nearby the former riverbed of Odra. The outlook of the building is a result of the 19th-century renovation of an old castle which guarded the ford through the river. The former castle was erected either in the Middle-Ages or in the 16th century by the proprietor of the land – Prószkowski family. It is a four-storey building with an open courtyard facing the west and a driveway. It was erected on the plan of an irregular letter L, adopting the oldest part of the castle, i.e. the north-south wing. The interiors of the granary are either mono- or double-tracked. In the corner break, on the joint of two wings there is a staircase with a ceiling probably dating back to the 16th century.

See also: 129

ČESKÉ OKRESY CZECH DISTRICTS

BÍLÁ VODA

Obec se nachází hned za polsko-českou hranicí vedle dolnoslezského města Złoty Stok. Zámek byl vybudován kolem roku 1690 hrabětem Karlem z Lichenštejnu. O rok později je stavba uváděna v urbáři panství jako rytířský majetek. Jedním z dalších vlastníků Bílé Vody byl Karlov syn Jakub z Lichenštejnu a na počátku 19. století francouzský hrabě Ludvík d'Ambly, spolu s manželkou Bettinou. Jejich dcera majetek v roce 1853 prodala; novou nabyvatelkou se stala Marianna Oraňská, které patřil nedaleký Kamieniec Zabkowicki, kde kněžna budovala zámek pro svého syna. Marianna nechala zámek v Bílé Vodě rozšířit o další křídlo a zmodernizovat interiéry, čímž vzniklo dvoukřídle, barokní sídlo s malou věžičkou. V současné době je zde umístěna psychiatrická léčebna, proto není zámek návštěvníkům přístupný.

Viz též: strana 146-147

BÍLÁ VODA

The village is located just near the Polish-Czech boarder, nearby the south-Silesian town of Złoty Stok. The palace was erected in 1690 by Earl Karol von Liechtenstein. After one year, the building was listed in the property register as a knight property. One of the successive proprietors of Bílá Voda was Karol's son, Jakub von Liechtenstein, and at the beginning of the 19th century French Earl Ludwik d'Ambly and his wife Bettina. The manor was sold in 1853 by their daughter and its successive proprietor was Princess Marianna Orańska, the owner of the nearby Kamieniec Zabkowicki, where she was building a palace for her son. Marianna expanded the palace in Bílá Voda by an additional wing and modernized the interiors. As a result, a two-wing Baroque palace with a small tower was constructed. At present, it serves as a Psychiatric Hospital and it is not made available for the tourists.

See also: 146-147

BOHUŠOV HRAD FULŠTEJN

Bývalá tvrz Fulštejn ležící 267 m. n.m. byla vybudována v polovině 13. století. Jedna z prvních informací o ní pochází z roku 1255 a říká, že rytíř Herbord obdržel za věrné služby od biskupa Bruna Rudolice a polovinu hradu Fulštejn. Jiné prameny pak uvádějí, že svou tvrz nechal postavit právě Herbord. Jisté naopak je, že na konci 13. století tento rytíř nechal sídlo rozšířit. Tehdy vznikl hrad čtvercového půdorysu se čtyřmi rohovými věžemi a příkopem. V pozdějším období zde vznikla druhá obranná stavba, která byla s původním objektem spojena dřevěným mostem. Oba hrady byly dále obehnané obrannými valy a příkopy.

Po rodině rytíře Herborda z Fulštejnu pevnost přešla do rukou bratrů Šupů, kteří v polovině 15. století obnovili hrad poničený z dob války s Matyášem Korvínem. V roce 1617 se novým vlastníkem stal Karel Kryštof Sedlnický. Během třicetileté války na hradě pobývala dánská a švédská vojska, což se odrazilo na stavu objektu. Od 18. století Fulštejn stále více chátral a dnes si můžeme prohlédnout pouze jeho zbytky.

Viz též: strana 171

BOHUŠOV FULŠTEJN CASTLE

The former fortress of Fulštejn, located 267 meters over the sea level, was erected in the middle of the 13th century. The earliest pieces of information date back to 1255 when the knight Herbord received half of the Fulštejn palace from the bishop Brunon Rudolice for his faithful service. However, other sources claim that it was Herbord who constructed the fortress. Nevertheless, it is certain that at the end of the 13th century this knight renovated his knight manor. A castle on the plan of a square with four corner towers and a moat was constructed. Later on, a second fortress was built and it was connected with the former building by a wooden bridge. Additionally, both castles were surrounded by the fortified dikes and moats.

After Herbord von Füllstein's family, the fortress fell into hand of the Sup brothers who in the middle of the 15th century renovated the castle, which was damaged during the war with Maciej Korwin. In 1617, Karol Krzysztof Siedlnicki became a new owner. During the Thirty Year's War, Danish and Swedish armies quartered in the palace and it was reflected in the building's condition. Since 18th century, Fulštejn has been falling into ruin and today we can admire only the remains of it.

See also: 171

BRANTICE

Na místě dnešního zámku stála kdysi tvrz postavená kolem roku 1449. Od roku 1526 ves patřila Jiřímu z Ansbachu z rodu Hohenzollernů.

V r. 1561 vybudoval nový vlastník Reinwald, který plnil funkci kancléře Krnovského knížectví, hrad v renesančním stylu. Celkové práce byly zakončeny v roce 1604 a z tohoto období pocházejí zbytky zdí, které se zachovaly ve dvou hradních křídlech. O dvě století později byl hrad přestavěn na barokní zámek. Bylo přistavěno třetí křídlo a založen park. Na počátku 19. století se sídlo dočkalo menší přestavby a tehdy vzniklo klasicistní průčelí. Od r. 1901 do r. 1945 patřil zámek rodu Lichenštejnů, který ho nepoužíval pro osobní potřebu, ale jako správcovské kanceláře. Po roce 1960 byl objekt rekonstruován, dnes je opuštěn.

Zámek v Branticích, obklopený nevelkým parkem v anglickém stylu, leží na levém břehu řeky Opavy. Jedná se o trojkřídlovou budovu s nádvořím na jižní straně. V prostředním křídle zámku se zachovalo renesanční loubí.

Viz též: strana 160-161

BRANTICE

A fortress erected around 1449 stood where the present palace stands. Since 1526, the village belonged to Georg von Ansbach from the Hohenzollern family.

In 1561, Reinwal, a new owner who served as a chancellor of the Karniów Principality, built a castle in the Renaissance style. The works were completed in 1604 and to that period date back the fragments of the walls in the two wings of the palace. Two centuries later, the palace was converted into the Baroque style. A third wing and a park were constructed. At the beginning of the 19th century, the residence underwent another renovation and it obtained a new Classicistic facade. From 1901 to 1945, the palace belonged to the Liechtenstein family who did not utilize the building themselves but used it as a headquarters for their trustees. After 1960 the building underwent a renovation and nowadays it is abandoned.

The Bratnice Palace, surrounded by a small English-style park, is located on the left bank of the Opawa River. It is a three-wing building with a courtyard on its southern side. The Renaissance galleries remain preserved in the center wing of the palace.

See also: 160-161

BRUNTÁL

První zmínky o městě pocházejí sice z roku 1223, avšak již o deset let dříve, jako jeden z prvních v Čechách, získal Bruntál magdeburské městské právo. V roce 1397 je Bruntál prodán knížeti Vladislavu Opolskému.

Hrad poprvé zmiňují písemnosti z roku 1506, kdy opavská kněžna Barbara prodala město Janu a Jindřichovi z Vrby. V jejich rukách Bruntál zůstal do roku 1620. Později byl Bruntál v majetku Řádu německých rytířů, který zde měl své sídlo do roku 1938. V tomto roce byl jejich majetek státem zkonfiskován.

Hrad byl vybudován na linii městských hradeb, proto má pevnost, která byla postavena s trojúhelníkovým půdorysem s vnitřním nádvořím, atypický tvar. V roce 1556 byl přestavěn, další práce proběhly až na konci 16. století. V té době vzniká z gotické pevnosti renesanční zámek. Byla postavena věž se schodištěm, zbourána hospodářská zástavba a zmodernizovány vnitřní prostory. Nádvoří bylo obklopeno arkádovým loubím.

V roce 1652 zahájil August z Lichenštejnu práce na modernizaci objektu, v jeho díle pak pokračoval Jan z Ampringenu – pozdější velmistr řádu. Dnes můžeme obdivovat zámecký interiér, neboť se zde nachází muzeum. Sály na prvním patře mají reprezentační charakter. Za pozornost stojí mj. Rytířský a Kapitulní sál, apartmá, Audienční sál, Zahradní sál a Rokokový salon.

Viz též: strana 142-143

BRUNTÁL

First mentions of the town date back to 1233; however, it was ten years earlier that Bruntal received Magdeburg municipal rights, besides as one of the first one in Bohemia. In 1397, Bruntal was purchased by Prince Władysław Opolski.

The palace is first mentioned in the documents from 1506, when the Opava Princess Barbara sold the town to Jan and Henryk of Vrbo. They held the property until 1620. In the following years, the manor was devolved to the Order of St. Mary of the Teutons which stayed there until 1938. That year, the property was confiscated by the state treasury.

The castle was built on the line of the municipal walls, which results in an atypical shape of the stronghold, which was built on the plan of the triangle with an interior courtyard. In 1556, the castle was rebuilt and the successive works were conducted in the 16th century. At that time, the Gothic fortress was turned into a Renaissance palace. A tower with a staircase was constructed; homestead buildings were demolished; and the interiors were modernized. The courtyard became surrounded with arcade galleries.

In 1652, August von Liechtenstein commenced modernization of the building and his mission was continued by Jan von Ampringen, who later became the head of the Order. Today, we may admire palace's interiors because it hosts a museum. The chambers on the first floor retain a representative character. The ones worth visiting are, among others, Knight and Order's Head Room, apartments, Audience Room, Garden and Rococo Salon.

See also: 142-143

DÍVČÍ HRAD

Zámek na Dívčím Hradě (dříve Maidelberg) ležící na vyvýšenině nad řekou Osoblahou a obklopený příkopem pochází z 13. století, kdy toto území náleželo olomoucké církvi. Na přelomu 14. a 15. stol. byl vlastníkem hradu rod pánů z Vrbo. Po nich hrad převzal Stoš z Albrechtic u Krnova. Od roku 1460 patřil Dívčí Hrad bratrovi biskupa z Boskovic. Poněvadž během války byli jeho majitelé věrni králi Jiřímu, dobyla v roce 1474 hrad vojska Matyáše Korvína. V r.1573 byl na místě zničeného objektu založen nový. V druhé polovině 16. století patřil Hynku Bruntálskému z Vrbo, jedním z jeho dalších vlastníků byl rod Sedlnických z Choltic (léta 1591-1593 – přestavba v renesančním stylu). V roce 1624 se hrad stal sídlem Maltézských rytířů (johanitů). V roce 1874 provedli řádoví bratři rekonstrukční práce, jejichž památkou je dnes portál s datem renovace a erby majitelů. Během dělostřeleckého ostřelování v roce 1945 byl zámek vážně poškozen, později však byl v letech 1957-1969 opraven a předán do rukou českého zdravotnictví.

Viz též: strana 172-173

DÍVČÍ HRAD

The castle in Dívčím Hrad (former Maidelberg) situated on the hill near the Osobloga River and surrounded by a moat dates back to the 13th century, when the land belonged to the Church of Olomuniec. At the turn of the 14th and 15th century, the manor belonged to the lords of Vrbo. After them, the palace was taken over by Stosz of Albrechtic near Krnov. Since 1460, Dívčí Hrad belonged to the Bishop's of Boskovic brother. Because during the war its owners were faithful to the King Jerzy, in 1474 it was conquered by the Maciej Korwin army. In 1573, where the damaged palace stood, a new building was erected.

In the second half of the 16th century it belonged to Henryk Bruntalski of Vrbo. One of its successive proprietors was the Sedlnicki of Choltic family (1591-1593 – a renovation in the Renaissance style). In 1624, the castle became a headquarters of Saint John's knights. In 1874, monks conducted renovation works which are documented by a portal holding renovation's date and owners' coats of arms. During the cannon firing in 1945, the castle was severely destroyed. However, in the years 1957 and 1969 it was being rebuilt and then presented to the Czech health service.

See also: 172-173

HORNÍ UDOLÍ HRAD KOBERŠTEJN

Hrad Koberštejn byl vystavěn na konci 13. století svídnicko-javornickým knížetem Bolkem Svidnickým. Stavba vznikla na území bývalého knížectví jako obranná pevnost před posádkou nedaleko ležícího hradu Kvinburk. Tvrz Koberštejn plnila rovněž funkci strážce v ochraně obchodní stezky, která tudy vedla. Komplexu dominovala vysoká věž, která se jako jediná zachovala do dnešní doby. Vedle byla obytná budova a hospodářská zástavba. Hrad byl postaven na vysoké skále, navíc byl obklopen suchým příkopem a dvojítm pásem opevnění. Hrad Koberštejn patřil pak českým králům, opavskému knížeti Mikoláši II. (rozšířil a opevnil tvrz), loupeživým rytířům a vratislavským biskupům. Dnes je to romantická zřícenina ležící hluboko v lese.

Viz též: strana 158

HORNÍ UDOLÍ KOBERŠTEJN CASTLE

Koberštejn castle was built at the end of the 13th century by Bolek I Rigorous, the Prince of Świdnica-Jawor. The building was erected on the territory of the former principality as a fortress against the inhabitants of the Kvinburk castle in the nearby Moravia. Koberštejn fortress served also as a watchtower to protect the commercial track running on the territory. The main part of the building was a high tower, the only fragment preserved up to this day. A residential building and homestead buildings were located nearby. The castle was built on a high cliff; additionally, it was surrounded by a dry moat and a double line of fortification. Koberštejn castle belonged later to the Czech kings, Price of Opawa Mikolaj II (who expanded and fortified the castle), bandit knights, and bishops of Wrocław. Today, it is a romantic ruin hidden in the forest.

See also: 158

HOŠŤÁLKOVY

Informace o vsi Hošťálkovy pochází z roku 1281, kdy toto území leželo na hranicích Slezska. Později Hošťálkovy patřily do knížectví opavského, od roku 1477 k panství Linhartovy a v roce 1566 se staly samostatným statkem. V r.1582 byla vlastníkem vsi rodina Skrbenských. Na konci 17. století byla tvrz zničena, avšak když se v šedesátých letech 18. století stala majetkem Karla Traugutta Skrbenského, byla stavba zvelebona a stala se centrem okolního kulturního života. V roce 1831 se Hošťálkovy ocitly v rukách Strachwitzů a v r. 1837 rodiny Arzů. Noví majitelé tehdy objekt přestavěli; na památku po této přestavbě se zachovala mansardová střecha a balkonový portikus. Zámek je trojtrždílná budova obklopena parkem. Bohužel objekt není od roku 1965 přístupný návštěvníkům; část jeho vybavení však můžeme obdivovat v muzeu v Bruntále.

Viz též: strana 162-163

HOŠŤÁLKOVY

Information about the village of Hošťálkovy comes from 1281, when the land belonged to Silesia. Later, it belonged to the Opawa Principality, and since 1477 to Linhartov manor. In 1566, it became an independent property. In 1582, the village was owned by the Skrbenski family. At the end of the 17th century the castle was demolished, but when in 1760s it fell into hands of Karol Traugutt Skrbenski it was embellished and became a region's center of the cultural life. In 1831, Hošťálkovy fell into hands of the Strachwitz family, and in 1837 the Arz family. At

that time, new owners decided to remodel the palace. The reminders of their presence, among other elements, are a mansard roof and a terrace portico. The palace is a three-wing construction surrounded by a park. Unfortunately, since 1965 the building is not available for tourists, but parts of its furnishings can be admired in the museum in Bruntal.

See also: 162-163

JANOVICE

Na cestě z Bruntálu do Velkých Losin, v místní části Rýmařova, najdeme zajímavý zámek ležící v bývalé vsi Janovice. Tato osada je v písemnostech zmiňována v roce 1398. Dějiny samotného zámku v Janovicích sahají do 16. století, kdy byla v letech 1520-1530, původně nevelká jednopatrová budova, přestavěna Petrem z Žerotína na renesanční zámek. Další práce zde probíhaly v letech 1663-1665, díky nim pak stavba získala nový, barokní vzhled. Mezi roky 1763 a 1765 rozšířili tehdejší majitelé – rodina Harrachů – své sídlo o dvě křídla. V 19. století založili Alfréd a František Harrachové vedle zámku park, zvaný severské arboretum. Oba byli milovníky cestování a lovu, proto není divu, že na zámku byly umístěny památky z dalekých cest - orientální výzbroj, čínský nábytek a porcelán a lovecké trofeje. Po smrti hraběte Františka Harracha zdědila majetek jeho dcera, která se provdala za Františka Rosty-Forgáche de Bárkócz. V roce 1945 jim panství bylo zkonfiskováno. Dnes je janovický zámek sídlem pobočky bruntálského archivu.

Viz též: strana 178-179

JANOVICE

On the road from Bruntal to Velke Losiny, in a part of the city of Rymarow, we will find an interesting palace situated near the former village of Janovice. The settlement was mentioned in the documents from 1398. The history of the castle in Janovice dates back to the 16th century, when between 1520 and 1530, then a small one-storey building, was rebuilt by Piotr of Zierotin into a Renaissance palace. The successive works took place between 1663 and 1665 and as a result, a building received a new, Baroque outlook. Between the year 1763 and 1765 its owners – the Harrach family – enlarged their manor by two wings. In the 19th century, Alfred and Franciszek Harrach created a park near the castle which is called a northern arboretum. Brothers were passionate about travelling and hunting, so their palace stored many souvenirs from the distant voyages, for example oriental armours, Chinese furniture and porcelain, collections and hunting trophies. After the death of Earl Franciszek Harrach, the propriety was inherited by his daughter who married Franciszek Rosty-Forgache de Barkocz. In 1945, the property was confiscated and nowadays it hosts parts of the archives from Bruntal.

See also: 178-179

JAVORNÍK

Hrad Jánský vrch je zmiňován již v roce 1307. Na počátku 14. století hrad náležel svídnickým knížatům, která ho v roce 1348 prodala biskupovi Přecelavovi z Pogarel. Od té doby byl ve vlastnictví vřatslavských biskupů, kteří ho dávali v léno rytířům. V 15. století byl hrad několikrát zničen a obnoven. Na konci tohoto století zahájil biskup Jan Roth jeho přestavbu, která byla ukončena teprve v dobách jeho nástupce Jana Turza. K zásadní přestavbě však došlo až, když se biskupem stal Filip Gothard von Schaffgotsch (1716-1795). Hrad byl přestavěn na barokní zámek a na počátku 19. století se z něho stalo letní sídlo biskupů. Na zámku působil a skládal Karel Ditters z Dittersdorfu, vynikající houslista a dirigent. Slezské „Castell Gandolfo“ neopomněl dvakrát navštívit básník Josef von Eichendorff, na jehož počest byla nazvána věž tyčící se nad zámek. V současnosti se na zámku nachází muzeum s nádherně zařízenými sály a výstavní sbírkou dýmek, která je největší v Česku.

Viz též: strana 148-149

JAVORNÍK

The Jánský vrch castle was mentioned as early as in 1307. At the beginning of the 14th century, it belonged to the princes of Świdnica,

who sold it in 1348 to bishop Przeclaw of Pogorzela. Since then, it was owned by the bishops of Wrocław who gave it as a feud to knights. In the 15th century, the castle was destroyed and rebuilt many times. At the end of the century, bishop Jan Roth commenced profound works that were finished by his successor Jan Turzo. However, the real renovation occurred when Gothard von Schaffgotsch (1716-1795) became a new bishop. The castle became a Renaissance palace and at the beginning of the 19th century it started to serve as bishops' summer residence. Among other artists, Karol Ditters, a talented violinist and conductor created in the palace. The Silesian „Castell Gandolfo” was not ignored by a poet Józef von Eichendorff who visited the palace twice. As a tribute to him the tower prevailing over the castle carries his name. At present, in the castle there is a museum with marvelous chambers and an impressive collection of pipes – the largest in the Czech Republic.

See also: 148-149

JESENÍK

Hrad obklopený příkopem vznikl před rokem 1284, již tehdy se vyskytuje v oficiálních písemnostech. V roce 1374 byl dodatečně opevněn. Na přelomu 15. a 16. století byl přestavěn; vznikla trojkřídla budova obklopená příkopem, přes který vedl dřevěný most. Po roce 1689 byl most nahrazen zděnou konstrukcí. Hrad, který patřil vřatslavským biskupům, byl v roce 1641 obležen švédskými vojsky; největší škody však způsobil požár v roce 1727. Mezi léty 1738 a 1745 byla tvrz modernizována a uzpůsobena k obývání. Bylo proraženo více oken, zbořena věž a dostavěno druhé patro. Hrad v Jeseníku byl biskupským sídlem do roku 1945, o rok později z něho bylo vytvořeno městské muzeum, které je nyní přístupné turistům.

Viz též: strana 150-151

JESENÍK

The castle, surrounded by a moat, was built before 1284 because it had already been mentioned in the official documents. In 1374, it was additionally fortified. At the turn of the 15th and 16th century, it was rebuilt and became a three-wing building, surrounded by a moat with a wooden bridge over it. After 1689, the bridge was replaced with a brick construction. The castle, which belonged to bishops of Wrocław, was in 1641 besieged by the Swedish army; however, the greatest harm resulted from the 1727 fire. Between 1738 and 1745, the fortress was modernized and adapted to the residence functions. Additional windows were created, towers were destroyed, and the second floor was constructed. The castle in Jeseník was a seat of the bishops until 1945. The following year, it was taken over by the municipal museum and nowadays it is available for tourists.

See also: 150-151

JINDŘICHOV

Nynější zámek byl postaven v první polovině 17. století na místě bývalého hradu. Od roku 1633 v Jindřichově hospodařila rodina Hodických z Hodic, která zde nechala vystavět manýristický zámek. Jedná se o velký jednopatrový čtyřkřídlový objekt (vstupní sedmáctiosé průčelí), který se řadí mezi největší ve Slezsku. Po požáru v roce 1844 zámek přestavěl nový vlastník – Josef z Bartensteinu. Celý komplex doplňuje velký park v anglickém stylu s mnoha sochami, např. F. Schillera z roku 1872. Park založil hrabě Hodický z Hodic v první polovině 17. století v tehdejší módním francouzském stylu. V 19. století byl park se vzácným dřevním porostem obnoven. Zámek bohužel není návštěvníkům přístupný, neboť v něm probíhají rekonstrukční práce.

Viz též: strana 164

JINDŘICHOV

The present palace was constructed in the first half of the 17th century on the same place as the former one. In 1633, the von Hoditz family managed the property and they erected a palace in the Manieristic style. One-storey object is a spacious, four-wing building (the front fa-

cade has seventeen axis), ranked one of the largest in Silesia. After the 1844 fire, a new owner – Josef z Bartenstein – remodeled the palace. It is complemented by a large, English-style park with many sculptures, among others, by F. Schiller from 1872. The park was created by Earl von Hoditz in the first half of the 17th century in a fashionable at that time French style. In the 19th century, the park and its antique trees were renewed. Unfortunately, the building is under construction and therefore, it is not available for tourists.

See also: 164

KOBYLÁ NAD VIDNAVKOU

Kobylá nad Vidnavkou leží v jesenickém okrese ve výšce 295 m.n.m.

První písemná informace o obci pochází z roku 1266. Do dnešní doby měla Kobylá nad Vidnavkou řadu názvů jako Cobila, Cobula, Juncfrowindorf, Junkfrawendorf, Junkfrawdorff nebo také Jungpfendorff. Z počátku patřila vratislavským biskupům, později byla pronajímána.

Zámek byl postaven v roce 1570 v renesančním stylu a patří ve vsi k nejstarším stavbám. Budova má půdorys pravoúhelníku. Hlavní vchod vede přes renesanční portál (nejstarší část komplexu), vstupní a zadní průčelí je ozdobeno empírovým štítem, který pochází z období přestavby z počátku 19. století. Objekt je obklopen nevelkým parkem. Zámek, celá ves a okolí patřily od r. 1800 do r. 1945 svobodným pánům ze Skal.

Viz též: strana 152

KOBYLÁ NAD VIDNAVKOU

Kobylá nad Vidnavkou is founded 295 meters above the sea level.

The first written information about the settlement dates back to 1266. Up to present, Kobylá nad Vidnavkou has carried many names, i.e. Cobila, Cobula, Juncfrowindorf, Junkfrawendorf, Junkfrawdorff and Jungpfendorff. At the beginning, it belonged to the bishops of Wrocław, and then it was leased.

The palace is the oldest building in the village and it was erected in 1570 in the Renaissance style. The construction followed the shape of a square. The main entrance leads through the Renaissance portico (the oldest part of the building), front and back facades are decorated with a empire mount created during the renovation which occurred at the beginning of the 19th century. The palace is surrounded by a small park. The palace, along with the village, belonged to the von Skal family from 1800 to 1945.

See also: 152

KRNOV

Krnov je město ležící v blízkosti polských hranic; je zde také hraniční přechod ve směru na Glubczyce. První písemná zmínka o Krnovu pochází z roku 1271. Avšak první písemná zmínka o hradě pochází z roku 1371. O šest let později se Krnov stává hlavním sídlem samostatného knížectví Přemyslovců. Od roku 1524 město patří Jiřímu z Ansbachu a v rukách Hohenzollernů zůstává až do konce třicetileté války. V té době již tvrz Cvilín (Šelenburk) ležící nedaleko neplnila obytnou funkci, proto pán z Ansbachu rozhodl o stavbě svého nového sídla a přestavěl starý krnovský hrad na renesanční zámek. Práce trvaly od roku 1531 do roku 1534 a stály markraběte 12 tisíc rýnských zlatých.

Po válce bylo krnovské knížectví zkonfiskováno a v roce 1622 ho koupil kníže z Lichenštejnu.

Jelikož hlavní sídlem knížat byla Vídeň a Valtice, neměli o téměř 300 kilometrů vzdálený zámek příliš velký zájem. Hodně škod napáchal v roce 1779 požár, který vypukl po bombardování města pruskými vojsky (bylo poškozeno druhé patro, které však bylo obnoven). Mezi léty 1788 a 1803 byla stržena osmiboká věž. Zámek byl obnoven teprve po roce 1945, kdy se stal majetkem města.

Viz též: strana 166-167

KRNOV

Krnov (Karniów) is a city located near the Polish boarder, here is also the boarder control point on the road from Glubczyce. The village was

first mentioned in documents in 1271. However, the first information about the castle dates back to 1371. Six years later, Krnov became the capital of the independent Przemyslid Principality. Since 1524, the town belonged to Georg von Ansbach and it remained in the hands of Hohenzollern till the end of the Thirty Years' War. At that time, a nearby fortress Cvilín (Šelenburk) did not fulfill the residential function, so von Ansbach made a decision to build a new settlement by renovating the old castle in Krnov into a Renaissance palace. The works lasted from 1531 to 1534 and cost the margrave twelve thousand Rheinsh zloty.

The confiscated after the war the Karniów Principality was purchased by the prince of Lichtenstein in 1622.

Unfortunately, princes' abodes were in Viena and Valtice, so they did not pay any interest to the palace distant by 300 km. The fire of 1779, which broke out after the bombardment by the Prussian war (the second floor was destroyed but then rebuilt) made a severe destruction. Between 1788 and 1803, the octagonal tower was pulled down. The palace was rebuilt in 1945 when it became a city's property.

See also: 166-167

KRNOV – CVILÍN

Zbytky staré tvrze Cvilín se nacházejí na vrchu Cvilín 423 m. n.m. Podle archeologických výzkumů se zde nacházelo staré slovanské hradiště datované do 10.-12. století. Tvrz byla na místě hradiště vybudována ve čtyřicátých letech 13. století na příkaz českého krále Václava I. Jejím hlavním úkolem byla kontrola obchodní stezky do Krnova a dále do Slezska. Nejstarší písemná zmínka o tvrzi pochází z roku 1253. Jedním z prvních vlastníků byl známý a mocný rod Benešoviců. V roce 1283 patřil hrad opavskému knížeti Mikuláši I., v roce 1318 byl majetkem jeho syna Mikuláše II. Za časů krále Jana Lucemburského byl Cvilín využíván jako sídlo krnovských a opavských knížat. V rukách českých Přemyslovců zůstal do roku 1474, kdy byl Matějem Korvínem dobyt. Dalšími vlastníky byli páni ze Šelberka, od nichž tvrz také převzala název, a Jiří z Ansbachu z rodu Hohenzollernů. Po škodách způsobených třicetiletou válkou byl Cvilín opuštěn a od té doby je z něho jen romantická zřícenina.

Viz též: strana 167

KRNOV – CVILÍN

The remains of the old Cvilin fortress are located on the hill, 423 meter above the sea level. According to the research, an old, Slavonic garden dating back to 10th-12th century occupied the same territory. The fortress, on the place of the settlement, was built in 1240s under the order of the Czech king Václav I. Its main function was to control the commercial route to Krnov and to Silesia. The oldest information written about the castle dates back to 1253. One of the first proprietors was a well-known Czech family of Benesow. In 1283, the castle belonged to the governor of Opava, Mikulasz I. In 1318 it was owned by his son – Mikulasz II. During the reign of the Jan Luksemburski king, Cvilin was used as a residence of the governors of Krnov and Opava. It remained in the hands of the Czech Przemyslid family until 1474, when it was conquered by Maciej Korwin. The successive proprietors were noblemen of Šelenburka, who gave the fortress their name, and Georg von Ansbach from the Hohenzollern family. After its destruction in the Thirty Years' War, the palace has remained abandoned and nowadays, it is only a romantic ruin.

See also: 167

LINHARTOVY

Tvrz ve vsi Linhartovy vznikla v roce 1377, kdy toto území náleželo opavskému knížeti Mikulášovi. Předtím byl majitelem Herbort z Fulštejna, později představitel této rodiny pocházející z Vladěnána (pobočné větve Fulštejnů). Tvrz byla obklopená vodou a vstup dovnitř umožňoval padací most. V polovině 16. století byla tvrz přestavěna na čtyřkřídlový zámek renesančního stylu s minimálně dvěma věžemi. Od roku 1578 se vlastníkem panství stal Václav Haugvic, po jeho smrti pak syn Karel.

Během třicetileté války byl zámek bohužel zničen a to, co z něj zůstalo, zakoupil v roce 1658 hrabě Karel Maximilián Sedlnický. Další přestavba v 17. století vtiskla budově barokní styl. V této době byl také založen francouzský park, který byl v 19. století přeměněn na tehdy módní park anglický. Za dob Sedlnických byla na zámku postavena kaple. Po smrti posledního z rodu Sedlnických přešel zámek do majetku Oppersdorffů a Jan Jiří ho v roce 1882 prodal krnovskému obchodníkovi Wenzelidesovi. Po II. světové válce byl osud zámku různý až do roku 2001, kdy se stal vlastnictvím města Albrechtic. V roce 2003 byla ukončena první etapa obnovy, v roce 2006 druhá etapa a brzy bude zámek zpřístupněn turistům.

Viz též: strana 168-169

LINHARTOVY

The fortress in the Linhartovy village was established in 1377 when the land belonged to the Price Mikolaj of Opava. Earlier the settlement had been owned by Herbord of Fulsztyn, and then by the representatives of this family who came from Włodzienin. The castle was surrounded by water and it was possible to enter it thanks to the bascule bridge. In the middle of the 16th century, the castle was turned into a four-wing palace in the Renaissance style with at least two towers. Since 1578, it was owned by Waclaw von Haugwitz and after his death by his son Karol. Unfortunately, the building was destroyed during the Thirty Years' War and its remains were purchased by Earl Karol Maksymilian von Sedlnitzky in 1658. The successive renovation in the 17th century endowed it with the Baroque style. At that time, the French park was also founded and in the 19th century it was remodeled into a fashionable then English-style. During the Sedlnitzk era, a chapel was created in the palace. After the death of the last family's representative, the palace fell into the hands of Oppersdorff and Jan Jerzy sold the settlement to Wenzelides of Krnov in 1882. After the Second World War, the palace's history was complicated until 2001 when it became the property of the Město Albrechtice commune. The first phase of the reconstruction was terminated in 2003, and the second in 2006. The palace will be open for tourists, soon.

See also: 168-169

SLEZSKÉ RUDOLTICE

Slezské Rudoltice se nacházejí několik kilometrů od hraničního přechodu Pomorzowice.

Do roku 1437 toto panství náleželo olomouckým biskupům. Dalším vlastníkem se stali Supové z rodů Fulštejnů, který na přelomu 15. a 16. století vybudoval v Rudolticích obrannou tvrz. V letech 1548-1565 Jan Sup přestavěl tvrz na renesanční zámek. Od r. 1566 do r. 1623 náleželo panství rodu Sedlnických, kterým byl majetkem zkonfiskován a následně byl prodán Maximiliánovi z Dittrichsteinu. V roce 1630 se vlastníkem stal Jiří svobodný pán z Hodic a v roce 1667 jeho syn Julius Leopold, který v roce 1668 spojil Rudoltice s fulštejnským panstvím. Po jeho smrti v roce 1686 panství zdědil syn Karel Josef, který zámek přestavěl. Po jeho smrti práce zakončil kolem roku 1760 Albert z Hodic. V důsledku svého rozmařilého života byl Albert nucen v roce 1791 majetek prodat. Jeho panství v dražbě získal Karel Antonín z Badenfeldu a v r. 1889 se novým vlastníkem stává krnovský kupec – Jindřich Steuer. Poté, co se na zámku v Rudolticích se vystřídali ještě další vlastníci, se stal po II. světové válce majetkem československého státu.

Rozkvět zámek zažil v době panování Alberta z Hodic. Interiéry byly plné přepychu a vzácných předmětů. 58 sálů zdobila plátna italských a holandských mistrů. V parku se mezi stromy a palouky nacházelo téměř čtyři tisíce vodních zařízení, umělé zříceniny, jeskyně, řada soch a orientálních staveb. Byl vykopán kanál a umělé jezero. V současné době je zámek návštěvníkům částečně přístupný, neboť se v jeho zdech nachází regionální muzeum.

Viz též: strana 174-175

SLEZSKÉ RUDOLTICE

Rudolcice Śląskie is located a few kilometers from the boarder pass in Pomorzowice.

Until 1437, the manor belonged to the bishops of Olomuniec. The successive owners were the Sup family who at the turn of the 15th and 16th century built the fortified castle in Rudolcice. Between 1548-1565 Jan Sup turned the castle into the Renaissance palace. From 1566 to 1623, the settlement belonged to the Sedlnicki family until it was confiscated and sold to Maksymilian von Dittrichstein. In 1630, Jerzy von Hoditz became an owner and in 1667 his son Juliusz Leopold. In 1668, he merged Rudolcice with Fulsztyn territory. After his death in 1686, the property was inherited by his son Karol Józef who remodeled the castle. The works were terminated by Albert von Hoditz in 1760. As a result of an extraordinarily ostentatious life style, Albert was forced to sell the property in 1791. His belongings were bought in the auction by Karol Antoni von Badenfeld. In 1889, a merchant from Krnov, Henryk Steuer, became a new owner of the manor. Then, lords of Rudolcice had been changing until the Second World War when the palace became confiscated by the Czechoslovak government.

The palace experience its bloom in the times of Albert von Hoditz. The palace's interiors were endowed with pompous and valuable objects. Fifty eight rooms were decorated with canvases of the Italian and Dutch artists. In the park, among trees and glades, there were almost four thousand water appliances with artificial ruins, caves, numerous sculptures and oriental buildings. A channel and an artificial lake were created along the building's axis. At present, the palace is sometimes open to the public because it serves as a seat of a regional museum.

See also: 174-175

SOVINEC

Asi 13 kilometrů od Rýmařova se nachází hrad Sovinec, který je největší hradní pevností na území Nížského Jeseníku a na území Euroregionu Praděd. Hrad postavili v letech 1329-1332 bratři Pavel a Vok z moravského rodu Hrutoviců. V dalších letech a stoletích byla hradní tvrz postupně rozšiřována. Vlastníky Sovince v tomto období byli postupně Pňovští ze Sovince, páni z Boskovic, Vavřinec Eder, Jan Starší Kobylka a Řád německých rytířů. Bohužel, přestože byla tvrz silně opevněna, byla v roce 1625 bez potíží dobyta dánskými vojsky. Hrad Sovinec byl znovu opevněn, avšak v roce 1643 byl po těžkých bojích předán švédským vojskům, která zde pobývala do roku 1650. V polovině 18. století byl hrad odzbrojen a jeho vojenský význam upadal. V roce 1748 byla část hradu zničena při požáru a stavební materiál byl prodáván obyvatelům. Ve čtyřicátých letech 19. století byla zastavena jeho devastace a před hradem byl postaven kostel sv. Augustýna. V pozdější době byl na šestém nádvoří vybudován nový objekt pro řádový seminář a na konci 19. století lesnická škola. V roce 1904 byla budova upravena na letní sídlo pro velmistra Řádu německých rytířů. Během II. světové války zde byli věznění francouzští důstojníci a v květnu 1945 byl hrad sovětskými vojsky zapálen. Po šesti letech byly zahájeny konservátorské práce, které probíhají dodnes. Hrad Sovinec je pro návštěvníky otevřen; od roku 1965 je ve správě bruntálského muzea.

Viz též: strana 180-181

SOVINEC

About thirteen kilometers from the Rymarov there is a castle in Sovinec which is the largest fortified building on the territory of Low Jesennik and Forefather Euroregion. The building was erected between 1329 and 1332 by Pawel and Vok, brothers from the Moravian Hrutovic family. In the following years and centuries, the fortress was being gradually enlarged by the following owners: Pnovscy of Sovinec, lords of Boskovic, Wawrzyniec Eder, Jan Starszy Kobylka, and the Order of St. Mary of the Teutons. Unfortunately, although the fortress was considerably strengthen, it was easily conquered by the Danish army in 1625. The castle is Sovinec was fortified again; however, in 1643, after an exhausting struggle, it was given to the Swedish army which quartered there until 1650. In the middle of the 18th century, the fortress was disarmed and its military significance diminished. In 1748, a part of the

castle was devastated by the fire and the building materials were sold to the local people. In the 1840's a halt was put of the process of devastation and a church under the name of St. Augustine was built in front of the castle. Later on, on the sixth courtyard one constructed a new building for the monastery's seminary and at the end of the 19th century yet another: the forest school. In 1904 the building was adapted as a summer residence for the Great Head of the Order of St. Mary of the Teutons. During the Second World War, French officers were kept hostage in the castle, and in May 1945, it was burnt by the Soviet army. After six years, renovation works began and they have been continued to this day. The castle in Sovinec may be admired now because since 1965 it has been a branch of the Museum in Bruntal.

See also: 180-181

VELKÉ LOSINY

Pěkný zámek s renesančními arkádami vznikl pravděpodobně v roce v 1391 z popudu moravského markraběte Jošta Lucemburského. V roce 1412 byl vlastníkem panství Jan Dítě, potom Vaněk Žichlík. V letech 1496 až 1802 patřil zámek Velké Losiny spolu s okolním panstvím rodu Žerotínů. Po roce 1560 se Velké Losiny staly hlavním rodovým sídlem. Ihned byly zahájeny práce na přestavbě gotické tvrze v renesanční zámek. Přestavba byla ukončena v roce 1589, jediným pozůstatkem po staré tvrzi je kamenný portál v prostředním zámeckém křídle. Další práce probíhaly za Jana Jáchyma ze Žerotína (1692-1716) a Jana Ludvíka (1716-1761), kteří vedle reprezentačního sídla založili zámecký park s mnoha zahradními stavbami a barokním sadem. V roce 1802 prodal Ludvík Antonín ze Žerotína Velké Losiny Aloisovi a Josefovi Lichenštejnům. V rukách Lichenštejnů zůstal zámek do roku 1945, kdy byl československým státem zkonfiskován. Losinská rezidence sloužila Lichenštejnům jako letní sídlo, proto se na zámku neprováděly větší úpravy. Dnes je zde umístěno muzeum s mnoha zajímavými pozdněrenesančními sály, které patří k nejzachovalejším na Moravě.

Viz též: strana 154-155

VELKÉ LOSINY

A beautiful palace with Renaissance galleries was probably erected in 1391 thanks to the Moravian margrave Waniek Zichlik. From 1496 to 1802 the Velké Losiny castle along with neighboring properties belonged to Žerotyński family. After 1560, Velké Losiny became the main minor of the family. Soon, the works aiming at turning the Gothic fortress into a Renaissance palace began. The remodeling terminated in 1589 and the only remaining part of the former castle is a stone portico in the center wing of the palace. The following works were conducted under the Jana Jachym Žerotyński (1692-1716) and Jan Ludwik (1716-1761), who nearby his residence created a park with many garden buildings and a Baroque orchard. In 1802 Ludwik Antoni Žerotyński sold the property to Velké Losin Aloisowand and Józef from Liechtenstein family. The palace stayed in their hands until 1945, when it was confiscated by the Czechoslovak government. Liechtensteins' residence served as a summer abode, therefore, they did not conduct any major construction works in the palace. At present, the palace's interiors host a museum with many interesting, late-Renaissance chambers, which are one of the best preserved in Moravia.

See also: 154-155

VRBNO POD PRADĚDEM

Vrbno vzniklo na místě bývalé hornické osady, která patřila ve 14. století k nedalekému hradu Fürstenwalde. Městská práva mu byla udělena v roce 1611 majitelem hradu Hynkem Bruntálským z Vrbna, od kterého město převzalo svůj název. V 17. století byl na místě zmiňované památky vybudován hrad, jehož hlavním úkolem bylo chránit obchodní stezku do Bruntálu, Zlatých Hor a Polska. V dalších stoletích ztratila tvrz vojenský význam a v první polovině 19. století byla přestavěna na okázalou vilu. Její přestavbu financoval místní průmyslník Grohmann, kterému město vděčí za největší rozvoj.

Dnes se v parkem obklopené Grohmannově vile, kterou můžeme najít při výjezdu z Vrbna směrem na Bruntál, nachází hotel.

Viz též: strana 182

VRBNO POD PRADĚDEM

Vrbno was created in the same place where a mine's settlement had been before. In the 14th century it belonged to the nearby Fürstenwalde castle. It obtained municipal rights in 1611 from the castle's owner Heinrich von Würben (Hynka Bruntálski of Vrbno) who gave his name to the settlement. In the 17th century, where the monument stood, a new castle was erected. Its main function was to protect the route to Bruntal, Zlate Hory, and Poland. In the following centuries, the fortress had been losing its military importance and finally, in the beginning of the 19th century it was remodeled into a magnificent villa. It was founded by the local manufacturer Grohmann, to whom the city owes its most rapid development.

At present, there is a hotel in Grohmann's palace. The building, surrounded by a park, is located near the road from Vrbno to Bruntal.

See also: 182

ZLATĚ HORY HRAD EDELŠTEJN

Hrad se poprvé objevuje v oficiálních písemných pramenech v roce 1281. Byl vybudován jako pohraniční hrad a strážce zlatých dolů. Stával na vrchu vysokém 697 m. n.m. nedaleko Zlatých Hor.

V roce 1281 se hrad Edelštejn dostal do držení vratislavského biskupa, avšak po několika letech ho dobyl vratislavský kníže Jindřich IV. Probus. Po ukončení bojů mezi rozvášněnými stranami se hrad opět vrací do rukou biskupa.

V roce 1440 se hrad stal zástavou, kterou obdržel opolský kníže Boleslav. V roce 1467 byl dobyt vratislavským biskupem Joštem z Rožmberka. Po několika dnech nechal Jošt hrad zapálit a zbořit. Zřícenina pak patřila vratislavským biskupům. A byla místními obyvateli využívána jako stavební materiál při budování jejich domů. V současné době tvoří Edelštejn pouze zbytky zdí a obranných valů.

Viz též: strana 165

ZLATĚ HORY EDELŠTEJN CASTLE

In the official documents, the castle first appeared in 1281. It was built to protect the boarder and gold drifts. It is situated on a hill, 697 meters above the sea level, nearby the town of Zlate Hory.

In 1281, Edelštejn castle fell into hands of a bishop of Wrocław but a few year later the fortress was conquered by the Price of Wrocław Henryk IV Probus. After the military action between the conflict's participants was terminated, the castle back back into hands of the bishop.

In 1440, the castle served as a deposit that was obtained by Bolesław, Price of Opole. In 1467, the building was conquered by Jodok, bishop of Wrocław, who descended from the Czech family of Ružomberk. After a few days, the bishop burnt the fortress and ordered its demolition. The castle's ruins belonged to bishops of Wrocław and most of them were used by the local people to construct their houses. At present, Edelštejn is just a fragment of ruins and fortified ramparts.

See also: 165

ZLATĚ HORY HRAD LEUCHTENŠTEJN

Stavbu ležící hluboko v lesích najdeme nedaleko Zlatých Hor. Kdysi to bývala velká hradní tvrz, dnes se však zachovaly pouze zbytky základů věže a náznaky valů. Hrad byl vybudován kvůli ochraně zlatých dolů poblíž bývalé vsi Lichtenberk, která plnila vůči hradu funkci služebné vsi. Vznik hradu Leuchtenštejn se datuje do druhé poloviny 13. století, ovšem již na konci 14. století se o něm v pramenech nevyskytuje žádná zmínka. Pouze z podání tehdejších obyvatel je zřejmé, že byl neobydlen.

Viz též: strana 165

ZLATĚ HORY LEUCHTENŠTEJN CASTLE

The construction located in the middle of the forest can be found nearby the town of Zlate Hory. Earlier it used to be a large fortress; today

what is left are only remains of the tower's foundation and a few fragments of the wall. The castle was built to protect gold drifts located near the village of Lichtenberc, which was a servant village for the fortress. The erection of the Leuchtenštejn castle dates back to the second half of the 13th century; however, in the 14th century it was not mentioned in any sources. Only from the stories of the former dwellers it is known that the castle was not inhabited.

See also: 165

ŽULOVÁ

Navštívíme-li dnes obec Žulová, můžeme se pozastavit nad neobvyklým vzhledem kostelní věže. Během třicetileté války byl totiž zdejší hrad stejně jako většina obranných staveb ve Slezsku a Čechách švédskými vojsky zničen. Po menších opravách v druhé polovině 17. století v něm byl roce 1703 zřízen pivovar, a když byl v roce 1810 církevní majetek likvidován, rozhodlo se město přestavět bývalý hrad na klasicistní kostel. Jediným pozůstatkem po renesančním hradu je válcová věž tzv. Bergfried a kamenný most, který vede dovnitř.

Hrad v Žulové vznikl před rokem 1290, jeho majitelem byl Jan Wüsthube, který z něho podnikal loupežné přepady na území vratislavských biskupů. Za zmínku stojí, že v roce 1325 byl štedrým dárcem kláštera v Kamieńcu Ząbkowickém.

K dalším vlastníkům patřil rod Haugwitzů, který ho v roce 1358 prodal vratislavským biskupům a zároveň posledním majitelům před sekularizací v roce 1810.

Viz též: strana 156

ŽULOVÁ

Today, when we visit the town of Žulová we wonder about the provenance of the church tower's incredible shape. During the Thirty Years' War the local castle was destroyed by the Swedish army, just like the majority of the fortified buildings in Silesia and Moravia. Some time later, after it was partially renovated in the middle of the 17th century, in 1703 it became a seat of a brewery. When in 1810, the entire property of the church was confiscated, the town decided to convert the former castle into a Classical church. The only remnant of the castle is a round tower called Bergfried and a stone bridge leading to its interior.

The castle in Žulová was built before 1290; his owner was Jan Wüsthube who abandoned his fortress only to pillage and destroy the land owned by bishops of Wrocław. It should be emphasized that in 1325 he was the generous contributor to the convent in Kamieniec Ząbkowicki.

One of the successive proprietors was Haugwitz family who in 1358 sold the property to the bishops of Wrocław – the last owner before the secularization in 1810.

See also: 156

BIBLIOGRAFIA

Archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu

Archiwum Państwowe w Katowicach

B a n i k Joanna, *Rody opolskie*. Żyrardów 2005

Biała. *Miasto i gmina*. Biała

B o r e k H., *Opolszczyzna w świetle nazw miejscowych*. Opole 1972

B o r e k H., *Górny Śląsk w świetle nazw miejscowych*. Opole 1988

B o r a s Z., *Książęta piastowscy Śląska*. Wyd. Śląsk. Katowice 1974

B ł a z e k Konrad, *Der Abgestorbene Adel der Preussischen Provinz Schlesien*. T. 1,2,3. Nürnberg 1887, 1890, 1894

Codex diplomaticus Silesiae, t.36. Breslau 1857-1930

C i c h o Ń - B i t k a Maria, *Moszna. Zamek i azalie*. Opole 1998

C h r o b o k Ludwig, *Miechowitzzer Gutsbesitzer*. Miechowice 1930

C h r z ą s z c z Johannes, *Die Geschichte der Stadt Neustadt in Oberschlesien*. Neustadt 1912

Coseler Heimatblatt, Juni 1959

Coseler Zeitung Nr. 270 (52 Jahrg.) z 21.11.1928 r.

C z e c h S., *Powiat kozielski w pierwszych latach po wyzwoleniu*. W: *Ziemia kozielska*. Koźle 1963 (s.91-105)

D o r s t Leonard, *Schlesische Wappenbuch oder die Wappen des Adels im Souverainen Herzogtum Schlesien, der Grafschaft Glatz und der Oberlausitz*. Görlitz 1847

D u n c k e r Alexander, *Die landlichen Wohnsitze, Schlosser und Residenzen der Ritterschafilichen Grundbesitzer in der Preussischen Monarchie....* Berlin 1857-1883

E n d e n T., *Urbar der Stadt Cosel von 1532*. Oberglogau 1939.

G a w o r s k i Marek, *Zamki, pałace, dwory ziemi Strzeleckiej*. Opole 2005

G a w o r s k i Marek, *Zamki, pałace i dwory Opolszczyzny. Podróż w nieznane*. Strzelce Opolskie 2007

G a w o r s k i Marek, *Pałac w Mosznej*. Strzelce Opolskie 2008

G a w o r s k i Marek, *Śląsk bez granic. Zamki trzech narodów*. Strzelce Opolskie 2008

G a w o r s k i Marek, *Zamek w Ujeździe*. Strzelce Opolskie 2009

Gazeta Zdzieszowicka Grudzień 2000

G o l i t s c h e k Josef von, *Schlesien, Land der Schlösser*. Würzburg 2000

G u e r g i n Bohdan, *Zamki śląskie*. Warszawa 1957

G u e r g i n Bohdan, *Zamki w Polsce*. Warszawa 1984

G r ü n h a g e n C., *Geschichte Schlesiens*. 2 Band. Breslau 1938.

G r a d Helena, *Studium historyczno-stylistyczne zespołu ogrodowo parkowego w Sławięcicach*. PKZ Wrocław 1977

G r u n d m a n n G., *Burgen, Schlösser und Gutshauser in Schlesien, Band I, Die mittelalterlichen Burgruinen, Burgen und Wohntürme*. Frankfurt 1982

G r u n d m a n n G., Schadendorf W., *Schlesien*. Darmstadt 1962

H o r w a t Jerzy, *Formowanie się miast księstwa opolsko-raciborskiego do połowy XIV wieku*. Gliwice 1996

H e r z o g P., *Geschichte des Dorfes Bielitz*, 1930

J o n c a Karol, *Zarys dziejów społecznych i gospodarczych Koźla i okolicy do roku 1939*. W: *Ziemia Kozielska*. Koźle 1963

J o n c a Karol, *Dzieje Sławięcic do roku 1945*. Kędzierzyn-Koźle 2007

K a j z e r Leszek, Kołodziejski Stanisław, Salam Jan, *Leksykon zamków w Polsce*. Warszawa 2002

K r a f t A., *Schlesien*. Munchen 1973

K n i e J.G., *Alphabetisch-statistisch-topographische Übersicht der Dörfer, Flecken, Städte und anderen Orte der Königl. Preussischen Provinz Schlesien ...* Breslau 1845

K o r z e n i o w s k a Wiesława, *Ziemiaństwo na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku*. Opole 1997

K o n i g e r E., *Kunst in Oberschlesien*. Breslau 1938

K o n w i a r z R., *Alt Schlesien. Architektur, Raumkunst, Kunstgewerbe*. Frankfurt 1997

- Kozina Irma, *Palace i zamki na pruskim Górnym Śląsku w latach 1850-1914*. Katowice 2001
- Kuzio-Podrucki Arkadiusz, *Tiele-Winckler. Arystokracja węgla i stali*. Bytom 2006
- Kronika parafialna* Parafii św. Marcina w Jasienicy Dolnej
- Lesiuk W., *Pieniądz zastępczy na Śląsku 1914-1924*. Instytut Śląski w Opolu. Wyd.2. Wrocław 1976.
- Lutsch H., *Verzeichnis der kunstdenkmaler der Landkreise des. Reg.-Bezirk Oppeln* 1894
- Marsch Angelika, *Oppeln, Falkenberg, Gross Streblitz*. Würzburg 2007
- Mateja Erwin, Wotzlaw Helmut, *Schloss Gross Stein mit St. - Hyazinth - Kapelle*. Dulmen 2003
- Newerla P., Wawoczny G., *Zamki i pałace dorzecza górnej Odry*. Racibórz 2007
- Oberschlesien im Bild 1924-1936
- Pacaut R., *Zarys dziejów powiatu kozielskiego*. W: *Wypisy do dziejów powiatu kozielskiego*. Instytut Śląski w Opolu 1975 (s.85-101).
- Pastorff M., *Schlesische Guter Adressbuch*. Breslau 1876-1937
- Paszkowska Aleksandra, *Zamek w Niemodlinie. Dzieje i architektura*. Opole 2007
- Pilch Józef, *Leksykon zabytków architektury Dolnego Śląska*. Warszawa 2005
- Piwowarski K., *Historia Śląska w zarysie*. Katowice 1977.
- Popiołek K., *Historia Śląska od pradziejów do 1945 r.*, Katowice 1972.
- Rejencja Opolska na dawnej pocztówce*. Opole 1999
- Rudziński Władysław, *Koligacje śląskie*. Warszawa 1995
- Schlesien 1908-1913
- Sieber H., *Burgen und Schlösser in Schlesien*. Frankfurt 1962
- Sieber H., *Schlösser in Schlesien*. Frankfurt 1971
- Sękowski Roman, *Herbarz szlachty śląskiej*. Katowice 2002, 2003, 2004, 2007, 2008
- Smerda M., *Opolskie i kozielskie majątki kameralne w latach 1666-1727*. W: *Śląski kwartalnik historyczny Sobótka*. Wrocław Nr 4(1958)
- Śląskie zamki i pałace. Opolszczyzna*. Opole 1998
- Tiele-Winckler Ewa, *Matka Ewa*. Katowice 2002
- Triest F., *Topographisches Handbuch von Oberschlesien*, Breslau 1865
- Weber Robert, *Schlesische Schlösser*. Dresden, Breslau 1909
- Weltzel Augustin, *Geschichte des edlen, freiherrlichen und graflichen Geschlechts von Praschma*. Ratibor 1883
- Weltzel Augustin, *Geschichte der Stadt, Herrschaft und Festung Cosel*. Cosel 1888.
- Weltzel Augustin, *Geschichte des Ratiborer Archipresbyterats*. Ratibor 1885.
- Wolnik, ks. Franciszek, *Parafia i szkoła w Kadłubie*. Opole 1998
- Zabytki sztuki w Polsce. Śląsk*. Warszawa 2006
- Zamki i pałace Euroregionu Pradziad*. Prudnik 2005 (wydanie I)
- Zimmermann F.A., *Beytrage zur Beschreibung von Schlesien*. Brieg 1785, 1786